

Socialezekerheids- bijdrageverminderingen en alternatieve financiering van de sociale zekerheid: simulaties van beleidsvarianten

D. Bassilière, F. Bossier, I. Bracke,
I. Lebrun, L. Masure, P. Stockman

Januari 2005

**Federaal
Planbureau**

Economische analyses en vooruitzichten

Kunstlaan 47-49
B-1000 Brussel
Tel.: (02)507.73.11
Fax: (02)507.73.73
E-mail: contact@plan.be
URL: <http://www.plan.be>

**Socialezekerheids-
bijdrageverminderingen
en alternatieve financiering
van de sociale zekerheid:
simulaties van
beleidsvarianten**

D. Bassilière, F. Bossier, I. Bracke,
I. Lebrun, L. Masure, P. Stockman

Januari 2005

Federaal Planbureau

Het Federaal Planbureau (FPB) is een instelling van openbaar nut.

Het FPB voert beleidsrelevant onderzoek uit op economisch, sociaal-economisch vlak en op het vlak van leefmilieu.

Hiertoe verzamelt en analyseert het FPB gegevens, onderzoekt het aanneembare toekomstscenario's, identificeert het alternatieven, beoordeelt het de gevolgen van beleidsbeslissingen en formuleert het voorstellen.

Het stelt zijn wetenschappelijke expertise onder meer ter beschikking van de regering, het Parlement, de sociale gesprekspartners, nationale en internationale instellingen.

Het FPB zorgt voor een ruime verspreiding van zijn werkzaamheden. De resultaten van zijn onderzoek worden ter kennis gebracht van de gemeenschap en dragen zo bij tot het democratisch debat.

Internet

URL: <http://www.plan.be>

E-mail: contact@plan.be

Publicaties

Terugkerende publicaties:

De economische vooruitzichten
De economische begroting
De "Short Term Update"

Planning Papers (de laatste nummers)

Het doel van de "Planning Papers" is de analyse- en onderzoekswerkzaamheden van het Federaal Planbureau te verspreiden.

95 *Energievooruitzichten voor België tegen 2030*
D. Gusbin, B. Hoornaert - Januari 2004

96 *Budgettaire kost van een werkloze 1987 à 2002 - Actualisering van Planning Paper 79 van september 1997*
V. Bresseleers, N. Fasquelle, K. Hendrickx, L. Masure, M. Saintrain, B. Scholtus, P. Stockman - September 2004

Working Papers (de laatste nummers)

20-04 *Prospectieve sterftequotienten*
M. Lambrecht, J.-M. Paul - November 2004

21-04 *Analyse van de horecasector*
V. Deguel, C. Hambÿe, B. Hertveldt, J. Wera - December 2004

22-04 *Développement durable: modes de production et capital humain*
S. Varlez, N. Zuinen - December 2004

Overname wordt toegestaan, behalve voor handelsdoeleinden, mits bronvermelding.
Drukwerk: Federale Overheidsdienst Economie, KMO, Middenstand en Energie

Verantwoordelijke uitgever: Henri Bogaert
Wettelijk Depot: D/2005/7433/1

Inhoudstafel

I	Inleiding en opmerkingen vooraf	1
II	Modaliteiten van de beleidsvarianten	5
	A. Vermindering van de sociale bijdragen	5
	B. Financieringsmodaliteiten	6
	1. Financieringsvarianten met betrekking tot de indirecte belastingen	6
	2. Financieringsvarianten met betrekking tot de directe en gelijkgestelde belastingen	7
III	Belangrijkste resultaten	11
	A. Resultaten in een scenario met ongewijzigde reële brutolonen	11
	1. Eerste groep: verminderingen van socialezekerheidsbijdragen	11
	2. Tweede groep: de varianten voor financiering via indirecte belastingen	14
	3. Derde groep: de varianten voor financiering via directe en gelijkgestelde belastingen	17
	B. Resultaten in een scenario met vrije reële brutolonen	21
	1. Eerste groep: vermindering van de socialezekerheidsbijdragen (werkgevers en werknemers)	22
	2. Tweede groep: alternatieve financiering via indirecte belastingen	25
	3. Derde groep: alternatieve financiering via de directe en gelijkgestelde belastingen	28
	C. Resultaten in een scenario met LABMOD-lonen	31
	1. Effect van belastingen op de loonvorming	31
	2. Concrete gevolgen voor de reële brutolonen	33
	3. Macro-economische effecten en openbare financiën	34

IV	Gedetailleerde resultaten	39
A.	Eerste groep: socialezekerheidsbijdrageverminderingen (werkgevers en werknemers)	39
	1. Algemene vermindering van de werkgeversbijdragen	39
	2. Op de lage lonen gerichte vermindering van de werkgeversbijdragen	47
	3. Vermindering van de werknemersbijdragen (loontrekkenden)	53
B.	Tweede groep: alternatieve financiering via indirecte belastingen	60
	1. BTW-verhoging	60
	2. Verhoging van de accijnzen op tabak en brandstoffen	65
	3. Verhoging van de energiebijdrage	70
C.	Derde groep: alternatieve financiering via directe en gelijkgestelde belastingen	75
	1. Verhoging van de personenbelasting (PB)	75
	2. Verhoging van de vennootschapsbelasting (VB)	82
	3. Invoering van een Heffing op de Toegevoegde Waarde (HTW)	89
	4. Invoering van een Algemene Sociale Bijdrage (ASB)	95

Inleiding en opmerkingen vooraf

Verschuiving van de lastendruk

Onderhavige studie past in het kader van een terugkerend debat over de economische weerslag van een verschuiving van de fiscale en parafiscale druk met als doel de bevordering van de werkgelegenheid. Zij heeft meer bepaald betrekking op de macro-economische en budgettaire impact op korte en middellange termijn van verschillende formules ter vermindering van de sociale bijdragen (werkgevers of werknemers), enerzijds, en ter verhoging van andere soorten heffingen, anderzijds.

0,5 % van het bbp

Alle varianten zijn zodanig gekalibreerd dat ex ante een stijging of een daling van de ontvangsten wordt ingevoerd die over de ganse simulatieperiode gelijk is aan een welbepaald percentage van het bbp in de basissimulatie (namelijk 0,5 % van het bbp). De weerslag van de bijdrageverminderingen en de verhoogde heffingen worden afzonderlijk bestudeerd, dus zonder gecombineerde scenario's te onderzoeken. De lezer kan echter zelf berekenen wat het vermoedelijke resultaat van dergelijke combinaties kan zijn, gelet op de zeer grote lineariteit van de reacties van het gebruikte model.

Variante-analyse met HERMES

De verschillende varianten werden gerealiseerd met HERMES, het macro-sectoraal econometrisch model van het Federaal Planbureau voor de middellange termijn¹. De basisprojectie is die van april 2004. De resultaten worden voorgesteld en besproken in verschillen ten opzichte van de basisprojectie.

Gebruik van het econometrisch model HERMES

Geactualiseerd model

HERMES is vooral geschikt als een analyse-instrument voor de korte en middellange termijn. Zoals alle econometrische modellen is HERMES een gestiliseerde voorstelling van de werkelijke economie. Steunend op economische theorie en statistische technieken wordt de samenhang tussen een aantal economische variabelen tijdens een bepaalde observatieperiode gekwantificeerd. Opdat een econometrisch model relevant zou blijven, wordt het regelmatig geactualiseerd en herschat. Dat is het geval voor HERMES. In vergelijking met de vergelijkende studie van hetzelfde thema (Bossier et al, 1995²) is HERMES op een aantal punten gewijzigd. Eén ervan is dat de vraag naar lageloonarbeid via een arbeidsegmentatiemodule gemodelleerd wordt (zie voor de theoretische achtergrond Stockman, 2001 en 2002)³.

1. Voor een voorstelling van het HERMES-model zie: *A Description of the HERMES II Model for Belgium*, Working Paper 5-00, Federaal Planbureau, juli 2000, en *Een nieuwe versie van het HERMES-model*, Working Paper 5-04, Federaal Planbureau, februari 2004.
2. Bossier, F., et al. (1995), *Simulaties betreffende een vermindering van de werkgeversbijdragen voor de sociale zekerheid en vormen van alternatieve financiering*, Planning Paper 75, Federaal Planbureau.
3. Stockman, P. (2001), *General and selective wage cost reduction policies in a model with heterogeneous labour*, Federal Planbureau, Working Paper 08-01; Stockman, P. (2002), *General and selective reductions in employer social-security contributions in the 2002 vintage of HERMES: a revision of Working Paper 08-01*, Federaal Planbureau, Working Paper 06-02.

Relatief kleine schok

Opdat de simulatieresultaten relevant zouden zijn, is het belangrijk dat de geïnjecteerde schokken van een redelijke omvang zijn, d.w.z. binnen de spreiding liggen van de geobserveerde schokken waarop de schatting van de coëfficiënten (vaak elasticiteiten) van het model gebaseerd is. De foutenmarge zal immers kleiner zijn naarmate de ingevoerde schok het gemiddelde van die geobserveerde schokken uit de schattingssteekproef benadert. Die bekommernis rechtvaardigt de keuze voor schokken van beperkte omvang, bijvoorbeeld in deze studie een half percent van het bbp.

Factorvraag, relatieve prijzen, aggregatieve vraag

De gedetailleerde modellering van de wisselwerking tussen macro-economische variabelen en overheidsfinanciën maakt het HERMES-model uitermate geschikt voor de analyse van schokken in fiscaliteit en parafiscaliteit. Bovendien kan ten volle rekening gehouden met de weerslag van de verschillende soorten heffingen op productie, aggregatieve vraag en prijzen. Enerzijds simuleert het model voor elke bedrijfstak de geleidelijke wijziging in de inzet van productiefactoren (nl. drie arbeidscategorieën, kapitaal, energie en ander intermediair verbruik) in functie van de geïnduceerde wijzigingen in de relatieve factorprijzen, rekening houdend met de aanpassingssnelheid aan de aanbodzijde. Ook de impact van de schommeling van de totale productiekosten op de prijzen, de concurrentiekracht en de rendabiliteit wordt geëvalueerd. Anderzijds kwantificeert het model de vraageffecten die volgen uit de geïnduceerde schommelingen in het beschikbaar inkomen en relatieve prijzen, rekening houdend met de aanpassingssnelheid aan de vraagzijde.

Gezamenlijke overheidsfinanciën

Hoewel het HERMES-model verschillende bevoegdheidsniveaus onderscheidt, wordt alleen de weerslag op de overheidsadministraties als geheel weergegeven. Het probleem van de eventuele begeleidingsmaatregelen met betrekking tot de aanpassing van de overdrachten van de federale overheid naar de sociale zekerheid of met betrekking tot de overheveling van de opbrengst van bepaalde belastingen wordt hier dus niet behandeld.

Loonvorming

3 mogelijke loonscenario's

Inzake loonvorming kunnen drie scenario's worden gebruikt waardoor het theoretisch mogelijk wordt de weerslag van elke geteste maatregel in drie versies te simuleren. Maar slechts voor twee van de drie loonscenario's zullen alle maatregelen gesimuleerd kunnen worden.

1. Geen weerslag op de reële brutoloonvoet ...

In het eerste scenario wordt verondersteld dat de onderzochte maatregelen geen weerslag hebben op de loononderhandelingen. Bijgevolg is de reële brutoloonvoet i.e. de brutoloonvoet vóór indexering, in alle varianten gelijk aan die in de basisprojectie waarin het loon bepaald wordt op basis van de loonnorm¹. Ter herinnering, die loonnorm wordt om de twee jaar vastgelegd in toepassing van de wet van 1996 inzake de bevordering van de werkgelegenheid en de bescherming van de concurrentiekracht. In de basisprojectie verloopt de verwachte ontwikkeling van de loonkosten in de Belgische economie ongeveer parallel aan de gemiddelde loonkosten in drie buurlanden (Duitsland, Frankrijk, Nederland).

1. Cfr. "Economische vooruitzichten 2004-2009" van april 2004.

*... werkgeversbijdragen
versus andere maatregelen*

In dit scenario werken de varianten op het vlak van de werkgeversbijdragen bijgevolg met de veronderstelling dat de maatregel volledig op de loonkosten wordt afgewenteld terwijl in de varianten op het vlak van de heffingen, die rechtstreeks van toepassing zijn op de gezinsinkomsten (werknemersbijdrage, personenbelasting) die loonkosten omzeggens onveranderd blijven. De doelstelling van de vermindering van de werkgeversbijdragen, namelijk jobcreatie (en niet de verhoging van het beschikbare inkomen per individuele werknemer) wordt zo gerespecteerd. Dat scenario staat lijnrecht tegenover een scenario waarin elke vermindering van de werkgeversbijdragen integraal naar de verhoging van de niet-geïndexeerde bruto loonvoet zou gaan. In een dergelijk scenario zouden alle onderzochte maatregelen, zowel m.b.t. de werkgeversbijdragen als m.b.t. heffingen op de werknemers, bijna volledig op de nettolonen en het beschikbare inkomen van de gezinnen worden afgewenteld. De andere maatregelen hebben geen invloed op de loonkost. Hun effect hangt af van hun impact op de aggregatieve vraag of op de kost van andere productiefactoren.

*2. Vrije brutoloonvorming
in HERMES via o.a. een
Phillipscurve-effect ...*

In het tweede scenario volgt men een logica van vrije loononderhandelingen. Overeenkomstig een langetermijntrend, die via econometrische schattingen werd verkregen, hangt het reële brutoloon in dit scenario af van de evolutie van de productiviteit en een Phillipscurve-effect via de werkloosheidsgraad¹. Hier hebben de macro-economische gevolgen van de maatregelen een weerslag op de loonontwikkeling, met een sterke terugslag op de macro-economische aggregaten. Belangrijk is dat de loonwig geen rechtstreekse impact heeft op de brutoloonvorming en dat bijgevolg de loonkost wel direct door de werkgeversbijdragen wordt beïnvloed maar niet direct door werknemersbijdragen of personenbelastingen.

*... werkgeversbijdragen
versus andere maatregelen*

In het geval van werkgeversbijdrageverminderingen wordt de loonlastenverlaging en dus de werkgelegenheidsschepping gedeeltelijk teniet gedaan door een stijging van de brutoloonvoet als reactie op de daling van de werkloosheidsgraad. De impact van de andere maatregelen op de loonkost daarentegen hangt geheel af van hun macro-economische terugkoppeling via de productiviteit en de werkloosheidsgraad.

*3. Vrije loonkostvorming
volgens LABMOD via o.a. de
loonwig ...*

Ten slotte is er de derde loonoptie waarin rekening gehouden wordt met een mogelijke rechtstreekse weerslag van de loonwig op het loonoverleg. Zij bestaat er in het HERMES-model te combineren met het LABMOD-model door de resultaten van het LABMOD-model inzake loonvorming te enten op het het HERMES-model.

*... Lange- en
kortetermijngedrag ...*

Ter herinnering, het macro-economische model LABMOD², dat specifiek voor de analyse van het arbeidsbeleid werd ontwikkeld, beschrijft het gedrag van de marktsector, veronderstelt dat arbeid homogeen is (m.a.w. het onderscheid tussen verschillende types van arbeid - bijvoorbeeld tussen laag- en hooggeschoolde arbeid of tussen de HERMES-categorieën laagverloonde, hoogverloonde en speciale arbeid - wordt niet gemaakt) en specificeert het productieproces, de loon- en prijsvorming, de inzet van arbeid en kapitaal, een arbeidsbemiddelingsproces dat gepaard gaat met een bijkomende arbeidskost, en de snelheid waarmee de economie na een beleidsschok of schok in de internationale economie naar een

1. Zowel in de basisprojectie - die afwijkt van de in het eerste scenario gebruikte projectie - als in de varianten.
2. Joyeux C., Hendrickx K., Masure L., Stockman P. (2003), *Een nieuw macro-econometrisch arbeidsmarktmodel: schatting, basissimulatie en arbeidsmarktbeleidsimulaties / Un nouveau modèle macro-économétrique du marché du travail: estimation, simulation de base et simulations de politiques d'emploi*, Federaal Planbureau, Working Paper 13-03.

nieuw langetermijnevenwicht beweegt. Op lange termijn hangt de productie af van de beschikbaarheid van kapitaal en de inzetbaarheid van arbeid gegeven de relatieve prijzen. Op korte termijn is de economische activiteit eerder vraagbepaald via het beschikbaar inkomen van de gezinnen, de bedrijfsinvesteringen, de wereldvraag en de prijscompetitiviteit met buitenlandse producenten. In één modelversie, de zogenaamde right-to-manage-versie die in deze studie wordt gebruikt, is de reële loonkost functie van de productiviteit, de belastingwig, de vervangingsratio tussen werkloosheidsvergoedingen en nettoloon en de werkloosheidsgraad.

... Beperkingen

Omdat in LABMOD de factor arbeid als homogeen wordt beschouwd en bepaalde belastingen (indirecte belastingen, vennootschapsbelasting, algemene sociale bijdrage) niet in het model zijn opgenomen, kan de LABMOD-loonhypothese voor bepaalde hier voorgestelde maatregelen niet worden gebruikt. In de andere gevallen (werkgevers- en werknemersbijdragen, personeninkomstenbelastingen, toegevoegde waardeheffing) is het LABMOD-loonscenario wel een toetssteen voor de robuustheid van de resultaten met de tweede loonhypothese.

Ongewijzigd arbeidsaanbod

Vermelden wij eveneens dat, ongeacht de gebruikte loonconfiguratie, de hypothese van een inelastisch arbeidsaanbod (dat dus niet afhangt van de evolutie van de lonen of de activiteit) werd gehanteerd.

De rest van de tekst ziet er als volgt uit. In hoofdstuk twee worden de modaliteiten van de verschillende varianten op het vlak van vermindering van de sociale bijdragen en alternatieve financiering voorgesteld. Hoofdstuk drie geeft een samenvatting van de voornaamste resultaten. In hoofdstuk vier, ten slotte, worden alle gesimuleerde modaliteiten meer in detail geanalyseerd.

Modaliteiten van de beleidsvarianten

A. Vermindering van de sociale bijdragen

Er werden drie modaliteiten voor de vermindering van de sociale bijdragen gesimuleerd, elk voor een bedrag ex ante van 0,5 % van het bbp.

De daling van de ontvangsten aan sociale bijdragen is zodanig gekalibreerd dat zij het eerste jaar na de invoering van de maatregel ex ante 1,46 miljard euro bereikt. Voor de daaropvolgende jaren wordt die exogene wijziging in percent van het bbp constant gehouden. Zij bedraagt respectievelijk: 1,52 miljard in t+1, 1,58 miljard in t+2, 1,64 miljard in t+3, 1,70 miljard in t+4, 1,77 miljard in t+5, 1,84 miljard in t+6 en 1,91 miljard in t+7, het laatste jaar waarvoor de berekeningen werden gedaan.

Gelet op de ontwikkeling van de loonmassa in het basisscenario komen die bedragen neer op een zeer lichte en regelmatige daling van het verminderingspercentage van de werkgeversbijdragen tussen t en t+7 (zo is er voor de algemene vermindering van de werkgeversbijdragen een daling van 5 % in t naar 4,8 % in t+7).

a. Algemene vermindering van de werkgeversbijdragen

Uitgedrukt in percenten krijgen de verschillende sectoren eenzelfde vermindering van de werkgeversbijdragen. In dit geval bedraagt die vermindering ongeveer 5 % van de bijdragevoet (wat naargelang de sector neerkomt op een daling met 1,3 tot 1,8 punt); de loonkosten van de ondernemingen dalen gemiddeld met 1,26 %.

Door de vermindering van de werkgeversbijdragen dalen de kosten van de productiefactor arbeid, waardoor die relatief aantrekkelijker wordt ten opzichte van de andere productiefactoren (kapitaal, energie en andere intermediaire inputs) en er een substitutie-effect in zijn voordeel ontstaat.

b. Op de lage lonen gerichte vermindering van de werkgeversbijdragen

In deze variant verminderen de op de lage lonen gerichte werkgeversbijdragen met bijna 50 % (of, naargelang van de sector, met 11 tot 14 procentpunt).

Als gevolg van een op de lage lonen gerichte vermindering van de werkgeversbijdragen ontstaat er een substitutie-effect ten voordele van de factor arbeid, en binnen de factor arbeid, ten voordele van de laagbetaalde arbeid.

c. Vermindering van de werknemersbijdragen (loontrekkenden)

De vermindering van de werknemersbijdragen bedraagt ongeveer 15 % (wat overeenstemt met een daling met 1,6 procentpunt).

Deze derde modaliteit verschilt van de twee vorige omdat zij de loonkosten voor een gegeven brutoloon niet onmiddellijk doet dalen, maar wel het verschil tussen het brutoloon en het nettoloon kleiner maakt. De weerslag van deze maatregel op het economische circuit verloopt via de binnenlandse vraag en eventueel via de loonvorming.

B. Financieringsmodaliteiten

De financieringsmodaliteiten zijn in twee groepen opgedeeld:

- de financieringsvarianten met betrekking tot de indirecte belastingen;
- de financieringsvarianten met betrekking tot de directe en gelijkgestelde belastingen.

1. Financieringsvarianten met betrekking tot de indirecte belastingen

Die eerste groep omvat drie varianten:

- verhoging van de BTW;
- verhoging van de accijnzen op brandstoffen en tabak;
- verhoging van de energiebijdrage.

a. Verhoging van de belasting over de toegevoegde waarde

Alle BTW-tarieven worden met 1,4 procentpunt opgetrokken. Door die verhoging stijgt de ex ante opbrengst van de BTW met 0,5 % van het bbp tussen t en t+7. Een verhoging van de BTW-tarieven heeft een directe weerslag op alle binnenlandse prijzen. In een eerste fase stijgen de productiekosten per eenheid product in de ondernemingen via de aanpassing van de lonen aan de prijzen. De concurrentiekracht op de buitenlandse markten gaat er op achteruit. Door de gelijktijdige daling van de invoer (de eindvraag vermindert) en doordat de ruilvoet enigszins stijgt, neemt het saldo van de lopende verrichtingen met het buitenland evenwel toe.

b. Verhoging van de accijnzen op brandstoffen en tabak

Die financieringsmodaliteit heeft betrekking op een verhoging van de accijnzen op brandstoffen en tabak, zodat die verhoging, inclusief BTW, 0,5 % van het bbp bedraagt. De accijnzen op brandstoffen moeten derhalve in t met 7,2 eurocent worden verhoogd (accijns per liter brandstof). Dat bedrag zal regelmatig worden opgetrokken om in t+7 8,6 eurocent te bereiken. Door die verhoging nemen de ontvangsten aan accijnzen op brandstoffen in t met ongeveer 700 miljoen toe in t, ex ante (ofwel een stijging met 15,5 %). De accijnzen op tabak worden met meer dan 30 % verhoogd (ofwel 581 miljoen meerontvangsten in t, ex ante).

De voornaamste mechanismen waarlangs deze variant uitwerking heeft, zijn deels dezelfde als degene die spelen bij een BTW-verhoging. Aangezien de gezondheidsindex hierbij niet rechtstreeks wordt beïnvloed, gaan de loonkosten de inflatie niet nauwgezet volgen en zal de concurrentiekracht van de ondernemingen maar weinig veranderen. De negatieve weerslag van deze variant op de activiteit en de werkgelegenheid is dus kleiner. Bovendien noteert men bepaalde substituties tussen productiefactoren ten nadele van energie. Ten slotte leiden die gerichte accijnsverhogingen tot belangrijke substituties binnen de consumptieve bestedingen van de particulieren en hebben zij dus slechts een beperkte weerslag op het totale verbruik.

c. Verhoging van de energiebijdrage

Deze modaliteit heeft tevens betrekking op een gerichte verhoging van de indirecte belastingen. In dit geval gaat het om een verhoging van de energiebijdrage. Die belasting, die vooral van toepassing is op de gezinnen, wordt geheven op de volgende producten: brandstoffen, stookolie voor verwarming (en lampolie voor verwarming), aardgas (kleine verbruikers), LPG en laagspanningselektriciteit. In 2003 bedroeg de opbrengst van de energiebijdrage 264 miljoen euro en in 2004 zou de 350 miljoen moeten worden overschreden. Om de vermindering van de sociale bijdragen met 0,5 % van het bbp (ongeveer 1,5 miljard euro tijdens het eerste jaar) te kunnen financieren, zouden die belasting iets meer dan verviervoudigd moeten worden.

Net als bij de verhoging van de accijnzen op brandstoffen en tabak wordt de gezondheidsindex niet rechtstreeks beïnvloed. De loonkosten gaan dus de inflatie niet nauwgezet volgen en de concurrentiekracht van de bedrijven zal maar weinig veranderen. De negatieve weerslag van deze variant op de activiteit en de werkgelegenheid is dus beperkt en de opbrengst voor de overheidsfinanciën oogt interessant. Bovendien kan door deze maatregel (trouwens net als voor de variant met een verhoging van de accijnzen op brandstoffen) het energieverbruik worden afgeremd en leidt hij tot substituties binnen het blok energie.

2. Financieringsvarianten met betrekking tot de directe en gelijkgestelde belastingen

De tweede groep financieringsmodaliteiten omvat vier varianten:

- verhoging van de personenbelasting;
- verhoging van de vennootschapsbelasting;
- invoering van een Heffing op de Toegevoegde Waarde;
- invoering van een Algemene Sociale Bijdrage.

a. Verhoging van de personenbelasting

De impliciete personenbelastingsvoet wordt in die mate verhoogd dat de ex ante stijging van de personenbelastingontvangsten overeenkomt met 0,5 % van het bbp. De elasticiteit van de ontvangsten ten opzichte van de aanslagbasis blijft onveranderd.

Door de verhoging van de personenbelasting gaan het beschikbare inkomen van de gezinnen en dus ook de particuliere consumptie en de vraag aan de onderne-

mingen dalen. Daaruit volgt een daling van de activiteit en van de werkgelegenheid en, bijgevolg, een vermindering van de fiscale en parafiscale aanslagbasis. Hoewel deze belastingverhoging voor een gegeven brutoloon de loonkost niet onmiddellijk doet veranderen, moet eventueel net als bij de werknemersbijdragevermindering rekening gehouden worden met de repercussies voor de loonkost.

b. Verhoging van de vennootschapsbelasting

De vennootschapsbelasting wordt het eerste jaar ex ante verhoogd met ongeveer 15,5 %, wat overeenstemt met een stijging met 3,6 procentpunt van de impliciete vennootschapsbelastingsvoet. Deze variant wordt gesimuleerd met behulp van een licht gewijzigde versie van het model. Het is inderdaad mogelijk dat een aanzienlijke verhoging van de heffing op de vennootschapswinsten een grotere weerslag op de sectorale productieprijzen heeft dan blijkt uit het oorspronkelijk model. Dat komt doordat de ondernemingen zouden kunnen besluiten de impact van de daling van hun nettowinst te verrekenen in hun marges. Om met dat soort gedrag rekening te kunnen houden in het model, vond er een econometrische herschatting plaats van de vergelijkingen met betrekking tot de productieprijzen door er een bijkomende verklarende variabele aan toe te voegen: het effectieve percentage van de vennootschapsbelasting in verhouding tot het netto exploitatieoverschot.

Deze maatregel heeft tot gevolg dat de groei van het bbp en de jobcreatie worden afgeremd en heeft, via de teweeggebrachte prijsstijging, een negatieve weerslag op de concurrentiekracht van de economie.

c. Invoering van de Heffing op de Toegevoegde Waarde (HTW)

Deze financieringsmodaliteit omvat de invoering van een nieuwe heffing (de HTW) die zou worden berekend op basis van de toegevoegde waarde van elke sector, op basis van een eenheidspercentage waardoor de aanslagbasis zou vergroten (de toegevoegde waarde). Dat percentage wordt zodanig berekend dat de opbrengst van de nieuwe heffing ex ante 0,5 % van het bbp vertegenwoordigt. In deze oefening bedraagt dat percentage ongeveer 0,83 % over de ganse simulatieperiode.

Aangezien de HTW wordt berekend op basis van de toegevoegde waarde, werd die nieuwe heffing in het model ingevoerd via een rechtstreekse aanpassing van de vergelijkingen voor de berekening van de sectorale kostprijzen per eenheid product (in die vergelijkingen worden de kosten per eenheid van elke primaire factor vermenigvuldigd met het HTW-percentage). Bijgevolg kan de HTW een weerslag hebben op de sectorale productieprijzen, waarbij rekening wordt gehouden met de prijsvormingskenmerken eigen aan elke sector.

De invoering van een HTW leidt tot een vermindering van de activiteit en de werkgelegenheid. Die nadelige weerslag vloeit voort uit de prijsstijging en de uitholling van de concurrentiekracht van de privé-sector.

d. Invoering van de Algemene Sociale Bijdrage (ASB)

Deze modaliteit omvat, net als de vorige, de invoering van een nieuwe bijdrage op basis van een zeer brede belastinggrondslag (lonen, inkomsten van de zelfstandigen, vennootschapsinkomsten, vervangingsinkomens en kinderbijslag, roerende gezinsinkomsten, huurinkomsten, verschillende andere gezinsinkomsten)¹. Het eenheidspercentage voor de ASB werd vastgelegd op 1,17 % om zo ex ante 0,5 % van het bbp op te brengen.

De invoering van die ASB leidt tot een daling van de binnenlandse vraag (aanzienlijke vermindering van het gezinsverbruik, maar ook een daling van de bedrijfsinvesteringen). Het gevolg is een verlies aan arbeidsplaatsen. Bij deze modaliteit, daarentegen, verbetert het saldo van de lopende verrichtingen met het buitenland.

1. Voor meer details over de gebruikte definitie van de belastinggrondslag van de Algemene Sociale Bijdrage kan de geïnteresseerde lezer het volgende document raadplegen: *Macro-economische en budgettaire effecten van de invoering van een algemene sociale bijdrage*, Working Paper 6-99, Federaal Planbureau, augustus 1999.

Belangrijkste resultaten

A. Resultaten in een scenario met ongewijzigde reële brutolonen

Om de analyse van de resultaten vlotter te laten verlopen, werden de varianten in drie groepen opgedeeld. De eerste groep omvat de maatregelen ter vermindering van de sociale bijdragen volgens verschillende modaliteiten. De twee overige groepen omvatten de financieringsvarianten voor die vermindering van de sociale bijdragen. De ene groep bestaat uit de financieringsvarianten via de indirecte belastingen en de andere groep uit de financieringsvarianten via de directe en gelijkgestelde belastingen.

De samenvattende analyse is vooral toegespitst op de belangrijkste macro-economische resultaten. Vervolgens analyseren we de impact op de overheidsfinanciën.

1. Eerste groep: verminderingen van socialezekerheidsbijdragen

Er worden drie varianten voor de vermindering van de sociale bijdragen onderzocht: een algemene vermindering van de werkgeversbijdragen, een op de lage lonen gerichte vermindering en een vermindering van de werknemersbijdragen.

Tabel 1 geeft de impact van de varianten op de belangrijkste macro-economische indicatoren.

Activiteit en werkgelegenheid

De algemene werkgeversbijdragevermindering leidt tot de creatie van 7 700 banen in t en 24 300 banen na 7 jaar. Die jobcreaties zijn enerzijds het resultaat van een lagere loonkost als gevolg van de vermindering van de sociale bijdragen en anderzijds van een opleving van de economische activiteit, die ondersteund wordt door die maatregel. De opleving zelf moet worden toegeschreven aan de stijging van de componenten van de binnenlandse vraag (als gevolg van het toegenomen beschikbaar gezinsinkomen en de hogere rendabiliteit van de ondernemingen), maar is eveneens het gevolg van de grotere uitvoer (competitiviteitseffect).

Ingeval de werkgeversbijdragevermindering gericht is op de lage lonen, worden er op middellange termijn meer dan 60 000 nieuwe banen gecreëerd, wat een bijzonder hoog aantal is. Die maatregel lijkt dus doeltreffender voor de werkgelegenheid dan een algemene maatregel (met een elasticiteit ex post van de marktwerkstelling tegen een loonkost van 0,45 in t+7 tegenover 0,43 bij de algemene maatregel). Bovendien bedragen de budgettaire kosten per nieuwe arbeidsplaats in dit geval 24 200 euro tegenover 50 400 euro in geval van een niet-gerichte maatregel.

Die maatregelen resulteren in een daling van het saldo van de lopende verrichtingen met het buitenland. Dat resultaat kan worden verklaard door twee factoren. Enerzijds is er een volume-effect: de netto-uitvoer is gestegen. Anderzijds noteert men ook een prijseffect (daling van de ruilvoet), dat in het algemeen groter is dan het volume-effect. In totaal daalt het buitenlands saldo in t+7 met minimum 0,07 % en maximaal 0,23 % van het bbp.

Ten slotte leidt de werknemersbijdragevermindering tot een veel kleinere jobcreatie dan bij een maatregel ter vermindering van de werkgeversbijdragen. De jobcreatie is kleiner dan 3 000 eenheden in t en bereikt zijn hoogtepunt op minder dan 5 000 eenheden op het einde van de periode. Dat minder goede resultaat wordt verklaard door het feit dat de daling van de werknemersbijdragen geen directe impact meer heeft op de loonkosten. Daaruit volgt dat de jobcreatie slechts gebeurt via de opleving van de economische activiteit die volgt uit de maatregel. Bovendien gaat het om een bescheiden heropleving van de economische activiteit aangezien zij enkel het gevolg is van de stijging van het beschikbaar inkomen. Het is dus niet verwonderlijk dat in een dergelijk scenario de budgettaire kosten per nieuwe arbeidsplaats relatief hoger zijn dan in de overige varianten: op middellange termijn bedragen zij 275 000 euro.

TABEL 1 - Synthese - Socialezekerheidsbijdrageverminderingen in het scenario met ongewijzigde reële brutolonen: Macro-economische indicatoren
(verschillen in % t.o.v. de basissimulatie tenzij anders vermeld)

	Algemene werkgeversbijdragevermindering		Werkgeversbijdragevermindering gericht naar lageloonwerkgelegenheid		Werknemersbijdragevermindering	
	t	t+7	t	t+7	t	t+7
Bbp	0,12	0,24	0,13	0,37	0,11	0,15
- Privé verbruik	0,13	0,24	0,13	0,15	0,39	0,62
- Overheidsverbruik	0,06	0,08	0,08	0,14	-0,00	0,01
- Brutokapitaalvorming	0,08	0,42	0,08	0,29	0,09	0,31
- Binnenlandse absorptie	0,10	0,25	0,11	0,18	0,24	0,42
- Uitvoer	0,03	0,12	0,04	0,25	-0,00	-0,01
- Invoer	0,01	0,12	0,01	0,06	0,14	0,24
Consumptieprijsindex	-0,16	-0,39	-0,24	-1,06	0,02	0,10
Bbp-deflator	-0,29	-0,55	-0,36	-1,32	0,01	0,11
Totale werkgelegenheid						
- absoluut verschil (in 1000)	7,68	24,31	11,14	60,59	2,78	4,52
- procentueel	0,18	0,55	0,27	1,38	0,07	0,10
Productiviteit per hoofd (markt)	-0,10	-0,42	-0,19	-1,28	0,05	0,03
Reëel beschikbaar gezinsinkomen	0,14	0,28	0,11	0,11	0,55	0,64
Saldo op de lopende rekening (% van bbp)	-0,07	-0,12	-0,07	-0,07	-0,12	-0,23
Overheidssurplus						
- miljarden euro	-0,99	-1,23	-1,07	-1,47	-0,79	-1,24
- % van het bbp	-0,34	-0,32	-0,37	-0,39	-0,27	-0,32

Prijzen

Behalve voor de variant met betrekking tot de vermindering van de werknemersbijdragen, leiden alle beschouwde maatregelen tot een gematigde evolutie van het algemeen prijspeil. De vermindering van de werkgeversbijdragen heeft tot gevolg dat de productiekosten van de ondernemingen dalen. Die daling leidt niet enkel tot meer werkgelegenheid, maar ook tot grotere winstmarges voor de ondernemingen. De daling van de kosten is des te groter wanneer gekozen wordt voor de lageloonmaatregel. Een dergelijke gerichte maatregel leidt inderdaad tot een belangrijke substitutie ten gunste van dit type van werkgelegenheid en ligt dus aan de basis van een vermindering van het reëel uurloon. Met deze modaliteit kan dus de nadruk worden gelegd op een verbetering van de winstmarges die reeds bij de algemene maatregel werd vastgesteld.

TABEL 2 - Synthese - Sociale zekerheidsbijdrageverminderingen in het scenario met ongewijzigde reële brutolonen: Werkgelegenheidsindicatoren
(verschillen in % t.o.v. de basissimulatie tenzij anders vermeld)

	Algemene werkgeversbijdragevermindering		Werkgeversbijdragevermindering gericht naar lageloonwerkgelegenheid		Werknemersbijdragevermindering	
	t	t+7	t	t+7	t	t+7
Totale werkgelegenheid (in %)	0,18	0,55	0,27	1,38	0,07	0,10
Marktwerkgelegenheid in loondienst (in %)	0,24	0,75	0,33	1,77	0,08	0,14
Reële uurloonkost in de marktsector (ex post - in %)	-1,23	-1,21	-1,56	-2,82	-0,01	-0,00
Nominale uurloonkost in de marktsector (ex post - in %)	-1,39	-1,59	-1,79	-3,85	0,01	0,10
Ex post elasticiteit van de marktwerkgelegenheid tot de nominale loonkost	-0,17	-0,43	-0,18	-0,45	-	-
Budgettaire kost per bijkomende werkplaats (1000 euro)	129,5	50,4	96,4	24,2	284,3	275,0

Overheidsfinanciën

De impact ex post van de maatregelen op de overheidsfinanciën zal afhangen van het aantal gecreëerde arbeidsplaatsen (ontvangsten uit sociale bijdragen en directe belastingontvangsten, daling van de werkloosheidsuitkeringen), van de toegenomen activiteit (ontvangsten uit indirecte belastingen en vennootschapsbelasting) en van de prijsontwikkeling (geïndexeerde uitgaven).

Algemeen kan de positieve impact op de activiteit en de werkgelegenheid, althans gedeeltelijk, het overheidstekort ex ante als gevolg van de diverse maatregelen compenseren. Die maatregelen financieren dus ten dele zichzelf.

De zelffinancieringsgraad bedraagt 36 % voor de niet-gerichte vermindering van de werkgeversbijdragen (op middellange termijn stijgt het overheidstekort met 1,2 miljard terwijl het oorspronkelijke inkomstenverlies 1,9 miljard bedroeg) en bedraagt nog slechts 23 % in het geval van de op de lage lonen gerichte maatregelen.

De maatregel ter vermindering van de werknemersbijdragen heeft een zelffinancieringsgraad van 36 %, een percentage dat gelijk is aan dat van een algemene vermindering van de werkgeversbijdragen. Er dient te worden genoteerd dat dit resultaat ditmaal wordt verkregen met een stijging van uitgaven (die wordt gecompenseerd door een veel minder uitgesproken daling van de ontvangsten dan bij de maatregelen ter vermindering van de werkgeversbijdragen).

TABEL 3 - Synthese - Socialezekerheidsbijdrageverminderingen in het scenario met ongewijzigde reële brutolonen: Overheidsfinanciën
(verschillen in miljoenen euro t.o.v. de basissimulatie tenzij anders vermeld)

	Algemene werkgeversbijdragevermindering		Werkgeversbijdragevermindering gericht naar lageloonwerkgelegenheid		Werknemersbijdragevermindering	
	t	t+7	t	t+7	t	t+7
1. Ontvangsten	-1298	-1721	-1534	-3504	-767	-688
Fiscale ontvangsten	148	82	59	-831	656	1086
a. Directe belastingen	181	169	105	-478	571	883
- Huishoudens	-36	45	-160	-686	541	829
- Vennootschappen	218	126	266	211	30	53
- Andere	-1	-1	-1	-4	0	1
b. Indirecte belastingen	-30	-81	-43	-334	83	198
c. Belastingen op kapitaal	-3	-6	-3	-19	2	5
Socialezekerheidsbijdragen	-1427	-1745	-1564	-2512	-1427	-1793
Andere ontvangsten	-20	-58	-29	-161	4	19
2. Uitgaven	-304	-495	-461	-2039	24	554
a. Overheidsverbruik	-112	-364	-171	-986	11	89
b. Subsidies aan bedrijven	-6	-18	-9	-50	1	5
c. Socialezekerheidstransfers	-124	-394	-192	-1088	-10	39
d. Andere lopende transfers	-11	-29	-16	-80	2	9
e. Kapitaaluitgaven	-21	-54	-20	-111	2	9
f. Rentelasten	-30	364	-53	276	18	403
3. Surplus (+) of tekort (-)	-994	-1226	-1073	-1465	-791	-1242
% van het bbp	-0,34	-0,32	-0,37	-0,39	-0,27	-0,32
4. Primair saldo	-1024	-862	-1127	-1189	-772	-839

2. Tweede groep: de varianten voor financiering via indirecte belastingen

Activiteit en tewerkstelling

Een BTW-verhoging heeft een rechtstreeks effect op het prijspeil en brengt een prijs-loon-spiraal op gang die zichzelf voedt via de verhoging van de loonkost per eenheid produkt. Deze kostenverhogingen leiden voor de bedrijven tot een vermindering van de competitiviteit op de buitenlandse afzetmarkten en dus tot verminderde uitvoer. Het verlies aan koopkracht voor de gezinnen als gevolg van de prijsstijging en het verlies aan arbeidsplaatsen leidt tot een vermindering van de particuliere consumptie. De verminderde binnenlandse vraag doet ook de invoer afnemen. In totaal krimpt het bbp met 0,21 % in t+7, hetgeen gepaard gaat met een afname van de werkgelegenheid met meer dan 25 000 arbeidsplaatsen in t+7.

De verhoging van de accijnzen op brandstoffen en tabak en de verhoging van de energiebijdrage hebben geen onmiddellijk effect op de loonkosten omdat energieprijzen en tabaksprijzen niet opgenomen zijn in de gezondheidsindex waaraan de brutolonen zijn gekoppeld. Energie- en tabaksprijsstijgingen werken dus alleen door via het globale prijspeil. De negatieve effecten op de werkgele-

genheid en de activiteit zijn dus minder als bij de BTW-verhoging. Het verlies aan arbeidsplaatsen bedraagt in het geval van de verhoging van de accijnzen 8 500 in t+7 en voor de verhoging van de energiebijdrage 7 300 in t+7. Het effect op de activiteit bedraagt in het geval van de verhoging van de accijnzen -0,16 % in t+7 en voor de verhoging van de energiebijdrage -0,08 % in t+7. Bovendien induceren deze maatregelen substitutie-effecten binnen de particuliere consumptie. Ze remmen het verbruik van energie en dus ook de uitstoot van broeikasgassen af.

Het saldo van de lopende verrichtingen met het buitenland uitgedrukt in procent van het bbp verbetert met ongeveer 0,3 % op middellange termijn dankzij de verminderde invoer (door het prijseffect) en de lichte verbetering van de ruilvoet.

Overheidsfinanciën

De effecten op de overheidsfinanciën worden sterk beïnvloed door de prijseffecten.

Voor de drie varianten is er een toename van de inkomsten t.o.v. de basissimulatie door een toename van de indirecte belastingsinkomsten. De verhoging van het prijspeil zorgt via de verminderde activiteit en werkgelegenheid voor minder inkomsten uit directe belastingen en socialezekerheidsbijdragen maar via het indexeringsmechanisme van de lonen voor extra inkomsten uit de directe belastingen en socialezekerheidsbijdragen. In de variant van een BTW-verhoging is het effect van de loonindexering groter dan het effect van de verminderde werkgelegenheid. In de varianten van de toename van de accijnzen op tabak en brandstoffen en de toename van de energiebijdrage speelt vooral het negatief effect van de vernietiging van de werkgelegenheid.

Voor de drie varianten is er een toename van de uitgaven door een toename van de werkloosheidsuitkeringen en de indexering van de overheidsuitgaven.

In totaal neemt het vorderingenoverschot van de gezamenlijke overheid toe met 0,22 tot 0,33 % van het bbp. Het meest gunstige resultaat wordt bekomen met een verhoging van de energieheffing.

De budgettaire winst per vernietigde arbeidsplaats bedraagt 170 000 euro op middellange termijn in het geval van een verhoging van de energiebijdrage tegen slechts 38 000 bij een BTW-verhoging.

TABEL 4 - Synthese - Alternatieve financiering via indirecte belastingen in het scenario met ongewijzigde reële brutolonen: Macro-economische indicatoren
(verschillen in % t.o.v. de basissimulatie tenzij anders vermeld)

	BTW		Accijnzen op brandstof en tabak		Energieheffing	
	t	t+7	t	t+7	t	t+7
Bbp	-0,13	-0,21	-0,17	-0,16	-0,14	-0,08
- Privé verbruik	-0,46	-0,48	-0,61	-0,63	-0,55	-0,58
- Overheidsverbruik	0,01	0,02	0,04	0,04	0,02	0,01
- Brutokapitaalvorming	-0,30	-1,06	-0,33	-0,53	-0,31	-0,50
- Binnenlandse absorptie	-0,33	-0,51	-0,42	-0,46	-0,38	-0,43
- Uitvoer	-0,02	-0,08	-0,04	-0,08	-0,03	-0,05
- Invoer	-0,24	-0,36	-0,32	-0,37	-0,31	-0,38
Consumptieprijsindex	0,69	1,19	0,77	0,86	0,65	0,65
Bbp-deflator	0,65	1,10	0,53	0,61	0,42	0,40
Totale werkgelegenheid						
- absoluut verschil (in 1000)	-10,45	-25,77	-6,53	-8,53	-6,22	-7,30
- procentueel	-0,25	-0,59	-0,16	-0,19	-0,15	-0,17
Productiviteit per hoofd (markt)	-0,11	0,25	-0,18	-0,09	-0,17	-0,08
Reëel beschikbaar gezinsinkomen	-0,42	-0,41	-0,65	-0,52	-0,60	-0,55
Saldo op de lopende rekening (% van bbp)	0,19	0,30	0,25	0,31	0,24	0,32
Overheidssurplus						
- miljarden euro	0,84	0,98	0,61	0,84	0,73	1,24
- % van het bbp	0,29	0,26	0,21	0,22	0,26	0,33

TABEL 5 - Synthese - Alternatieve financiering via indirecte belastingen in het scenario met ongewijzigde reële brutolonen: Werkgelegenheidsindicatoren
(verschillen in % t.o.v. de basissimulatie tenzij anders vermeld)

	BTW		Accijnzen op brandstof en tabak		Energieheffing	
	t	t+7	t	t+7	t	t+7
Totale werkgelegenheid (in %)	-0,25	-0,59	-0,16	-0,19	-0,15	-0,17
Marktwerkgelegenheid in loondienst (in %)	-0,32	-0,80	-0,21	-0,28	-0,20	-0,25
Reële uurloonkost in de marktsector (ex post - in %)	-0,13	0,02	-0,64	-0,62	-0,56	-0,56
Nominale uurloonkost in de marktsector (ex post - in %)	0,56	1,21	0,12	0,23	0,08	0,08
Budgettaire winst per verloren werkplaats (1000 euro)	80,5	38,1	93,6	97,9	118,0	170,0

TABEL 6 - Synthese - Alternatieve financiering via indirecte belastingen in het scenario met ongewijzigde reëlebrutolonen: Overheidsfinanciën
(verschillen in miljoenen euro t.o.v. de basissimulatie tenzij anders vermeld)

	BTW		Accijnzen op brandstof en tabak		Energieheffing	
	t	t+7	t	t+7	t	t+7
1. Ontvangsten	1894	2911	1218	1386	1224	1385
Fiscale ontvangsten	1686	2490	1174	1326	1205	1416
a. Directe belastingen	126	328	61	-36	-11	-178
- Huishoudens	255	331	57	-120	31	-175
- Vennootschappen	-131	-6	3	82	-42	-4
- Andere	1	3	1	2	1	1
b. Indirecte belastingen	1553	2144	1107	1354	1212	1587
c. Belastingen op kapitaal	8	18	5	9	4	6
Socialezekerheidsbijdragen	132	250	-0	-12	-18	-77
Andere ontvangsten	76	171	45	71	36	47
2. Uitgaven	1053	1930	608	551	490	145
a. Overheidsverbruik	434	1038	155	291	119	161
b. Subsidies aan bedrijven	27	57	30	41	25	30
c. Socialezekerheidstransfers	374	869	127	220	102	126
d. Andere lopende transfers	42	84	35	48	29	35
e. Kapitaaluitgaven	30	84	29	53	23	36
f. Rentelasten	147	-203	232	-102	194	-243
3. Surplus (+) of tekort (-)	841	981	611	835	734	1241
% van het bbp	0,29	0,26	0,21	0,22	0,26	0,33
4. Primair saldo	988	778	843	734	927	998

3. Derde groep: de varianten voor financiering via directe en gelijkgestelde belastingen

De derde groep omvat vier varianten:

- een stijging van de Personenbelasting (PB);
- een stijging van de Vennootschapsbelasting (VB);
- de invoering van een Heffing op de Toegevoegde Waarde (HTW);
- de invoering van een Algemene Sociale Bijdrage (ASB).

Zoals voorheen worden de verschillende maatregelen zodanig gekalibreerd dat zij voor de overheidsfinanciën een inkomen ex ante opleveren van 0,5 % van het bbp.

Tabel 7 geeft de impact van die maatregelen op de macro-economische basisindicatoren.

*Activiteit en
werkgelegenheid*

Een eerste gevolg van het beleid ter verhoging van de directe belastingontvangsten is een daling van de binnenlandse vraag ten gevolge van de daling van het beschikbaar inkomen van de gezinnen en/of de ondernemingen. De negatieve impact ervan wordt weerspiegeld in banenverlies dat, zeven jaar na de invoering, 7 300 eenheden bedraagt in het geval van een verhoging van de PB, 6 300 eenheden in het geval van een verhoging van de VB, 5 700 eenheden bij de invoering van een HTW en ten slotte 5 900 eenheden bij de invoering van een ASB.

Op termijn is er weinig verschil in de vertraging van de activiteit bij elk van de overwogen maatregelen. De daling van het bbp in t+7 bedraagt 0,24 % indien de PB stijgt, 0,28 % in geval van een verhoging van de VB, 0,21 % bij de invoering van een HTW en ten slotte 0,20 % bij de invoering van ASB. Het verlies aan arbeidsplaatsen als gevolg van die teruglopende activiteit situeert zich in dezelfde orde van grootte (zie hieronder). Er bestaan evenwel belangrijke verschillen per toegepaste maatregel, vooral in termen van categorieën van actoren die door die maatregelen worden getroffen en van weerslag op de prijzen.

Bij een verhoging van de personenbelasting worden vooral de gezinnen getroffen aangezien hun beschikbaar inkomen daalt en bijgevolg ook hun consumptie en hun investeringen. Door de inkrimping van hun afzetmogelijkheden op de binnenlandse markt, schroeven de bedrijven hun investeringen terug.

In geval van een hogere heffing op de vennootschapsinkomsten (verhoging van de VB en invoering van een HTW), is het eerste effect een stijging van de productiekosten van de bedrijven en, ceteris paribus, een daling van hun nettowinst. Om dat effect te milderen, verrekenen de bedrijven de hogere kosten gedeeltelijk in hun verkoopprijzen. Die prijsstijging leidt tot een koopkrachtvermindering voor de gezinnen, die ook worden getroffen door het verlies aan arbeidsplaatsen. We vermelden nog een ander, weliswaar minder belangrijk, kanaal waarlangs de gezinnen worden getroffen: de daling van de nettowinst van de ondernemingen vermindert de inkomsten uit dividenden voor de gezinnen-aandeelhouders en bijgevolg hun beschikbaar inkomen.

Aangezien de ASB wordt toegepast op een zeer brede belastinggrondslag die de gezinsinkomsten en de bedrijfsinkomsten omvat, veroorzaakt de invoering van die bijdrage tegelijk de effecten die werden vastgesteld bij een hogere gezinsbelasting en de effecten als gevolg van een belastingverhoging voor de ondernemingen. Uiteindelijk worden de gezinnen het meest getroffen door de invoering van die nieuwe belasting (in t+7 daalt hun reëel beschikbaar inkomen met 0,80 % en hun consumptie met 0,73 %).

Hoewel ze in eerste instantie enkel op de bedrijven betrekking hebben, hebben de maatregelen inzake een verhoging van de VB en de invoering van een HTW een verschillende impact op sommige aggregaten. De verhoging van de VB leidt inderdaad tot een stijging van kostprijs van de productiefactor kapitaal, in tegenstelling tot de invoering van een HTW die, per definitie, de kosten van de factoren arbeid en kapitaal doet toenemen. Het gevolg daarvan is een daling van de bedrijfsinvesteringen die groter is bij een verhoging van de VB (-1,21 % in t+7) dan bij de invoering van een HTW (-0,41 % in t+7). Aangezien de HTW de kostprijs van de factor arbeid doet toenemen, is de daling van het beschikbaar gezinsinkomen als gevolg van die maatregel groter (-0,27 % in t+7) dan wanneer de VB stijgt (-0,03 % in t+7).

Ten slotte uiten die maatregelen zich in een toename van het saldo van de lopende verrichtingen met het buitenland. Die toename is nog groter bij maatregelen die in eerste instantie de gezinnen treffen (grote daling van de invoer).

Prijzen

Als gevolg van de grotere belastingdruk op de vennootschappen leidt de gedeeltelijke weerslag van die hogere kosten op de verkoopprijzen tot een stijging van de particuliere consumptieprijzen die geleidelijk toenemen en op het einde van de periode 0,56 % bedragen in geval van een verhoging van de vennootschapsbelasting en 0,47 % bij de invoering van een HTW.

In geval van een verhoging van de personenbelasting zal het peil van de particuliere consumptieprijzen eerst lichtjes maar wel gestaag blijven dalen (-0,16 % op het einde van de periode), daar de vraag van het particuliere gezinsverbruik vermindert. Dat geldt ook als er een ASB wordt ingevoerd (-0,06 % op het einde van de periode), ook al wordt het voornoemde effect gedeeltelijk gecompenseerd door een opwaarts prijseffect dat in de eerste plaats wordt veroorzaakt door de ondernemingen die ook onderworpen zijn aan de ASB.

TABEL 7 - Synthese - Alternatieve financiering via directe en gelijkgestelde belastingen in het scenario met ongewijzigde reële brutolonen: Macro-economische indicatoren
(verschillen in % t.o.v. de basissimulatie tenzij anders vermeld)

	Personenbelasting		Vennootschapsbelasting		Heffing op de toegevoegde waarde		Algemene sociale bijdrage	
	t	t+7	t	t+7	t	t+7	t	t+7
Bbp	-0,17	-0,24	-0,05	-0,28	-0,08	-0,21	-0,13	-0,20
- Privé verbruik	-0,57	-0,99	-0,02	-0,11	-0,06	-0,12	-0,43	-0,73
- Overheidsverbruik	0,00	-0,02	-0,01	0,01	-0,04	-0,04	0,00	-0,01
- Brutokapitaalvorming	-0,13	-0,51	-0,08	-0,84	-0,06	-0,37	-0,11	-0,50
- Binnenlandse absorptie	-0,35	-0,67	-0,04	-0,25	-0,06	-0,16	-0,27	-0,52
- Uitvoer	0,00	0,02	-0,01	-0,15	-0,02	-0,12	-0,00	-0,00
- Invoer	-0,21	-0,38	0,01	-0,12	0,00	-0,07	-0,16	-0,30
Consumptieprijsindex	-0,03	-0,16	0,08	0,56	0,12	0,47	-0,01	-0,06
Bbp-deflator	-0,02	-0,17	0,12	0,73	0,21	0,63	-0,00	-0,05
Totale werkgelegenheid								
- absoluut verschil (in 1000)	-4,06	-7,34	-0,45	-6,34	-1,18	-5,73	-3,06	-5,90
- procentueel	-0,10	-0,17	-0,01	-0,14	-0,03	-0,13	-0,07	-0,13
Productiviteit per hoofd (markt)	-0,07	-0,06	-0,04	-0,13	-0,05	-0,07	-0,06	-0,06
Reëel beschikbaar gezinsinkomen	-0,80	-1,08	-0,01	-0,03	-0,09	-0,27	-0,60	-0,80
Saldo op de lopende rekening (% van bbp)	0,18	0,38	0,01	0,10	0,03	0,08	0,13	0,29
Overheidssurplus								
- miljarden euro	1,12	1,86	1,40	2,24	1,20	1,96	1,34	2,01
- % van het bbp	0,38	0,49	0,49	0,60	0,41	0,51	0,46	0,53

TABEL 8 - Synthese - Alternatieve financiering via directe en gelijkgestelde belastingen in het scenario met ongewijzigde reële brutolonen: Werkgelegenheidsindicatoren
(verschillen in % t.o.v. de basissimulatie tenzij anders vermeld)

	Personenbelasting		Vennootschapsbelasting		Heffing op de toegevoegde waarde		Algemene sociale bijdrage	
	t	t+7	t	t+7	t	t+7	t	t+7
Totale werkgelegenheid (in %)	-0,10	-0,17	-0,01	-0,14	-0,03	-0,13	-0,07	-0,13
Marktwerkgelegenheid in loondienst (in %)	-0,11	-0,22	-0,02	-0,19	-0,04	-0,17	-0,09	-0,18
Reële uurloonkost ^a in de marktsector (ex post - in %)	0,01	0,00	-0,01	0,00	-0,01	0,01	0,01	0,01
Nominale uurloonkost ^b in de marktsector (ex post - in %)	-0,01	-0,15	0,06	0,56	0,10	0,49	-0,00	-0,06
Budgettaire winst per verloren werkplaats (1000 euro)	276,3	253,8	3143,7	352,9	1013,7	341,0	437,1	340,3

a. Exclusief het deel van toegevoegde waardeheffing dat door arbeid gedragen wordt.

b. Zelfde opmerking.

Overheidsfinanciën

Wat de overheidsfinanciën betreft, zal de impact ex post van de diverse maatregelen afhangen van het aantal verloren arbeidsplaatsen (ontvangsten uit sociale bijdragen en personenbelasting, toename van de werkloosheidsuitkeringen), de vertraging van de activiteit (ontvangsten uit directe en indirecte belastingen en vennootschapsbelasting) en de prijsontwikkeling (geïndexeerde overheidsuitgaven).

De beschouwde alternatieve financieringsmaatregelen via de directe belastingen tonen soortgelijke eindresultaten op het vlak van de overheidsfinanciën: het vorderingenoverschot van de overheid verbetert op het einde van de periode met 0,49 % van het bbp als gevolg van een verhoging van de personenbelasting, met 0,51 % van het bbp na de invoering van een HTW, met 0,53 van het bbp na de invoering van een ASB en ten slotte met 0,60 % van het bbp als gevolg van de verhoging van de vennootschapsbelasting.

In alle varianten, met uitzondering van de verhoging van de personenbelasting, is de toename ex post van het overheidstekort op het einde van de periode dus ietwat groter dan de opbrengst ex ante van de financieringsmaatregel.

Op het einde van de periode is de budgettaire winst per verloren arbeidsplaats bijgevolg het laagst in geval van een verhoging van de personenbelasting (253 800 euro) en het hoogst bij een verhoging van de vennootschapsbelasting (352 900 euro).

TABEL 9 - Synthese - Alternatieve financiering via directe en gelijkgestelde belastingen in het scenario met ongewijzigde reële brutolonen: Openbare financiën
(verschillen in miljoenen euro t.o.v. de basissimulatie tenzij anders vermeld)

	Personenbelasting		Vennootschapsbelasting		Heffing op de toegevoegde waarde		Algemene sociale bijdrage	
	t	t+7	t	t+7	t	t+7	t	t+7
1. Ontvangsten	1115	1099	1524	2629	1381	2274	1349	1569
Fiscale ontvangsten	1163	1314	1493	2342	1335	2020	1383	1696
a. Directe belastingen	1287	1638	1472	2169	-153	-44	-59	-172
- Huishoudens	1332	1726	24	184	49	156	-27	-119
- Vennootschappen	-44	-86	1449	1983	-203	-202	-32	-52
- Andere	-1	-2	0	2	0	2	-0	-1
b. Indirecte belastingen	-121	-316	19	165	29	142	-88	-214
c. Heffing op de toegevoegde waarde	0	0	0	0	1457	1915	0	0
d. Algemene sociale heffing	0	0	0	0	0	0	1533	2087
e. Belastingen op kapitaal	-3	-8	1	9	2	8	-2	-5
Socialezekerheidsbijdragen	-43	-185	22	205	32	181	-30	-113
Andere ontvangsten	-6	-30	9	81	15	72	-3	-14
2. Uitgaven	-8	-765	122	393	185	318	12	-438
a. Overheidsverbruik	-16	-137	52	492	85	438	-8	-53
b. Subsidies aan bedrijven	-1	-8	3	27	5	24	-1	-4
c. Socialezekerheidstransfers	14	-58	38	369	66	327	14	-6
d. Andere lopende transfers	-3	-13	5	39	8	35	-2	-6
e. Kapitaaluitgaven	-3	-14	9	68	16	61	-1	-4
f. Rentelasten	1	-534	15	-601	6	-567	9	-365
3. Surplus (+) of tekort (-)	1123	1864	1402	2236	1196	1956	1337	2007
% van het bbp	0,38	0,49	0,49	0,60	0,41	0,51	0,46	0,53
4. Primair saldo	1123	1330	1417	1635	1203	1389	1346	1643

B. Resultaten in een scenario met vrije reële brutolonen

Ter herinnering, in deze versie van het HERMES-model worden de sectorale lonen gevormd worden door de reële brutolonen te laten afhangen van de evolutie van de macro-economische productiviteit en werkloosheidsgraad. Vervolgens worden de sectorale loonkosten afgeleid door het brutoloon te vermenigvuldigen met een percentage werkgeversbijdragen per sector. Rekening houdend met de vorm van die vergelijkingen, kunnen belangrijke terugverdieneffecten de ontwikkeling van de lonen beïnvloeden (met name indien de gesimuleerde varianten het verloop van het traject van jobcreatie en het werkloosheidspeil wijzigen) die, op hun beurt, een impact hebben op de deviaties van prijzen, werkgelegenheid, activiteit ... ten opzichte van hun oorspronkelijke peil.

De volgende afdelingen behandelen alle verkregen resultaten in die looncontext. De resultaten verschillen van die in punt A (ongewijzigde reële brutolonen). Dat

komt voornamelijk door de impact van de onderzochte beleidsvorm op de ontwikkeling van de reële brutolonen (en de loonkosten).

Elk beleidsvorm die gericht is op een verhoging van de werkgelegenheid (vermindering van de sociale bijdragen) leidt tot een daling van de werkloosheid (aangezien de werkzame bevolking exogeen is, wordt zij niet beïnvloed). Dat vertaalt zich in een opwaartse druk op de lonen die wordt versterkt door een verlies aan productiviteitswinsten, dat evenwel minder groot is dan in de versie met ongewijzigde reële brutolonen. De jobcreatie is dus beperkter dan in het geval van ongewijzigde reële brutolonen. De activiteit wordt ook iets minder gestimuleerd dan in de simulatie met ongewijzigde reële brutolonen (kleinere daling van de kosten en dus minder impulsen voor de uitvoer en de investeringen). Wat de impact op de overheidsfinanciën betreft, is er een lichte verbetering van het overheidstekort en de zelffinancieringsgraad ten opzichte van de versie met ongewijzigde reële brutolonen. De stijging van de lonen verhoogt inderdaad de berekeningsgrondslagen van de personenbelasting en de sociale bijdragen, temeer daar de prijzen minder dalen dan in de versie met ongewijzigde reële brutolonen.

Bij de alternatieve financieringsvormen gaat het om identieke mechanismen die in omgekeerde zin werken: de heffingen worden verhoogd in plaats van verlaagd. Die beleidsmaatregelen hebben een negatief effect op de economische activiteit, wat leidt tot banenverlies (in de ondernemingen). De werkloosheid stijgt en oefent een neerwaartse druk uit op de reële lonen in de veronderstelling van vrije loonvorming. Daaruit volgt dat het banenverlies en de achteruitgang van de activiteit kleiner zijn dan in de simulatie met ongewijzigde reële brutolonen. Hoewel de stijging van het overheidssaldo kleiner is dan in de versie met ongewijzigde reële brutolonen (de lonen dalen meer en de inflatie is gunstiger), is de budgettaire winst per verloren arbeidsplaats algemeen groter aangezien het effect 'minder vernietiging van de werkgelegenheid' de overhand heeft op het effect 'geringere verbetering van de overheidsfinanciën'.

1. Eerste groep: vermindering van de socialezekerheidsbijdragen (werkgevers en werknemers)

In de tabellen 10 en 11 wordt de impact van de varianten op de belangrijkste macro-economische indicatoren en werkgelegenheidsindicatoren weergegeven. Tabel 12 geeft de gedetailleerde effecten op de overheidsfinanciën.

De maatregel voor een algemene verlaging van de werkgeversbijdragen leidt tot 7 200 nieuwe arbeidsplaatsen in t en 15 850 arbeidsplaatsen in $t+7$. Op het einde van de periode zijn dat ongeveer 8 500 banen minder dan in de simulatie met ongewijzigde reële brutolonen. De daling van de nominale loonkosten blijft beperkt tot 0,8 % tegenover 1,6 % in de versie met ongewijzigde reële brutolonen. De economische activiteit wordt dus iets minder gestimuleerd dan in de simulatie met ongewijzigde reële brutolonen, maar op het einde van de periode stijgt het bbp nog met 0,18 % (tegenover 0,24 %). De toename van de particuliere consumptie is groter dan in de versie met ongewijzigde reële brutolonen (minder arbeidsplaatsen maar meer lonen, wat leidt tot een grotere stijging van het reële beschikbare gezinsinkomen), ten nadele van de investeringen en de uitvoer (nochtans is de achteruitgang van het saldo van de lopende verrichtingen met het buitenland vrijwel identiek in beide simulaties).

TABEL 10 - Synthese - Socialezekerheidsbijdrageverminderingen in het scenario met vrije reële brutolonen: Macro-economische indicatoren
(verschillen in % t.o.v. de basissimulatie tenzij anders vermeld)

	Algemene werkgeversbijdragevermindering		Werkgeversbijdragevermindering gericht naar lageloonwerkgelegenheid		Werknemersbijdragevermindering	
	t	t+7	t	t+7	t	t+7
Bbp	0,11	0,18	0,13	0,18	0,11	0,12
- Privé verbruik	0,14	0,31	0,15	0,38	0,40	0,63
- Overheidsverbruik	0,06	0,04	0,08	0,04	-0,00	0,00
- Brutokapitaalvorming	0,08	0,36	0,08	0,00	0,09	0,28
- Binnenlandse absorptie	0,11	0,26	0,12	0,22	0,24	0,42
- Uitvoer	0,03	0,07	0,04	0,10	-0,00	-0,03
- Invoer	0,02	0,14	0,02	0,13	0,15	0,24
Consumptieprijsindex	-0,14	-0,20	-0,22	-0,46	0,02	0,18
Bbp-deflator	-0,27	-0,30	-0,33	-0,46	0,02	0,22
Totale werkgelegenheid						
- absoluut verschil (in 1000)	7,22	15,85	10,44	34,04	2,58	0,94
- procentueel	0,17	0,37	0,25	0,78	0,06	0,02
Productiviteit per hoofd (markt)	-0,09	-0,25	-0,17	-0,76	0,05	0,11
Reëel beschikbaar gezinsinkomen	0,15	0,39	0,14	0,46	0,56	0,67
Saldo op de lopende rekening (% van bbp)	-0,07	-0,13	-0,07	-0,10	-0,12	-0,24
Overheidssurplus						
- miljarden euro	-0,97	-1,07	-1,03	-0,87	-0,78	-1,15
- % van het bbp	-0,33	-0,28	-0,36	-0,23	-0,27	-0,30

Indien de maatregel ter vermindering van de werkgeversbijdragen gericht is op de lage lonen, worden er op middellange termijn minder nieuwe arbeidsplaatsen gecreëerd dan in de simulatie met ongewijzigde reële brutolonen (+34 000 banen tegenover +60 000) en stijgt het bbp slechts met 0,18 % tegenover 0,37 %. In een scenario met vrije loonvorming blijft die maatregel echter efficiënter voor de werkgelegenheid dan een algemene maatregel met een elasticiteit ex post van de marktwerkstelling tegen een loonkost van 0,73 in t+7, tegenover 0,45 in het geval van een algemene maatregel. De budgettaire kosten per nieuwe arbeidsplaats bedragen 25 700 euro (wat ietwat meer is dan in de versie met ongewijzigde reële brutolonen - 24 200 euro) tegenover 67 500 euro in geval van een niet-gerichte maatregel.

Zoals in de simulatie met ongewijzigde reële brutolonen leidt de maatregel ter vermindering van de werknemersbijdragen tot een veel geringere jobcreatie dan in het geval van een maatregel ter vermindering van de werkgeversbijdragen. De jobcreatie bedraagt op het einde van de periode nauwelijks 1 000 eenheden (tegenover 4 500 eenheden in de versie met ongewijzigde reële brutolonen). Dat minder goede resultaat wordt verklaard door het feit dat de vermindering van de werknemersbijdragen geen rechtstreekse invloed heeft op de loonkosten. Er worden dus enkel nieuwe banen gecreëerd via de heropleving van de economische activiteit die uit de maatregel voortvloeit. Die heropleving is kleiner dan in de versie met ongewijzigde reële brutolonen (+0,12 % tegenover +0,15 % in t+7). De budgettaire kosten per nieuwe arbeidsplaats worden onbetaalbaar, aangezien ze op middellange termijn oplopen tot bijna 1 230 000 euro.

TABEL 11 - Synthese - Socialezekerheidsbijdrageverminderingen in het scenario met vrije reële brutolonen: Werkgelegenheidsindicatoren
(verschillen in % t.o.v. de basissimulatie tenzij anders vermeld)

	Algemene werkgeversbijdragevermindering		Werkgeversbijdragevermindering gericht naar lageloonwerkgelegenheid		Werknemersbijdragevermindering	
	t	t+7	t	t+7	t	t+7
Totale werkgelegenheid (in %)	0,17	0,37	0,25	0,78	0,06	0,02
Marktwerkgelegenheid in loondienst (in %)	0,23	0,50	0,31	0,98	0,07	0,03
Reële uurloonkost in de marktsector (ex post - in %)	-1,15	-0,62	-1,44	-0,86	0,02	0,23
Nominale uurloonkost in de marktsector (ex post - in %)	-1,29	-0,81	-1,66	-1,32	0,05	0,41
Ex post elasticiteit van de marktwerkgelegenheid tot de nominale loonkost	-0,17	-0,45	-0,19	-0,73	-	-
Budgettaire kost per bijkomende werkplaats (1000 euro)	133,6	67,5	98,9	25,7	301,8	1228,8

Ongeacht de gesimuleerde maatregel, is de impact op het overheidstekort minder negatief bij het model met vrije loonvorming dan bij het model met ongewijzigde reële brutolonen. Op middellange termijn bedraagt dat tekort voor de niet-gerichte vermindering van de werkgeversbijdragen 1,1 miljard euro (tegenover 1,23 miljard euro in de versie met ongewijzigde reële brutolonen), voor de op de lage lonen gerichte vermindering van de werkgeversbijdragen 870 miljoen euro (tegenover 1,5 miljard euro) en voor de verlaging van de werknemersbijdragen 1,1 miljard euro (tegenover 1,2 miljard euro).

De zelffinancieringsgraad verbetert dus wanneer de maatregelen worden gesimuleerd met het model met vrije loonvorming. In t+7 gaat het om maximum 55 %, in het geval van een op de lage lonen gerichte vermindering van de werkgeversbijdragen (tegenover 23 % in het scenario met ongewijzigde reële brutolonen). Dat verschil is groter in het geval van de gerichte vermindering van de werkgeversbijdragen wegens een groter Phillipseffect dan in het geval van de niet-gerichte vermindering van de werkgeversbijdragen (45 % in het scenario met vrije loonvorming tegenover 36 % in het scenario met ongewijzigde reële brutolonen).

TABEL 12 - Synthese - Socialezekerheidsbijdrageverminderingen in het scenario met vrije reële brutolonen: Overheidsfinanciën
(verschillen in miljoenen euro t.o.v. de basissimulatie tenzij anders vermeld)

	Algemene werkgeversbijdragevermindering		Werkgeversbijdragevermindering gericht naar lageloonwerkgelegenheid		Werknemersbijdragevermindering	
	t	t+7	t	t+7	t	t+7
1. Ontvangsten	-1246	-1127	-1460	-1571	-747	-441
Fiscale ontvangsten	170	408	91	216	665	1217
a. Directe belastingen	197	407	128	288	577	978
- Huishoudens	-5	353	-117	334	551	953
- Vennootschappen	203	54	246	-45	25	24
- Andere	-0	-0	-1	-1	0	1
b. Indirecte belastingen	-24	3	-34	-66	85	231
c. Belastingen op kapitaal	-2	-2	-3	-6	2	7
Socialezekerheidsbijdragen	-1398	-1506	-1525	-1719	-1416	-1689
Andere ontvangsten	-18	-29	-27	-67	5	32
2. Uitgaven	-280	-57	-427	-697	33	713
a. Overheidsverbruik	-104	-194	-159	-461	14	163
b. Subsidies aan bedrijven	-5	-9	-8	-21	1	9
c. Socialezekerheidstransfers	-114	-206	-178	-496	-6	119
d. Andere lopende transfers	-10	-15	-15	-33	2	15
e. Kapitaaluitgaven	-19	-32	-17	-19	3	21
f. Rentelasten	-27	399	-51	333	19	386
3. Surplus (+) of tekort (-)	-965	-1070	-1033	-874	-780	-1154
% van het bbp	-0,33	-0,28	-0,36	-0,23	-0,27	-0,30
4. Primair saldo	-992	-672	-1084	-540	-761	-768

2. Tweede groep: alternatieve financiering via indirecte belastingen

In het scenario van de vrije brutolonen zorgt de stijging van de werkloosheidsgraad voor een reële brutoloonval en bijgevolg voor een grotere daling van de reële loonkost in vergelijking met het scenario met ongewijzigde reële brutolonen. Dit effect zwakt de stijging van de consumptieprijzen door een verhoging van de indirecte belastingen af t.o.v. het scenario met ongewijzigde reële brutolonen. Bijgevolg vertonen het beschikbaar inkomen van de particulieren en dus ook de consumptieve bestedingen van de particulieren een grotere daling t.o.v. het scenario met ongewijzigde reële brutolonen door de lagere lonen. Toch is de negatieve impact van de hogere belastingdruk op de concurrentiepositie op de buitenlandse afzetmarkten van de ondernemingen minder, en dit als gevolg van de lagere loonkost. Bijgevolg wordt de uitvoer bijna niet aangetast. Ook de investeringen vallen minder terug. Daarentegende valt de invoer minder terug dan in het scenario met ongewijzigde reële brutolonen. In het algemeen gaat het bbp minder achteruit. Hetzelfde geldt voor de werkgelegenheid.

Net zoals in het ongewijzigde reële brutoloonscenario wordt het saldo van de lopende verrichtingen met het buitenland aangedikt met 0,32 % van het bbp op middellange termijn. Ongeveer gelijkaardig met het effect in het scenario met ongewijzigde reële brutolonen.

Ongeacht het type indirecte belastingverhoging is de stijging van het overheids-surplus in het geval van vrije loonvorming minder groot dan in het ongewijzigde reële brutoloonscenario. Enerzijds impliceren de lagere lonen in het vrijeloonscenario een grotere daling van de directe belastingen en socialezekerheidsbijdragen t.o.v. het scenario met ongewijzigde reële brutolonen. Ook de ontvangsten uit de indirecte belastingen nemen minder toe wegens de grotere daling van de particuliere consumptieve bestedingen en de kleinere consumptieprijsstijging in vergelijking met het scenario met ongewijzigde reële brutolonen. Anderzijds stijgen de overheidsuitgaven in mindere mate wegens de kleinere stijging van de werkloosheid en de minder uitgesproken stijging van de prijzen. Per saldo domineert het effect van de grotere daling van de ontvangsten (vrije lonen in vergelijking met ongewijzigde lonen) het effect van de kleinere stijging van uitgaven.

TABEL 13 - Synthese - Alternatieve financiering via indirecte belastingen in het scenario met vrije reële brutolonen: Macro-economische indicatoren
(verschillen in % t.o.v. de basissimulatie tenzij anders vermeld)

	BTW		Accijnzen op brandstof en tabak		Energieheffing	
	t	t+7	t	t+7	t	t+7
Bbp	-0,13	-0,08	-0,17	-0,10	-0,13	-0,04
- Privé verbruik	-0,48	-0,63	-0,63	-0,70	-0,57	-0,64
- Overheidsverbruik	0,02	0,09	0,04	0,06	0,03	0,03
- Brutokapitaalvorming	-0,30	-0,89	-0,32	-0,42	-0,30	-0,42
- Binnenlandse absorptie	-0,34	-0,53	-0,42	-0,47	-0,38	-0,45
- Uitvoer	-0,01	0,02	-0,03	-0,03	-0,02	-0,01
- Invoer	-0,26	-0,41	-0,33	-0,38	-0,32	-0,39
Consumptieprijsindex	0,66	0,76	0,75	0,66	0,63	0,48
Bbp-deflator	0,60	0,49	0,50	0,34	0,39	0,17
Totale werkgelegenheid						
- absoluut verschil (in 1000)	-9,29	-7,43	-5,96	-0,36	-5,72	-0,21
- procentueel	-0,22	-0,17	-0,14	-0,01	-0,14	-0,00
Productiviteit per hoofd (markt)	-0,14	-0,13	-0,19	-0,26	-0,18	-0,23
Reëel beschikbaar gezinsinkomen	-0,45	-0,57	-0,69	-0,63	-0,64	-0,64
Saldo op de lopende rekening (% van bbp)	0,19	0,33	0,26	0,32	0,24	0,32
Overheidssurplus						
- miljarden euro	0,76	0,44	0,61	0,63	0,73	1,04
- % van het bbp	0,27	0,12	0,21	0,17	0,25	0,27

TABEL 14 - Synthese - Alternatieve financiering via indirecte belastingen in het scenario met vrije reële brutolonen: Werkgelegenheidsindicatoren
(verschillen in % t.o.v. de basissimulatie tenzij anders vermeld)

	BTW		Accijnzen op brandstof en tabak		Energieheffing	
	t	t+7	t	t+7	t	t+7
Totale werkgelegenheid (in %)	-0,22	-0,17	-0,14	-0,01	-0,14	-0,00
Marktwerkgelegenheid in loondienst (in %)	-0,28	-0,25	-0,19	-0,04	-0,18	-0,03
Reële uurloonkost in de marktsector (ex post - in %)	-0,34	-1,29	-0,75	-1,20	-0,66	-1,06
Nominale uurloonkost in de marktsector (ex post - in %)	0,31	-0,54	-0,01	-0,55	-0,03	-0,59
Budgettaire winst per verloren werkplaats (1000 euro)	82,2	59,8	102,3	1767,8	127,7	5057,9

TABEL 15 - Synthese - Alternatieve financiering via indirecte belastingen in het scenario met vrije reële brutolonen: Overheidsfinanciën
(verschillen in miljoenen euro t.o.v. de basissimulatie tenzij anders vermeld)

	BTW		Accijnzen op brandstof en tabak		Energieheffing	
	t	t+7	t	t+7	t	t+7
1. Ontvangsten	1762	1559	1129	758	1145	840
Fiscale ontvangsten	1630	1795	1126	996	1163	1129
a. Directe belastingen	86	-163	24	-275	-42	-384
- Huishoudens	181	-322	5	-425	-15	-435
- Vennootschappen	-96	158	18	149	-28	51
- Andere	1	2	1	1	1	0
b. Indirecte belastingen	1537	1950	1097	1266	1202	1510
c. Belastingen op kapitaal	7	8	5	5	4	3
Socialezekerheidsbijdragen	60	-339	-39	-278	-53	-309
Andere ontvangsten	72	103	43	41	34	20
2. Uitgaven	998	1115	520	126	415	-202
a. Overheidsverbruik	413	647	141	113	107	6
b. Subsidies aan bedrijven	26	36	29	31	24	22
c. Socialezekerheidstransfers	348	445	111	28	88	-40
d. Andere lopende transfers	39	50	33	33	27	22
e. Kapitaaluitgaven	25	16	26	24	19	11
f. Rentelasten	148	-79	179	-102	149	-223
3. Surplus (+) of tekort (-)	764	444	610	633	730	1042
% van het bbp	0,27	0,12	0,21	0,17	0,25	0,27
4. Primair saldo	911	365	789	531	879	819

3. Derde groep: alternatieve financiering via de directe en gelijkgestelde belastingen

De tabellen 16 en 17 geven de belangrijkste resultaten, respectievelijk wat de macro-economische indicatoren en de werkgelegenheidsindicatoren betreft, van de alternatieve financieringsvarianten via de directe en gelijkgestelde belastingen die in de voorliggende studie werden onderzocht. Tabel 18 geeft de resultaten op het vlak van overheidsfinanciën.

Algemeen zijn de macro-economische mechanismen identiek, ongeacht of het gaat om het scenario met ongewijzigde reële brutolonen of het scenario met vrije loonvorming, terwijl sommige effecten minder of meer uitgesproken zijn naargelang het geval.

Als gevolg van de hogere directe belastingen is er een terugval van de economische activiteit en bijgevolg een hogere werkloosheid. In de versie met ongewijzigde reële brutolonen heeft die hogere werkloosheid geen invloed op de reële loonkosten. Anders is het in de versie met vrije loonvorming. Daar oefent de hogere werkloosheid een neerwaartse druk uit op de reële loonkosten. De sterkste daling wordt waargenomen bij een verhoging van de personenbelasting (-0,37 % in t+7) en de zwakste daling na de invoering van een HTW (-0,07 % in t+7).

Dankzij die daling van de reële loonkosten kan het banenverlies, dat veel minder groot is bij vrije lonen dan bij ongewijzigde reële brutolonen, worden beperkt. Voor de variant met het grootste verschil in termen van verloren arbeidsplaatsen (namelijk de verhoging van de personenbelasting) telt men in geval van ongewijzigde reële brutolonen 5 500 meer verloren banen dan in geval van vrije lonen.

TABEL 16 - Synthese - Alternatieve financiering via directe en gelijkgestelde belastingen in het scenario met vrije reële brutolonen: Macro-economische indicatoren
(verschillen in % t.o.v. de basissimulatie tenzij anders vermeld)

	Personenbelasting		Vennootschapsbelasting		Heffing op de toegevoegde waarde		Algemene sociale bijdrage	
	t	t+7	t	t+7	t	t+7	t	t+7
Bbp	-0,17	-0,20	-0,05	-0,27	-0,08	-0,21	-0,13	-0,17
- Privé verbruik	-0,58	-1,03	-0,03	-0,13	-0,07	-0,14	-0,43	-0,76
- Overheidsverbruik	0,00	-0,00	-0,01	0,02	-0,04	-0,05	0,00	0,00
- Brutokapitaalvorming	-0,13	-0,45	-0,08	-0,85	-0,06	-0,39	-0,11	-0,45
- Binnenlandse absorptie	-0,36	-0,67	-0,04	-0,26	-0,06	-0,17	-0,27	-0,52
- Uitvoer	0,00	0,05	-0,01	-0,14	-0,02	-0,11	0,00	0,02
- Invoer	-0,21	-0,39	0,01	-0,13	-0,00	-0,08	-0,16	-0,30
Consumptieprijsindex	-0,03	-0,29	0,07	0,51	0,11	0,45	-0,02	-0,16
Bbp-deflator	-0,03	-0,35	0,11	0,67	0,20	0,60	-0,01	-0,19
Totale werkgelegenheid								
- absoluut verschil (in 1000)	-3,77	-1,69	-0,35	-4,56	-1,06	-4,81	-2,83	-1,66
- procentueel	-0,09	-0,04	-0,01	-0,10	-0,03	-0,11	-0,07	-0,04
Productiviteit per hoofd (markt)	-0,08	-0,17	-0,05	-0,17	-0,05	-0,09	-0,06	-0,14
Reëel beschikbaar gezinsinkomen	-0,81	-1,13	-0,02	-0,05	-0,09	-0,29	-0,60	-0,84
Saldo op de lopende rekening (% van bbp)	0,18	0,39	0,01	0,10	0,03	0,08	0,13	0,30
Overheidssurplus								
- miljarden euro	1,10	1,73	1,40	2,16	1,18	1,91	1,33	1,90
- % van het bbp	0,38	0,45	0,49	0,58	0,41	0,50	0,46	0,50

De vertraging van de activiteit is systematisch minder groot in het scenario met vrije loonvorming dan in het scenario met ongewijzigde reële brutolonen, ongeacht de variant voor financiering via de directe belastingen. De maatregelen die aan de oorsprong liggen van de kleinste daling van het bbp enerzijds en de grootste achteruitgang van het bbp anderzijds, zijn identiek in beide scenario's. Het gaat respectievelijk om de invoering van een ASB en de verhoging van de vennootschapsbelasting.

Een ander groot verschil tussen de beide versies van het model is de evolutie van het prijspeil. De toename van het prijspeil is minder sterk in het geval van vrije lonen (als gevolg van de daling van de reële lonen). De deflatoire spiraal als gevolg van de verhoging van de personenbelasting en de invoering van de ASB is groter in het scenario met vrije loonvorming dan in dat met ongewijzigde reële brutolonen, terwijl de prijsstijgingen na de verhoging van de vennootschapsbelasting en de invoering van een HTW kleiner zijn in geval van vrije lonen.

Als gevolg van de diverse maatregelen ter verhoging van de directe belasting, is de daling van het reële beschikbare gezinsinkomen en dus van de gezinsconsumptie, iets groter in het geval van vrije lonen als gevolg van de daling van de reële lonen (en dit ondanks het kleinere banenverlies en de minder snelle prijsstijging).

Ten opzichte van het scenario met ongewijzigde reële brutolonen wordt de situatie van de bedrijven ietwat gunstiger, vooral dankzij de daling van de loonkosten.

TABEL 17 - Synthese - Alternatieve financiering via directe en gelijkgestelde belastingen in het scenario met vrije reële brutolonen: Werkgelegenheidsindicatoren
(verschillen in % t.o.v. de basissimulatie tenzij anders vermeld)

	Personenbelasting		Vennootschapsbelasting		Heffing op de toegevoegde waarde		Algemene sociale bijdrage	
	t	t+7	t	t+7	t	t+7	t	t+7
Totale werkgelegenheid (in %)	-0,09	-0,04	-0,01	-0,10	-0,03	-0,11	-0,07	-0,04
Marktwerkgelegenheid in loondienst (in %)	-0,11	-0,05	-0,01	-0,14	-0,04	-0,15	-0,08	-0,05
Reële uurloonkost ^a in de marktsector (ex post - in %)	-0,03	-0,37	-0,03	-0,12	-0,05	-0,07	-0,03	-0,28
Nominale uurloonkost ^b in de marktsector (ex post - in %)	-0,07	-0,66	0,04	0,39	0,06	0,38	-0,05	-0,44
Budgettaire kost per bijkomende werkplaats (1000 euro)	292,7	1021,7	4056,2	473,2	1113,2	397,2	468,0	1143,8

a. Exclusief het deel van toegevoegde waardeheffing dat door arbeid gedragen wordt.

b. Zelfde opmerking.

Hoewel de macro-economische resultaten algemeen beter zijn in het scenario met vrije loonvorming geldt dat niet voor de overheidsfinanciën. De toename van het vorderingenoverschot van de gezamenlijke overheid, uitgedrukt in % van het bbp, is inderdaad systematisch kleiner in geval van vrije lonen, ongeacht de financieringsmaatregel via de directe belastingen. Op het einde van de periode blijft de verhoging van de vennootschapsbelasting de gunstigste maatregel voor de overheidsfinanciën, zowel in geval van ongewijzigde reële brutolonen (+0,60 % van het bbp) als in geval van vrije lonen (+0,58 % van het bbp), terwijl de verhoging van de personenbelasting in beide scenario's de ongunstigste

maatregel is (+0,49 % van het bbp in geval van ongewijzigde reële brutolonen en +0,45 % van het bbp in geval van vrije lonen).

Het slechtere resultaat op het vlak van overheidsfinanciën dat wordt vastgesteld in het scenario met vrije loonvorming wordt hoofdzakelijk verklaard door een minder groot overschot van overheidsontvangsten ten opzichte van het scenario met ongewijzigde reële brutolonen (de lagere lonen veroorzaken een grote daling van de door de gezinnen betaalde directe belastingen en van de socialezekerheidsbijdragen).

Op het einde van de periode is de budgettaire winst per verloren arbeidsplaats systematisch groter in het scenario met vrije loonvorming, waarbij het effect 'minder vernietiging van werkgelegenheid' de overhand heeft op het effect 'geringere verbetering van de overheidsfinanciën'.

TABEL 18 - Synthese - Alternatieve financiering via directe en gelijkgestelde belastingen in het scenario met vrije reële brutolonen: Openbare financiën
(verschillen in miljoenen euro t.o.v. de basissimulatie tenzij anders vermeld)

	Personenbelasting		Vennootschapsbelasting		Heffing op de toegevoegde waarde		Algemene sociale bijdrage	
	t	t+7	t	t+7	t	t+7	t	t+7
1. Ontvangsten	1081	700	1519	2468	1357	2188	1326	1261
Fiscale ontvangsten	1147	1104	1496	2239	1325	1976	1373	1529
a. Directe belastingen	1274	1487	1477	2085	-160	-74	-67	-286
- Huishoudens	1312	1530	16	123	35	120	-41	-266
- Vennootschappen	-37	-41	1461	1961	-196	-195	-26	-19
- Andere	-1	-2	0	1	0	1	-0	-1
b. Indirecte belastingen	-124	-372	17	146	26	128	-91	-256
c. Heffing op de toegevoegde waarde	0	0	0	0	1457	1914	0	0
d. Algemene sociale heffing	0	0	0	0	0	0	1533	2079
e. Belastingen op kapitaal	-3	-11	1	8	2	8	-2	-7
Socialezekerheidsbijdragen	-59	-353	15	153	18	143	-43	-239
Andere ontvangsten	-7	-51	9	75	14	69	-4	-30
2. Uitgaven	-22	-1030	116	309	175	277	0	-640
a. Overheidsverbruik	-21	-260	50	456	81	419	-12	-146
b. Subsidies aan bedrijven	-1	-15	3	25	4	22	-1	-8
c. Socialezekerheidstransfers	8	-191	35	332	61	305	9	-107
d. Andere lopende transfers	-3	-24	5	36	8	33	-2	-14
e. Kapitaaluitgaven	-5	-34	9	60	15	60	-3	-19
f. Rentelasten	1	-505	15	-599	6	-563	9	-345
3. Surplus (+) of tekort (-)	1103	1730	1403	2159	1182	1911	1325	1901
% van het bbp	0,38	0,45	0,49	0,58	0,41	0,50	0,46	0,50
4. Primair saldo	1104	1224	1419	1560	1189	1348	1334	1556

C. Resultaten in een scenario met LABMOD-lonen

In wat volgt geven we de economische intuïtie van de loonvorming in LABMOD in vergelijking met de twee vorige loonhypothesen, de concrete gevolgen voor de reële brutoloonvorming van sociale zekerheidsbijdrageverminderingen en belastingverhogingen (zie tabel 19) en de macro-economische resultaten (tabellen 20 t/m 22).

1. Effect van belastingen op de loonvorming

Vier types van belastingen kunnen - via hun aanwezigheid in de belastingswig - door LABMOD geanalyseerd worden: sociale zekerheidsbijdragen van werkgevers en werknemers, directe inkomstenbelastingen op arbeid en een heffing op de factorvergoedingen van arbeid en kapitaal (in feite een toegevoegde waardeheffing exclusief overwinsten). De andere compenserende financieringsmodaliteiten (vennootschapsbelasting, accijnzen op tabak en brandstoffen, BTW, een hogere algemene energiebelasting, algemene sociale bijdrage) zijn technisch niet simuleerbaar met LABMOD. Twee opmerkingen hierbij.

Ten eerst geldt - in dit model - langetermijnequivalentie tussen de directe inkomstenbelastingvoet en de sociale zekerheidsbijdragevoeten van werknemers en werkgevers aangezien de belastingswig rechtstreeks medebepalend is voor de langetermijnloonvorming. Ondanks de langetermijnequivalentie tussen die heffingen op arbeid geeft een verlaging van de werkgeversbijdragevoet op korte termijn een grotere stimulans aan de werkgelegenheid en productie dan een gelijke werknemersbijdragevoetverlaging. De reden is de grotere kortetermijngevoeligheid van de loonkost voor de werkgeversbijdragevoet dan voor de werknemersbijdragevoet. Werknemersbijdragen en personenbelastingen zijn zowel op korte als op lange termijn helemaal analoog.

Ten tweede is de toegevoegde waardeheffing niet noodzakelijk neutraal voor de relatieve factorprijzen van arbeid en kapitaal hoewel zij geconcipieerd is als een belasting die arbeid en kapitaal initieel in dezelfde mate belast. De reden is dat de relatieve onderhandelingsmacht van werkgevers en werknemers bepaalt in welke mate de belastingsdruk op arbeid (incl. het arbeidsgedeelte van de toegevoegde waardeheffing) verdeeld wordt tussen werkgevers (via een stijging van de loonkost incl. het arbeidsgedeelte van de toegevoegde waardeheffing) en werknemers (via een daling van het nettoloon).

A priori kan men niet uitsluiten dat de vrije loonversie van HERMES (loonhypothese 2) en LABMOD-lonen (loonhypothese 3) voor gelijkaardige schokken kwantitatief en/of kwalitatief andere resultaten produceren. Ter herinnering, in de vrije loonversie van HERMES zijn de reële brutoloonvoeten gevoelig voor de gemiddelde arbeidsproductiviteit en de werkloosheidsgraad maar niet voor de belastingswig.

LABMOD-lonen in HERMES

LABMOD-lonen inbrengen in HERMES is een delicate oefening wegens de grotere mate van desaggregatie in HERMES (verschillende bedrijfstakken, meer productiefactoren - behalve arbeid en kapitaal ook energie en intermediaire inputs - heterogene arbeid, en meer detail in de overheidsfinanciën).

In vergelijking met WP 13-03 is de right-to-manage-versie van LABMOD op drie punten gewijzigd: een exogene (i.p.v. endogene) reële werkloosheidsvergoeding en dus een endogene (i.p.v. exogene) vervangingsratio (werkloosheidsvergoeding tot nettoloon), een economie met langetermijngroei buiten steekproef, en de aanwezigheid van een algemene toegevoegde waardeheffing.

In principe worden de fiscale en parafiscale aanslagvoeten van HERMES met exogene reële brutolonen overgenomen in LABMOD (= fase 1). Wegens de verschillen in belastbare basis tussen sociale zekerheidsbijdragen en alternatieve financieringsmechanismen worden de belasting- en aanslagvoeten in LABMOD niet noodzakelijk in dezelfde mate beïnvloed (zie onderstaande tabel). Vervolgens (= fase 2) worden o.b.v. de aanslagvoeten de basis en de beleidsvarianten met LABMOD gesimuleerd. Ten slotte (fase 3) worden a.h.v. de reële brutoloonvoetgroei-voeten, bekomen in fase 2, een nieuwe basis voor HERMES en beleidsvarianten gesimuleerd. Die groei-voeten worden opgelegd aan de reële brutolonen van elke arbeidscategorie (i.c. laagverloonden, hoogverloonden, speciale werkgelegenheidsprogramma's) binnen elke marktbedrijfstak.

Schok ^a	t	t+1	t+2	t+3	t+4	t+5	t+6	t+7
Werkgeversbijdragevoet	-1,65	-1,65	-1,64	-1,64	-1,63	-1,62	-1,61	-1,60
Werknemersbijdragevoet	-1,65	-1,65	-1,64	-1,64	-1,63	-1,62	-1,61	-1,60
Directe belastingvoet	0,88	0,88	0,89	0,90	0,90	0,90	0,90	0,90
Algemene heffingvoet op factorvergoedingen	0,42	0,40	0,40	0,40	0,39	0,39	0,39	0,39

a. Verschil in procentpunten; heffingen op arbeid als % van brutoloon; toegevoegde waardeheffing als % van kapitaal- en arbeidsvergoedingen.

In de vrije brutoloonversie van HERMES worden de initiële loonkostenverlagende en dus tewerkstellingsscheppende effecten van een werkgeversbijdragevermindering gemilderd omdat de gedaalde werkloosheidsgraad de brutoloonvoeten omhoog duwt. Daarom voorspelt die vrije brutoloonversie van HERMES macro-economische effecten die kwalitatief analoog zijn met de resultaten met loonvorming volgens het arbeidsmarktmodel. Werknemersbijdrageverminderingen zijn in de vrije brutoloonversie van HERMES echter eerder loonkostenverhogend dan loonkostenmatigend wegens de opwaartse druk van de gedaalde werkloosheidsgraad op de brutoloonvoeten zodat de stimulering van het beschikbaar gezinsinkomen per saldo weinig tewerkstellingverhogend kan zijn. Om dezelfde reden scheppen (vernietigen) directe inkomstenbelastingverlagingen (verhogingen) weinig werkgelegenheid.

In wat volgt rapporteren we de gevolgen op de groei-voet van het reële brutoloon, op macro-economisch vlak en voor de openbare financiën van vier simulaties: de algemene werkgeversbijdragevermindering, de werknemersbijdrageverminderingen, de directe personeninkomstenbelasting en de toegevoegde waardeheffing.

2. Concrete gevolgen voor de reële brutolonen

De werkgeversbijdragevoetdaling komt in eerste instantie vooral ten goede aan de werkgevers (gegeven het brutoloon zorgt de bijdragevoetdaling onmiddellijk voor een arbeidskostdaling) en in mindere mate aan de werknemers (via een brutoloon- en dus nettoloonstijging), waarbij de goederenprijzen initieel nauwelijks reageren. Voor het nominale en reële brutoloon impliceert dit op moment t een verhoging van het loonniveau met 0,20 % en een versnelling van de groeivoet met 0,20 procentpunt. Ter vergelijking, op moment t bedragen de nominale en reële loonkostdaling¹ 1,03 % en de nettoloonstijging 0,20 %. Achteraf - na de initiële aanpassing naar een hoger brutoloonniveau - is het effect op de nominale brutoloon-groeivoet veel kleiner en noteren we tijdelijke versnellingen in de reële brutoloon-groeivoet naarmate de consumptieprijsindex naar haar lagere langetermijnwaarde evolueert en in functie van de vertraagde reactie van de lonen op de werkloosheidsgraad².

In het geval van een werknemersbijdragevoetdaling (van dezelfde omvang) is de daling van de loonkost geheel afhankelijk van de impact op het brutoloon, goed voor een initiële daling van het nominale (en reële) brutoloonniveau (en loonkostniveau) met 0,94 % en dus een initiële vertraging van de nominale (en reële) brutoloon-groeivoet met 0,94 procentpunt. Ter vergelijking, op moment t stijgt het nettoloonniveau met 1,49 %, hetgeen illustreert dat de werknemersbijdragevoetdaling initieel vooral de werknemers ten goede komt en in mindere mate de werkgevers. Reeds in het tweede jaar halen de werkgevers een groter stuk van de loonwigverlaging naar zich toe, met als gevolg een vertraging van de reële brutoloon-groeivoet met 0,34 procentpunt en nagenoeg verwaarloosbare effecten daarna.

In de filosofie van LABMOD is voor schokken van dezelfde omvang een directe inkomstenbelastingstijging zowel op korte als op lange termijn het exacte (negatieve) evenbeeld van een werknemersbijdragevoetdaling. In deze oefening wordt hetzelfde ex ante bedrag echter gespreid over zowel de overheidswerkge-

1. LABMOD maakt het onderscheid tussen arbeidskost, loonkost, brutoloon en nettoloon; LABMOD-arbeidskost = nettoloon + inkomstenbelasting + werknemersbijdragen + werkgeversbijdragen + deel van arbeid in de algemene toegevoegde waardeheffing + arbeidsbemiddelingskost; LABMOD-loonkost = nettoloon + inkomstenbelasting + werknemersbijdragen + werkgeversbijdragen.
2. In LABMOD is de nominale brutoloon-groeivoet - gegeven de evolutie van de werkgeversbijdragevoet - een afgeleide van de nominale loonkost-groeivoet. Die laatste reageert op de consumptieprijsinflatie (zonder vertraging), de afwijking tussen het korte- en langetermijnvenwicht (met 1 periode vertraagd), de wijziging in de werkgeversbijdragevoet en de fiscale en parafiscale aanslagvoeten op de werknemers (zonder vertraging), de wijziging in de arbeidsproductiviteit (zonder vertraging;) en de wijziging in de werkloosheidsgraad (met 2 perioden vertraagd). De dynamiek van de lonen als reactie op een daling van de werkgeversbijdragevoet kan dan als volgt beschreven worden. In t wordt de nominale loonkost-groei omlaag geduwd door de vertraging van de productiviteitsgroei en de daling van de werkgeversbijdragevoet tussen $t-1$ en t . De kleinere impact op de loonkost in vergelijking met de bijdragevoetdaling impliceert een stijging van de brutoloon-groei. Vanaf $t+1$ is het effect van de werkgeversbijdragevoet uitgewerkt en is de impact op de groeivoet van de loonkost en het brutoloon identiek. In $t+1$ begint het langetermijneffect te spelen, die voor een vertraging van de nominale brutoloonvoet-groei zorgt. In $t+1$ doet zich ook de eerste prijsdaling voor, met als gevolg een vertraging van de inflatie en een neerwaartse druk op de nominale brutoloonvoet-groei. De aanvankelijke productiviteitsdaling wordt gedeeltelijk gecompenseerd van zodra de toegevoegde waarde gestimuleerd wordt, met als gevolg een opwaartse druk op het brutoloon. Dit laatste effect is echter niet groot genoeg om de neerwaartse druk op de brutoloonvoet-groei van de twee andere effecten volledig teniet te doen in $t+1$. In $t+2$ oefent de daling van de werkloosheidsgraad geobserveerd in t voor een opwaartse druk op de brutoloonvoet. Dit effect is voldoende hoog opdat de brutoloonvoet-groei zou stijgen tussen $t+1$ en $t+2$.

legenheid en de vervangingsinkomens als de marktsector. Als gevolg daarvan is de directe belastingvoetverhoging kleiner dan de werknemersbijdragevoetverlaging (iets meer dan de helft). Initieel stijgen zowel het brutoloon en de loonkost, zowel in nominale als reële termen, met 0,48 % (een versnelling van hun groei-voeten met 0,48 procentpunten). In vergelijking daarmee is de afwenteling op de werknemers groter (daling van het nettoloon met 0,84 %). Reeds in het tweede jaar wordt een groter deel van de belastingsdruk afgewenteld op de werkgevers via een versnelling van de reële brutoloonvoet met 0,20 procentpunten.

De invoering van een algemene heffing op factorvergoedingen impliceert een kloof tussen de arbeidskost en het klassieke concept van loonkost. Aangezien de lonen worden onderhandeld in termen van arbeidskost en aangezien de druk van de loonwinstijging verdeeld wordt tussen werkgevers (opwaartse druk op de arbeidskost) en werknemers (neerwaartse druk op het nettoloon), dalen in reële termen op lange termijn de loonkost, het brutoloon en het nettoloon (alle drie met hetzelfde percentage), maar met minder dan de algemene heffing, zodat de arbeidskost stijgt (de lange termijnelasticiteit van de arbeidskost m.b.t. belastingsvoeten is 0,3 - zie WP 13-03). Initieel - op moment t - is de afwenteling op de werkgevers bijna volledig (stijging van de reële arbeidskost met 0,43 %). Wat de werknemers aangaat is er initieel zelfs geen afwenteling omdat de neerwaartse druk op het reële brutoloon meer dan gecompenseerd wordt door de daling van de werkgelegenheid en dus de stijging van de arbeidsproductiviteit (reële bruto- en nettoloonstijging met 0,04 % - versnelling van de brutoloonvoetgroei met 0,04 procentpunt). In de twee volgende jaren wordt de last van algemene heffing doorgesluisd naar de werknemers via prijsstijgingen en vertragingen in de nominale brutoloonvoetgroei.

TABEL 19 - Bijdrageverminderingen en belastingverhogingen: Gevolgen voor de reële brutoloonvoetgroei volgens LABMOD
(verschil met de basis in procentpunten)

Schok	t	t+1	t+2	t+3	t+4	t+5	t+6	t+7
Werkgeversbijdragevermindering	0,20	0,09	0,20	0,07	0,02	0,01	0,02	0,02
Werknemersbijdragevermindering	-0,94	-0,34	0,03	-0,02	-0,01	0,01	0,03	0,04
Personenbelastingverhoging	0,48	0,20	0,00	0,02	0,01	0,00	-0,01	-0,01
Algemene heffing op factorvergoedingen	0,03	-0,06	-0,11	-0,04	-0,01	-0,01	-0,01	-0,01

3. Macro-economische effecten en openbare financiën

In de commentaar maken we de vergelijking met de vrije brutoloonversie van HERMES.

Algemene werkgeversbijdragevermindering

In het geval van een algemene werkgeversbijdragevermindering geeft HERMES met LABMOD-lonen analoge resultaten als de vrijeloonversie van HERMES. De werkgelegenheid stijgt met 6 710 eenheden (i.p.v. 7 200 in de vrijeloonversie van HERMES) in periode t en met 14 320 eenheden (i.p.v. 15 850) in $t+7$. Op middellange termijn dalen de nominale uurloonkost met 0,75 % (i.p.v. 0,8 %) en de reële uurloonkost met 0,58 % (i.p.v. 0,62 %); het bbp stijgt met 0,17 % (i.p.v. 0,18 %). Ook de effecten op de componenten van het bbp, de lopende rekening (als fractie van het bbp) en het overheidssurplus (als fractie van het bbp) zijn nagenoeg identiek.

De netto budgettaire kost per bijkomende job is iets hoger, nl. 74 600 (i.p.v. 67 500) euro.

Werknemersbijdrageverminderingen

Als gevolg van de rechtstreekse impact van de werkgeversbijdragevoet op de loonvorming, stimuleert de werknemersbijdragevermindering in de HERMES-LABMOD-modellering niet alleen de aggregatieve vraag maar verlaagt zij ook de loonkost, waardoor de opwaartse druk van de gedaalde werkloosheidsgraad op de loonkost geen kans krijgt. Dit blijkt uit de daling van de reële uurloonkost, zowel op korte termijn (-0,94 % i.p.v. een stijging met +0,02 %) en middellange termijn (-1,23 % i.p.v. een stijging met +0,23 %). Het gevolg is een veel grotere invloed op de werkgelegenheid als in de vrijeloonversie van HERMES zowel op korte en middellange termijn: +7 340 eenheden in t (i.p.v. +2 580 in de vrijeloonversie van HERMES) en +26 470 eenheden (i.p.v. slechts +940 !) in t+7. Bijgevolg wordt ook het bbp meer gestimuleerd (op t+7: +0,28 % i.p.v. +0,12 %). Omdat een deel van werknemersbijdragevermindering door de werkgevers wordt ingepalmd, is de reële beschikbare inkomenstijging minder groot (+0,49 % i.p.v. +0,67 % op t+7). Bijgevolg is de bbp-stimulering (op t+7) ook meer evenwichtig verdeeld tussen binnenlandse absorptie en buitenlandse vraag en ook binnen de componenten van de binnenlandse absorptie: privé verbruik (+0,44 % i.p.v. +0,63 %), kapitaalvorming (+0,48 % i.p.v. 0,28 %) en uitvoer (+0,12 % i.p.v. -0,03 %) en dus een mildere daling van de lopende rekening (als fractie van het bbp) met -0,19 (i.p.v. -0,24) procentpunten. De netto kost per bijkomende job is veel minder prohibitief dan in de vrijeloonversie van HERMES (64 400 i.p.v. 1 228 800 euro) en zelfs lager dan die van de algemene werkgeversbijdragevermindering.

Wegens de rol van de belastingwig in de loonvorming wordt een grote gelijkenis tussen werkgevers- en werkgeversbijdrageverminderingen in HERMES-LABMOD opgelegd. Binnen de logica van LABMOD 'pure sang' is die gelijkenis op lange termijn totaal, hetgeen niet gewaarborgd is in HERMES-LABMOD.

Personeninkomstenbelastingverhoging

Als gevolg van de (gedeeltelijke) afwenteling door de werknemers van de gestegen belastingdruk op de werkgevers veroorzaakt de personenbelastingstijging volgens HERMES-LABMOD een middellangetermijnstijging van de reële uurloonkost (+0,7 %) en niet een daling zoals de vrijeloonversie van HERMES (-0,37 %) suggereert. In de vrijeloonversie van HERMES speelt immers alleen het loonremmend effect van de gestegen werkloosheidsgraad. Volgens HERMES-LABMOD gaan in t+7 meer jobs verloren (-19 280 i.p.v. -1 690 eenheden) en is de daling van het bbp op middellange termijn groter (-0,32 % i.p.v. -0,2 %). Het effect op de aggregatieve vraag is anders verdeeld. Enerzijds heeft de reële brutoloonstijging een remmend effect op de daling van het beschikbaar inkomen (-0,99 % i.p.v. -1,13 %) en dus ook op de daling van het gezinsverbruik (-0,89 % i.p.v. -1,03 %). Anderzijds daalt de brutokapitaalvorming meer (-0,6 % i.p.v. -0,45 %). De loonkoststijging impliceert ook een aantasting van de internationale prijscompetitiviteit en dus een daling van de uitvoer (i.p.v. een stijging). Ondanks de aantasting van de internationale prijscompetitiviteit is het effect op de invoer gelijkaardig (-0,36 % i.p.v. -0,39 %), een gevolg van de kleinere beschikbare inkomensdaling. In combinatie met de prijseffecten geven de invoer- en uitvoerveranderingen per saldo een gelijkaardige stijging van de lopende rekening met het buitenland (als fractie van het bbp), nl. met +0,35 (i.p.v. +0,39) procentpunten. De verhoging van het overheidssurplus (als fractie van het bbp) is groter (+0,56 i.p.v. +0,45 procentpunten). Toch is - als gevolg van de grotere impact op de werk-

gelegenheid - de netto budgettaire winst per verloren gegane job lager (111 200 i.p.v. 1 021 700 euro).

Invoering van de heffing op de toegevoegde waarde

In principe vernietigt een dergelijke heffing werkgelegenheid, niet alleen wegens de algemene kostenstijging maar eventueel ook via de relatieve arbeidskostenstijging. Hoeveel hangt af van de terugkoppeling op de reële loonkost. Samen met de stijging van de werkloosheidsgraad zoals in de vrijloonversie van HERMES zorgt in HERMES-LABMOD een bijkomend mechanisme voor een neerwaartse druk op de loonkost via het brutoloon. De aanwezigheid van de toegevoegde waardeheffing in de belastingwig is voor de werkgevers een extra last bovenop de loonkost. Via aanpassingen in het brutoloon (én de loonkost in de klassieke betekenis) wentelen zij die extra last gedeeltelijk en geleidelijk af op de werknemers. Het gevolg is op middellange termijn een grotere daling van de reële uurloonkost (-0,22 % i.p.v. -0,07 % in de vrijloonversie van HERMES) en een kleinere daling van de werkgelegenheid (-2 750 i.p.v. -4 810 eenheden). De effecten op het bbp (-0,19 % i.p.v. -0,21 %), de componenten van het bbp, de lopende rekening, en het overheidssurplus zijn nagenoeg identiek. De netto budgettaire winst per verloren gegane job is hoger (681 800 i.p.v. 397 200 euro).

TABEL 20 - Synthese - Bijdrageverminderingen en belastingverhogingen in het scenario met LABMOD-lonen: Macro-economische indicatoren
(verschillen in % t.o.v. de basissimulatie tenzij anders vermeld)

	Algemene werkgeversbijdragevermindering		Werknemersbijdragevermindering		Personenbelastingverhoging		Heffing op toegevoegde waarde = heffing op kapitaal- en arbeidsvergoedingen	
	t	t+7	t	t+7	t	t+7	t	t+7
Bbp	0,11	0,17	0,14	0,28	-0,18	-0,32	-0,08	-0,19
- Privé verbruik	0,15	0,33	0,29	0,44	-0,52	-0,89	-0,06	-0,15
- Overheidsverbruik	0,05	0,04	0,04	0,08	-0,02	-0,06	-0,04	-0,03
- Brutokapitaalvorming	0,06	0,33	0,09	0,48	-0,13	-0,60	-0,06	-0,35
- Binnenlandse absorptie	0,11	0,27	0,20	0,37	-0,33	-0,64	-0,06	-0,17
- Uitvoer	0,03	0,06	0,02	0,12	-0,01	-0,05	-0,02	-0,10
- Invoer	0,03	0,14	0,08	0,19	-0,18	-0,36	0,00	-0,08
Consumptieprijsindex	-0,13	-0,17	-0,11	-0,38	0,04	0,11	0,12	0,40
Bbp-deflator	-0,24	-0,25	-0,20	-0,53	0,09	0,19	0,22	0,52
Totale werkgelegenheid								
- absoluut verschil (in 1000)	6,71	14,32	7,34	26,47	-6,34	-19,28	-1,45	-2,75
- procentueel	0,16	0,33	0,18	0,61	-0,15	-0,44	-0,03	-0,06
Productiviteit per hoofd (markt)	-0,08	-0,21	-0,06	-0,44	-0,01	0,20	-0,04	-0,13
Reëel beschikbaar gezinsinkomen	0,18	0,42	0,38	0,49	-0,71	-0,99	-0,08	-0,30
Saldo op de lopende rekening (% van bbp)	-0,07	-0,14	-0,11	-0,19	0,17	0,35	0,03	0,08
Overheidssurplus								
- miljarden euro	-0,95	-1,07	-1,13	-1,71	1,29	2,14	1,20	1,88
- % van het bbp	-0,33	-0,28	-0,39	-0,44	0,44	0,56	0,42	0,49

TABEL 21 - Synthese - Bijdrageverminderingen en belastingverhogingen in het scenario met LABMOD-lonen: Werkgelegenheidsindicatoren
(verschillen in % t.o.v. de basissimulatie tenzij anders vermeld)

	Algemene werkgeversbijdragevermindering		Werknemersbijdragevermindering		Personenbelastingverhoging		Heffing op toegevoegde waarde = heffing op kapitaal- en arbeidsvergoedingen	
	t	t+7	t	t+7	t	t+7	t	t+7
Totale werkgelegenheid (in %)	0,16	0,33	0,18	0,61	-0,15	-0,44	-0,03	-0,06
Marktwerkgelegenheid in loondienst (in %)	0,21	0,45	0,22	0,79	-0,19	-0,59	-0,05	-0,08
Reële uurloonkost ^a in de marktsector (ex post - in %)	-1,04	-0,58	-0,94	-1,23	0,48	0,70	0,01	-0,22
Nominale uurloonkost ^b in de marktsector (ex post - in %)	-1,17	-0,75	-1,05	-1,61	0,52	0,81	0,14	0,18
Ex post elasticiteit van de marktwerkgelegenheid tot de nominale loonkost	-0,17	-0,53	-0,20	-0,46	-0,34	-0,66	-0,31	-0,44
Budgettaire kost/winst per bijkomende/verloren werkplaats (1000 euro)	141,3	74,6	154,2	64,4	203,8	111,2	833,4	681,8

a. Exclusief het deel van de toegevoegde waardeheffing dat door arbeid gedragen wordt.

b. Zelfde opmerking.

TABEL 22 - Synthese - Bijdrageverminderingen en belastingverhogingen in het scenario met LABMOD-lonen: Openbare financiën
(verschillen in miljoenen euro t.o.v. de basissimulatie tenzij anders vermeld)

	Algemene werkgevers-bijdragevermindering		Werknemers-bijdragevermindering		Personen-belastingverhoging		Heffing op toegevoegde waarde = heffing op kapitaal- en arbeidsvergoedingen	
	t	t+7	t	t+7	t	t+7	t	t+7
1. Ontvangsten	-1163	-1075	-1336	-2031	1400	1866	1398	2051
Fiscale ontvangsten	210	472	418	349	1280	1738	1341	1914
a. Directe belastingen	227	450	399	380	1370	1933	-148	-139
- Huishoudens	42	381	221	226	1490	2082	59	41
- Vennootschappen	186	69	178	155	-1204	-148	-207	-181
- Andere	-0	-0	-0	-1	-0	-0	0	1
b. Indirecte belastingen	-16	23	20	-25	-89	-193	31	106
c. Heffing op de toegevoegde waarde	0	0	0	0	0	0	1456	1940
d. Algemene sociale heffing	0	0	0	0	0	0	0	0
e. Belastingen op kapitaal	-2	-2	-1	-5	-1	-3	2	7
Socialezekerheidsbijdragen	-1357	-1523	-1742	-2324	118	116	41	76
Andere ontvangsten	-16	-24	-13	-56	3	12	15	61
2. Uitgaven	-214	-7	-205	-325	108	-278	193	174
a. Overheidsverbruik	-91	-162	-79	-363	29	115	87	369
b. Subsidies aan bedrijven	-5	-7	-5	-18	2	51	5	20
c. Socialezekerheidstransfers	-101	-179	-114	-434	67	204	70	255
d. Andere lopende transfers	-9	-12	-7	-28	2	7	9	30
e. Kapitaaluitgaven	-17	-25	-15	-54	5	21	16	51
f. Rentelasten	9	378	14	571	3	-629	7	-551
3. Surplus (+) of tekort (-)	-949	-1068	-1131	-1705	1293	2143	1205	1876
% van het bbp	-0,33	-0,28	-0,39	-0,44	0,44	0,56	0,42	0,49
4. Primair saldo	-940	-689	-1117	-1134	1296	1514	1211	1326

Gedetailleerde resultaten

A. Eerste groep: socialezekerheidsbijdrageverminderingen (werkgevers en werknemers)

1. Algemene vermindering van de werkgeversbijdragen

a. Resultaten in een scenario met ongewijzigde reële brutolonen

Activiteit en werkgelegenheid

De gesimuleerde algemene vermindering van de werkgeversbijdragen heeft als rechtstreeks gevolg dat de reële loonkosten van de ondernemingen ex ante met 1,26 % dalen. Daardoor wordt de substitutie ten voordele van de productiefactor arbeid aangemoedigd en worden nieuwe banen gecreëerd. Wij wijzen erop dat er in het begin van de periode relatief weinig nieuwe arbeidsplaatsen worden gecreëerd (7 700 eenheden in t). In de loop van de jaren gaat de jobcreatie echter in stijgende lijn en bedraagt op het einde van de simulatieperiode 24 300 eenheden.

Door die nieuwe jobcreatie wordt de economische activiteit aangezwengeld. Aangezien de nieuwe banen de indirecte effecten van de maatregel teweegbrengen, is de evolutie van de posten die door die indirecte effecten worden gestimuleerd, vergelijkbaar met die van de werkgelegenheid. De stimulering van het beschikbaar gezinsinkomen bedraagt eerst 0,14 % in t en bereikt op het einde van de periode 0,28 %. Als gevolg daarvan nemen de particuliere consumptie en de investeringen in woningen toe, eerst in relatief geringe mate maar geleidelijk aan meer om in t+7 respectievelijk 0,24 % en 0,59 % te bedragen. Ondanks het substitutie-effect ten voordele van de factor arbeid worden de bedrijfsinvesteringen (+0,42 % in t+7) aangezwengeld want zowel in het binnenland als het buitenland worden de afzetmarkten van de bedrijven groter. Er is ook een betere bedrijfsrendabiliteit waarneembaar (als gevolg van de lagere arbeidskosten). Die indirecte effecten versterken op hun beurt de jobcreatie.

Wij wijzen er ook op dat de algemene vermindering van de werkgeversbijdragen een matigend effect heeft op de evolutie van het algemeen prijspeil: de vermindering van de werkgeversbijdragen leidt tot een daling van de productiekosten van de ondernemingen, die de daling gedeeltelijk verrekenen in hun verkoopprijzen. Het eerste jaar liggen de particuliere consumptieprijzen 0,16 % lager dan het basisniveau en op het einde van de periode 0,39 %.

Die maatregel leidt tot een daling van het saldo van de lopende verrichtingen met het buitenland met 0,12 % van het bbp op het einde van de simulatieperiode. Ondanks een toename van de uitvoer die mogelijk werd door de lagere

uitvoerprijzen (als gevolg van de daling van de productiekosten) is er tegelijk een toename van de invoer als gevolg van de binnenlandse vraagstijging.

Op middellange termijn bedraagt de stijging van het reëel bbp 0,24 % ten opzichte van het basisscenario. De prijsdaling resulteert vanaf het jaar t tot in t+7 in een daling van het bbp in nominale termen ten opzichte van het basisscenario.

Sectorale resultaten

Alle sectoren hebben baat bij de algemene vermindering van de werkgeversbijdragen. In het bijzonder de bouw en de verschillende industrietakken noteren een aanzienlijke stijging van hun toegevoegde waarde. De sector van de intermediaire goederen noteert de sterkste toename, in relatieve termen, van de werkgelegenheid (0,85 % in t+7).

Overheidsfinanciën

De vermindering van de werkgeversbijdragen weegt uiteraard zwaar op de overheidsinkomsten. Slechts een zeer gering deel van de terugverdieneffecten komt van de sociale bijdragen (via de sociale bijdragen die gekoppeld zijn aan de nieuwe arbeidsplaatsen). Die gedaalde ontvangsten worden evenwel gedeeltelijk gecompenseerd door een verhoging van bepaalde fiscale ontvangsten en door een daling van alle primaire uitgaven.

Aan de inkomstenzijde zorgt de daling van de bedrijfskosten voor meer winst voor de ondernemingen, winst die evenwel aan belasting onderworpen is. De directe belastingen ten laste van de gezinnen zijn aanvankelijk lager dan hun basisniveau, maar overschrijden het vanaf t+5. Het verminderingseffect van de belastbare basis van de gezinnen in nominale termen overtreft eerst nog het verhogingseffect van de belastbare inkomens (naar aanleiding van de jobcreatie) alvorens het omgekeerde zich voordoet, en dit als gevolg van de constante toename van het aantal nieuwe banen. Wat de indirecte belastingen betreft, haalt het negatieve prijseffect het over de hele periode van het volume-effect (reële groei van de consumptie). Op middellange termijn liggen de ontvangsten van de overheidsadministraties 1,7 miljard onder hun basisniveau.

De voornaamste uitgavenverminderingen worden verklaard door een daling van de sociale uitkeringen (vermindering van werkloosheidsuitkeringen als gevolg van de jobcreatie en een negatief prijseffect) en door de daling van de geïndexeerde uitgaven. De terugval van het primair saldo daarentegen leidt geleidelijk tot een verhoging van de rentelasten. Op het einde van de simulatieperiode bedraagt de totale inkrimping van de overheidsuitgaven 0,5 miljard, terwijl de rentelasten hun basisniveau met 0,4 miljard overschrijden.

Hoewel de achteruitgang van het primair saldo in de loop van de jaren afzwakt, daalt het vorderingenoverschot van de overheid op het einde van de periode met 1,2 miljard, wat evenwel lager is dan het inkomstenverlies dat de overheid oorspronkelijk had voorzien voor de vermindering van de sociale bijdragen (1,9 miljard). De zelffinancieringsgraad bedraagt dus 36 % voor de algemene vermindering van de werkgeversbijdragen.

Er moet eveneens worden vermeld dat de kostprijs van een nieuwe arbeidsplaats geleidelijk afneemt: het eerste jaar bedraagt die 129 500 euro en op het einde van de periode nog 50 400 euro. Die sterke daling van de kosten voor de creatie van een nieuwe arbeidsplaats wordt voornamelijk verklaard door de constante toename van het aantal nieuwe arbeidsplaatsen in de loop der jaren.

TABEL 23 - Gedetailleerde resultaten - Algemene socialezekerheidsbijdragevermindering voor werkgevers in het scenario met ongewijzigde reële brutolonen
(verschillen in % t.o.v. de basissimulatie tenzij anders vermeld)

	t	t+1	t+2	t+3	t+4	t+5	t+6	t+7
Vraag en productie (constante prijzen)								
- Privé verbruik	0,13	0,19	0,21	0,23	0,23	0,24	0,24	0,24
- Overheidsverbruik	0,06	0,08	0,08	0,08	0,08	0,08	0,08	0,08
- Brutokapitaalvorming	0,08	0,19	0,26	0,32	0,36	0,38	0,40	0,42
. Bedrijven	0,11	0,22	0,29	0,33	0,37	0,39	0,41	0,42
. Overheid	0,00	-0,00	-0,00	-0,00	-0,00	-0,00	-0,00	-0,00
. Huisvesting	0,00	0,17	0,29	0,38	0,46	0,49	0,54	0,59
- Binnenlandse absorptie	0,10	0,16	0,20	0,22	0,23	0,23	0,24	0,25
- Uitvoer	0,03	0,08	0,10	0,12	0,12	0,12	0,12	0,12
- Invoer	0,01	0,06	0,08	0,10	0,11	0,12	0,12	0,12
- Bbp	0,12	0,18	0,21	0,23	0,23	0,23	0,23	0,24
Prijzen								
- Consumptieprijsindex	-0,16	-0,26	-0,33	-0,37	-0,39	-0,39	-0,39	-0,39
- Gezondheidsindex	-0,17	-0,27	-0,35	-0,39	-0,41	-0,41	-0,41	-0,40
- Uitvoer	-0,12	-0,16	-0,18	-0,19	-0,20	-0,20	-0,19	-0,19
- Invoer	-0,02	-0,03	-0,04	-0,05	-0,06	-0,06	-0,06	-0,06
- Ruilvoet	-0,10	-0,13	-0,14	-0,14	-0,14	-0,14	-0,13	-0,12
- Bbp-deflator	-0,29	-0,42	-0,50	-0,54	-0,56	-0,56	-0,56	-0,55
Arbeidsmarkt								
- Werkgelegenheid	0,18	0,27	0,33	0,39	0,45	0,49	0,52	0,55
- Werkgelegenheid (in 1000)	7,68	11,11	14,12	16,77	19,08	21,04	22,78	24,31
- Werkloosheid	-1,10	-1,59	-2,03	-2,45	-2,82	-3,21	-3,63	-4,07
- Productiviteit per hoofd (marktsector)	-0,10	-0,13	-0,18	-0,24	-0,30	-0,35	-0,39	-0,42
Inkomens								
- Reële brutoloon per hoofd (marktsector)	0,02	0,03	0,02	0,02	0,02	0,01	0,01	0,01
- Nominale loonkost per hoofd (marktsector)	-1,38	-1,48	-1,55	-1,59	-1,60	-1,61	-1,60	-1,59
- Reële loonkost per hoofd (marktsector)	-1,23	-1,22	-1,23	-1,23	-1,22	-1,22	-1,21	-1,20
- Loonkost per eenheid product (marktsector)	-1,27	-1,31	-1,32	-1,30	-1,26	-1,21	-1,16	-1,10
- Reëel beschikbaar gezinsinkomen	0,14	0,21	0,24	0,26	0,27	0,27	0,28	0,28
- Brutowinstmarge in % van toegevoegde waarde (procentpunt)	0,47	0,42	0,38	0,35	0,32	0,29	0,27	0,25
Saldo op de lopende rekening met het buitenland								
- % van het bbp	-0,07	-0,08	-0,10	-0,11	-0,11	-0,12	-0,12	-0,12
- in miljard euro	-0,21	-0,27	-0,34	-0,39	-0,43	-0,46	-0,49	-0,52
Financieringscapaciteit of behoefte van de gezamenlijke overheid (+/-)								
- % van het bbp	-0,34	-0,30	-0,29	-0,29	-0,30	-0,31	-0,31	-0,32
- in miljard euro	-0,99	-0,90	-0,91	-0,94	-0,99	-1,06	-1,14	-1,23
Toegevoegde waarde per bedrijfstak (basisprijzen, constante prijzen)								
- Industrie	0,14	0,23	0,27	0,28	0,29	0,29	0,30	0,30
- Energie	0,01	0,02	0,02	0,02	0,02	0,02	0,02	0,02
- Verwerkende nijverheid	0,17	0,27	0,30	0,31	0,31	0,31	0,31	0,31
. Intermediaire goederen	0,14	0,24	0,25	0,25	0,24	0,23	0,22	0,22
. Uitrustingsgoederen	0,22	0,33	0,36	0,37	0,37	0,37	0,37	0,37
. Verbruiksgoederen	0,18	0,27	0,31	0,34	0,36	0,37	0,38	0,39
- Bouw	0,08	0,20	0,28	0,34	0,37	0,39	0,41	0,43
- Transport en communicatie	0,14	0,20	0,23	0,25	0,25	0,25	0,25	0,25
- Andere marktdiensten	0,10	0,16	0,19	0,20	0,21	0,21	0,21	0,21
Alle marktbedrijfstakken	0,13	0,20	0,23	0,25	0,25	0,26	0,26	0,26
Niet-marktdiensten	0,01	0,01	0,01	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

	t	t+1	t+2	t+3	t+4	t+5	t+6	t+7
Werkgelegenheid per bedrijfstak								
- Industrie	0,17	0,24	0,31	0,38	0,46	0,52	0,59	0,64
- Energie	0,03	0,08	0,12	0,17	0,22	0,26	0,29	0,32
- Verwerkende nijverheid	0,08	0,17	0,24	0,33	0,42	0,51	0,60	0,68
. Intermediaire goederen	0,06	0,14	0,22	0,33	0,46	0,60	0,73	0,85
. Uitrustingsgoederen	0,09	0,17	0,24	0,31	0,39	0,46	0,52	0,58
. Verbruiksgoederen	0,10	0,19	0,26	0,34	0,41	0,48	0,54	0,60
- Bouw	0,38	0,44	0,50	0,53	0,56	0,57	0,58	0,59
- Transport en communicatie	0,26	0,34	0,40	0,44	0,47	0,49	0,50	0,52
- Andere marktdiensten	0,26	0,37	0,47	0,55	0,61	0,66	0,70	0,73
Alle marktbedrijfstakken	0,23	0,33	0,41	0,49	0,55	0,60	0,65	0,68
Niet-marktdiensten	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01

b. Resultaten in een scenario met vrije reële brutolonen

Activiteit en werkgelegenheid

Naar aanleiding van de relatieve prijsvermindering van de productiefactor arbeid gaat het substitutie-effect spelen, wat leidt tot nieuwe banen. In het scenario met vrije reële brutolonen is de daling van de loonkosten evenwel minder uitgesproken dan bij de ongewijzigde reële brutolonen. De werkloosheidsgraad daalt dankzij de nieuwe banen die voortvloeien uit de vermindering van de werkgeversbijdragen. Die daling van de werkloosheid leidt tot spanningen op de arbeidsmarkt die de reële brutolonen doen stijgen. Het scenario met vrije loonvorming houdt rekening met de impact van de evolutie van de werkloosheidsgraad op de reële brutolonen (dat is niet het geval in het scenario met ongewijzigde reële brutolonen). Bijgevolg is de terugval van de reële loonkosten beperkt tot 0,6 % op het einde van de periode (tegenover 1,2 % in het scenario met ongewijzigde reële brutolonen). De substitutie van de factoren ten voordele van de arbeid is dus kleiner in het scenario met vrije reële brutolonen. Voor een schok met een identieke budgettaire kost die in het economisch circuit wordt geïnjecteerd in eenzelfde vorm (algemene vermindering van de werkgeversbijdragen) lijkt de jobcreatie minder doeltreffend in het scenario met vrije loonvorming dan in het scenario met ongewijzigde reële brutolonen: in t+7 worden ongeveer 16 000 banen gecreëerd bij vrije loonvorming tegenover 24 300 bij ongewijzigde reële brutolonen.

De groei van de particuliere consumptie en van de gezinsinvesteringen is groter bij de vrije lonen, respectievelijk +0,31 % en +0,62 % op het einde van de periode (minder banen maar hogere lonen, wat leidt tot een meer gestage groei van het reële beschikbare gezinsinkomen). Het toename van bedrijfsinvesteringen is daarentegen minder groot in die looncontext (wegens de minder grote daling van de loonkosten). In totaal is de toename van de binnenlandse vraag op het einde van de periode vrijwel gelijk bij vrije lonen (+0,26 %) en bij ongewijzigde reële brutolonen (+0,25 %).

Gelet op de geringere daling van de productiekosten van de ondernemingen bij vrije loonvorming, leidt de vermindering van de werkgeversbijdragen tot een minder sterke prijsdaling dan bij de ongewijzigde reële brutolonen. In t+7 daalt het indexcijfer van de particuliere consumptieprijzen met 0,20 % (tegenover 0,39 % bij ongewijzigde reële brutolonen).

In t+7 daalt het saldo van de lopende verrichtingen met het buitenland met 0,13 % van het bbp (0,12 % bij ongewijzigde reële brutolonen). Ondanks een toename van de uitvoer dankzij de lagere uitvoerprijzen (naar aanleiding van de daling van de productiekosten), is er tegelijk een toename van de invoer als gevolg van de binnenlandse vraagstijging.

Zelfs als beide versies van het model een vrijwel gelijke impact hebben op het reële bbp in t, op het einde van de periode neemt het reële bbp minder toe bij vrije lonen (+0,18 %) dan bij ongewijzigde reële brutolonen (+0,24 %).

Sectorale resultaten

De reële toegevoegde waarde en de werkgelegenheid van alle sectoren stijgen ten opzichte van de basissimulatie. Vooral de bouw ziet zijn toegevoegde waarde fors stijgen, terwijl de sector van de intermediaire goederen, in relatieve termen, de sterkste stijging van de werkgelegenheid noteert.

Overheidsfinanciën

Op middellange termijn en rekening houdend met de terugverdieneffecten, weegt een vermindering van de werkgeversbijdragen minder op de overheidsfinanciën in een context van vrije lonen dan in geval van ongewijzigde reële brutolonen (in t+7 respectievelijk -0,28 % van het bbp tegenover -0,32 % van het bbp).

Dat goede resultaat voor de overheidsfinanciën is voornamelijk te danken aan de ontvangsten. Bij vrije lonen is het totale inkomstenverlies gevoelig minder (1,1 miljard tegenover 1,7 miljard bij ongewijzigde reële brutolonen). Hoewel de directe belastingontvangsten afkomstig van de ondernemingen iets minder stijgen bij vrije lonen (wegens de geringere daling van de kosten), is de stijging van de directe belastingen die door de gezinnen worden betaald, duidelijk groter (wegens de hogere lonen). De situatie is ook beter wat de indirecte belastingontvangsten betreft: in t+7 zijn deze laatste zelfs (in zeer lichte mate) hoger dan hun basisniveau (wat niet het geval is in de versie met ongewijzigde reële brutolonen), en dit ondanks het negatief prijseffect. Dit negatieve prijseffect beperkt ook het verlies aan ontvangsten uit sociale bijdragen, uitgedrukt in nominale termen.

De algemene vermindering van de werkgeversbijdragen leidt tot een daling van de totale uitgaven die bij vrije lonen minder uitgesproken is dan bij ongewijzigde reële brutolonen (in t+7 respectievelijk -57 en -495 miljoen). Op het einde van de periode is de daling van de primaire uitgaven zonder rentelasten aldus minder groot (minder grote daling van werkloosheidsuitkeringen als gevolg van het geringere aantal nieuwe arbeidsplaatsen en het kleinere negatieve prijseffect), terwijl de rentelasten iets meer stijgen.

Op middellange termijn loopt de terugval van het overheidsoverschot op tot 1,1 miljard (tegenover 1,2 miljard bij ongewijzigde reële brutolonen), wat overeenstemt met een zelffinancieringsgraad van 45 % voor de algemene vermindering van de werkgeversbijdragen bij vrije loonvorming (tegenover 36 % in geval van ongewijzigde reële brutolonen).

De creatie van een nieuwe arbeidsplaats is daarentegen duurder bij vrije lonen: 133 600 euro in t en 67 500 euro op middellange termijn (tegenover respectievelijk 129 500 euro en 50 400 euro bij ongewijzigde reële brutolonen).

TABEL 24 - Gedetailleerde resultaten - Algemene socialezekerheidsbijdragevermindering voor werkgevers in het scenario met vrije reële brutolonen
(verschillen in % t.o.v. de basissimulatie tenzij anders vermeld)

	t	t+1	t+2	t+3	t+4	t+5	t+6	t+7
Vraag en productie (constante prijzen)								
- Privé verbruik	0,14	0,20	0,23	0,25	0,27	0,28	0,30	0,31
- Overheidsverbruik	0,06	0,07	0,07	0,06	0,06	0,05	0,05	0,04
- Brutokapitaalvorming	0,08	0,18	0,26	0,30	0,33	0,34	0,35	0,36
. Bedrijven	0,11	0,21	0,27	0,31	0,32	0,33	0,33	0,32
. Overheid	-0,00	-0,00	-0,00	-0,00	-0,00	-0,00	-0,00	-0,00
. Huisvesting	0,00	0,18	0,30	0,39	0,46	0,51	0,54	0,62
- Binnenlandse absorptie	0,11	0,17	0,20	0,22	0,24	0,25	0,25	0,26
- Uitvoer	0,03	0,08	0,09	0,10	0,09	0,09	0,08	0,07
- Invoer	0,02	0,07	0,09	0,11	0,13	0,13	0,14	0,14
- Bbp	0,11	0,17	0,20	0,20	0,20	0,19	0,19	0,18
Prijzen								
- Consumptieprijsindex	-0,14	-0,23	-0,28	-0,30	-0,29	-0,27	-0,23	-0,20
- Gezondheidsindex	-0,15	-0,25	-0,30	-0,31	-0,30	-0,28	-0,24	-0,20
- Uitvoer	-0,11	-0,15	-0,16	-0,16	-0,15	-0,14	-0,12	-0,11
- Invoer	-0,02	-0,03	-0,04	-0,04	-0,04	-0,04	-0,04	-0,04
- Ruilvoet	-0,10	-0,12	-0,12	-0,12	-0,11	-0,09	-0,08	-0,06
- Bbp-deflator	-0,27	-0,38	-0,43	-0,44	-0,42	-0,39	-0,34	-0,30
Arbeidsmarkt								
- Werkgelegenheid	0,17	0,24	0,30	0,34	0,36	0,37	0,37	0,37
- Werkgelegenheid (in 1000)	7,22	10,19	12,51	14,20	15,33	15,92	16,04	15,85
- Werkloosheid	-1,03	-1,45	-1,79	-2,05	-2,22	-2,35	-2,43	-2,48
- Productiviteit per hoofd (marktsector)	-0,09	-0,11	-0,15	-0,19	-0,22	-0,24	-0,25	-0,25
Inkomens								
- Reële brutoloon per hoofd (marktsector)	0,11	0,17	0,22	0,29	0,37	0,45	0,53	0,60
- Nominale loonkost per hoofd (marktsector)	-1,29	-1,32	-1,32	-1,26	-1,17	-1,06	-0,93	-0,81
- Reële loonkost per hoofd (marktsector)	-1,14	-1,09	-1,04	-0,97	-0,88	-0,79	-0,70	-0,62
- Loonkost per eenheid product (marktsector)	-1,19	-1,17	-1,12	-1,02	-0,90	-0,76	-0,63	-0,50
- Reëel beschikbaar gezinsinkomen	0,15	0,23	0,28	0,30	0,33	0,35	0,37	0,39
- Brutowinstmarge in % van toegevoegde waarde (procentpunt)	0,44	0,37	0,32	0,27	0,22	0,17	0,13	0,09
Saldo op de lopende rekening met het buitenland								
- % van het bbp	-0,07	-0,08	-0,10	-0,11	-0,12	-0,13	-0,13	-0,13
- in miljard euro	-0,22	-0,28	-0,35	-0,40	-0,44	-0,47	-0,50	-0,53
Financieringscapaciteit of behoefte van de gezamenlijke overheid (+/-)								
- % van het bbp	-0,33	-0,29	-0,28	-0,27	-0,27	-0,27	-0,28	-0,28
- in miljard euro	-0,97	-0,86	-0,86	-0,87	-0,90	-0,95	-1,01	-1,07
Toegevoegde waarde per bedrijfstak (basisprijzen, constante prijzen)								
- Industrie	0,13	0,22	0,24	0,25	0,24	0,23	0,22	0,21
- Energie	0,02	0,02	0,02	0,02	0,02	0,02	0,02	0,02
- Verwerkende nijverheid	0,16	0,25	0,27	0,26	0,25	0,23	0,21	0,19
. Intermediaire goederen	0,13	0,22	0,22	0,21	0,19	0,16	0,14	0,12
. Uitrustingsgoederen	0,20	0,30	0,32	0,32	0,30	0,28	0,27	0,26
. Verbruiksgoederen	0,17	0,25	0,28	0,29	0,29	0,27	0,26	0,24
- Bouw	0,08	0,20	0,28	0,32	0,35	0,37	0,37	0,39
- Transport en communicatie	0,14	0,19	0,22	0,23	0,22	0,22	0,21	0,20
- Andere marktdiensten	0,10	0,16	0,18	0,19	0,19	0,18	0,17	0,16
Alle marktbedrijfstakken	0,12	0,19	0,22	0,22	0,22	0,21	0,20	0,19
Niet-marktdiensten	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01	0,00	0,01	0,01

	t	t+1	t+2	t+3	t+4	t+5	t+6	t+7
Werkgelegenheid per bedrijfstak								
- Industrie	0,15	0,22	0,28	0,34	0,39	0,43	0,46	0,49
- Energie	0,04	0,08	0,13	0,18	0,24	0,29	0,34	0,38
- Verwerkende nijverheid	0,08	0,16	0,22	0,29	0,36	0,42	0,47	0,51
. Intermediaire goederen	0,06	0,13	0,20	0,29	0,40	0,50	0,58	0,65
. Uitrustingsgoederen	0,08	0,16	0,22	0,28	0,34	0,40	0,45	0,50
. Verbruiksgoederen	0,10	0,18	0,23	0,29	0,34	0,37	0,39	0,40
- Bouw	0,34	0,41	0,45	0,47	0,47	0,47	0,46	0,47
- Transport en communicatie	0,25	0,33	0,39	0,43	0,45	0,46	0,47	0,47
- Andere marktdiensten	0,24	0,33	0,41	0,45	0,47	0,48	0,46	0,44
Alle marktbedrijfstakken	0,21	0,30	0,37	0,41	0,44	0,46	0,46	0,45
Niet-marktdiensten	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01	0,02

c. Resultaten in een scenario met LABMOD-lonen

Activiteit en werkgelegenheid

Voorheen hebben we er reeds op gewezen dat de algemene werkgeversbijdragevermindering op middellange termijn onder de LABMOD-hypothese voor de loonvorming iets minder werkgelegenheid schept dan onder het vrijloonmechanisme van HERMES (+0,33 % i.p.v. 0,37 % voor de totale werkgelegenheid; +0,40 % i.p.v. +0,45 % voor alle marktbedrijfstakken).

Sectorale activiteit

Die (licht) kleinere inschatting is het grootst voor de intermediaire goederensector (+0,53 % i.p.v. +0,65 %), de energiesector (+0,27 % i.p.v. +0,38 %) en de transport- en communicatiesector (+0,29 % i.p.v. +0,47 %). In het algemeen is met de werkgelegenheid als criterium de rangorde van de bedrijfstakken analoog als in de vrijloonmechanisme van HERMES.

Openbare financiën

Het nettoresultaat op middellange termijn voor het overheidssaldo is identiek (-0,28 procentpunt van het bbp). T.o.v. het vrijloon-HERMES-scenario schijnt een LABMOD-loonscenario echter meer terugverdieneffecten via de personenbelasting (+381 i.p.v. 353 miljoen euro) en de indirecte belastingen (+23 i.p.v. 3 miljoen euro) te genereren, maar minder via de sociale zekerheidsbijdragen (-1 523 i.p.v. -1 506 miljoen euro). Anderzijds zijn de terugverdieneffecten minder groot, o.a.. via overheidsverbruik (-162 i.p.v. -194 miljoen euro) en de sociale zekerheidsstransfers (-179 i.p.v. -206 miljoen) als gevolg van de kleinere prijsdalingen en de kleinere werkloosheidsdaling¹.

1. Bij de vergelijking van de impact op absolute bedragen is enige omzichtigheid aangewezen indien de referentiesimulaties van elkaar verschillen.

TABEL 25 - Gedetailleerde resultaten - Algemene socialezekerheidsbijdragevermindering voor werkgevers in het scenario met LABMOD-lonen
(verschillen in % t.o.v. de basissimulatie tenzij anders vermeld)

	t	t+1	t+2	t+3	t+4	t+5	t+6	t+7
Vraag en productie (constante prijzen)								
- Privé verbruik	0,15	0,21	0,27	0,29	0,30	0,31	0,32	0,33
- Overheidsverbruik	0,05	0,06	0,05	0,05	0,05	0,04	0,04	0,04
- Brutokapitaalvorming	0,06	0,11	0,19	0,25	0,28	0,30	0,32	0,33
. Bedrijven	0,09	0,16	0,21	0,24	0,25	0,26	0,28	0,29
. Overheid	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
. Huisvesting	0,00	-0,01	0,20	0,38	0,47	0,52	0,56	0,60
- Binnenlandse absorptie	0,11	0,16	0,20	0,23	0,24	0,25	0,26	0,27
- Uitvoer	0,03	0,07	0,08	0,08	0,07	0,07	0,06	0,06
- Invoer	0,03	0,07	0,10	0,12	0,13	0,14	0,14	0,14
- Bbp	0,11	0,15	0,18	0,18	0,18	0,18	0,18	0,17
Prijzen								
- Consumptieprijsindex	-0,13	-0,20	-0,22	-0,22	-0,21	-0,20	-0,18	-0,17
- Gezondheidsindex	-0,13	-0,21	-0,23	-0,23	-0,22	-0,21	-0,19	-0,17
- Uitvoer	-0,10	-0,13	-0,12	-0,12	-0,11	-0,11	-0,10	-0,09
- Invoer	-0,02	-0,03	-0,03	-0,03	-0,03	-0,03	-0,03	-0,03
- Ruilvoet	-0,08	-0,10	-0,09	-0,09	-0,08	-0,07	-0,06	-0,06
- Bbp-deflator	-0,24	-0,33	-0,33	-0,32	-0,31	-0,29	-0,27	-0,25
Arbeidsmarkt								
- Werkgelegenheid	0,16	0,21	0,25	0,27	0,29	0,31	0,32	0,33
- Werkgelegenheid (in 1000)	6,71	9,00	10,38	11,59	12,57	13,33	13,89	14,32
- Werkloosheid	-0,96	-1,29	-1,49	-1,68	-1,83	-2,00	-2,14	-2,29
- Productiviteit per hoofd (marktsector)	-0,08	-0,09	-0,11	-0,14	-0,17	-0,19	-0,20	-0,21
Inkomens								
- Reële brutoloon per hoofd (marktsector)	0,22	0,31	0,50	0,57	0,59	0,60	0,62	0,64
- Nominale loonkost per hoofd (marktsector)	-1,17	-1,15	-0,97	-0,90	-0,86	-0,83	-0,79	-0,75
- Reële loonkost per hoofd (marktsector)	-1,04	-0,95	-0,75	-0,68	-0,65	-0,63	-0,61	-0,58
- Loonkost per eenheid product (marktsector)	-1,07	-1,01	-0,82	-0,72	-0,65	-0,60	-0,54	-0,48
- Reëel beschikbaar gezinsinkomen	0,18	0,27	0,35	0,37	0,38	0,39	0,41	0,42
- Brutowinstmarge in % van toegevoegde waarde (procentpunt)	0,40	0,32	0,23	0,18	0,16	0,14	0,12	0,11
Saldo op de lopende rekening met het buitenland								
- % van het bbp	-0,07	-0,08	-0,10	-0,11	-0,12	-0,13	-0,13	-0,14
- in miljard euro	-0,21	-0,26	-0,34	-0,40	-0,44	-0,47	-0,51	-0,55
Financieringscapaciteit of behoefte van de gezamenlijke overheid (+/-)								
- % van het bbp	-0,33	-0,30	-0,27	-0,26	-0,26	-0,26	-0,27	-0,28
- in miljard euro	-0,95	-0,89	-0,83	-0,83	-0,87	-0,93	-1,00	-1,07
Toegevoegde waarde per bedrijfstak (basisprijzen, constante prijzen)								
- Industrie	0,12	0,18	0,20	0,21	0,20	0,20	0,20	0,20
- Energie	0,02	0,02	0,03	0,03	0,03	0,03	0,03	0,04
- Verwerkende nijverheid	0,15	0,22	0,23	0,21	0,20	0,19	0,18	0,18
. Intermediaire goederen	0,12	0,19	0,18	0,16	0,14	0,13	0,12	0,11
. Uitrustingsgoederen	0,19	0,27	0,27	0,25	0,23	0,22	0,21	0,21
. Verbruiksgoederen	0,16	0,23	0,25	0,25	0,24	0,24	0,24	0,23
- Bouw	0,07	0,11	0,22	0,29	0,33	0,35	0,36	0,37
- Transport en communicatie	0,13	0,18	0,20	0,20	0,19	0,19	0,19	0,18
- Andere marktdiensten	0,10	0,15	0,17	0,17	0,17	0,17	0,17	0,17
Alle marktbedrijfstakken	0,12	0,17	0,19	0,20	0,19	0,19	0,19	0,19
Niet-marktdiensten	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01

	t	t+1	t+2	t+3	t+4	t+5	t+6	t+7
Werkgelegenheid per bedrijfstak								
- Industrie	0,14	0,19	0,23	0,27	0,31	0,35	0,38	0,40
- Energie	0,04	0,07	0,11	0,15	0,20	0,23	0,25	0,27
- Verwerkende nijverheid	0,08	0,14	0,19	0,24	0,29	0,34	0,38	0,41
. Intermediaire goederen	0,05	0,11	0,16	0,23	0,32	0,39	0,46	0,53
. Uitrustingsgoederen	0,08	0,14	0,19	0,22	0,26	0,30	0,33	0,35
. Verbruiksgoederen	0,09	0,16	0,21	0,25	0,29	0,32	0,34	0,36
- Bouw	0,33	0,32	0,33	0,36	0,37	0,38	0,38	0,38
- Transport en communicatie	0,22	0,27	0,28	0,28	0,29	0,29	0,29	0,29
- Andere marktdiensten	0,22	0,30	0,34	0,38	0,40	0,41	0,42	0,43
Alle marktbedrijfstakken	0,20	0,26	0,30	0,34	0,36	0,38	0,39	0,40
Niet-marktdiensten	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01	0,02	0,02	0,02

2. Op de lage lonen gerichte vermindering van de werkgeversbijdragen

a. Resultaten in een scenario met ongewijzigde reële brutolonen

Activiteit en werkgelegenheid

De op de lage lonen gerichte vermindering van de werkgeversbijdragen leidt tot een rechtstreekse daling van de loonkosten van de ondernemingen. Aangezien de maatregel gericht is op de lage lonen, kunnen de reële loonkosten aanzienlijk worden verlaagd (-1,55 % in t en -2,82 % in t+7 tegenover respectievelijk -1,23 % en -1,20 % in geval van een algemene maatregel) zodat de productiefactor arbeid aantrekkelijker wordt. Er komen dan substituties ten gunste van arbeid en, binnen die factor, ten gunste van laagbetaalde arbeid. Bijgevolg worden er een groot aantal nieuwe arbeidsplaatsen gecreëerd: in t+7 gaat het om meer dan 60 000 banen (tegenover 24 300 nieuwe jobs bij de algemene maatregel). Zoals in het geval van de niet-gerichte maatregel is er enige tijd nodig vooraleer de maatregel uitwerking heeft (in t stijgt de werkgelegenheid 'slechts' met 11 100 eenheden).

Aangezien de nieuwe arbeidsplaatsen relatief laag worden verloon, is de impact op de consumptieve bestedingen van de particulieren minder groot dan in het geval van de algemene bijdragevermindering (in t+7 respectievelijk +0,15 % en +0,24 %).

De op de lage lonen gerichte vermindering van de werkgeversbijdragen wordt gekenmerkt door een forse daling van het algemeen prijspeil die het gevolg is van de grote daling van de productiekosten van de ondernemingen. De particuliere consumptieprijzen dalen daardoor met 1,06 % op het einde van de periode (tegenover -0,39 % in het geval van een algemene vermindering).

Die maatregel leidt ook tot een daling van het saldo van de lopende verrichtingen met het buitenland ten belope van 0,07 % van het bbp in t+7 (tegenover 0,12 % van het bbp bij de algemene maatregel). De grote daling van de productiekosten van de ondernemingen leidt tot lagere uitvoerprijzen en, bijgevolg, een groter uitvoervolume. Als gevolg van de binnenlandse vraagstijging is het invoervolume toegenomen, terwijl de invoerprijzen dalen.

In totaal overschrijdt het reëel bbp op het einde van de periode zijn basispeil van 0,37 %. Bij een algemene vermindering van de werkgeversbijdragen bedraagt die toename slechts 0,24 %.

Sectorale resultaten

Hoewel de lageloonmaatregel aan alle bedrijfstakken ten goede komt¹, genereert zij logischerwijs het grootste aantal arbeidsplaatsen in de sectoren die hoofdzakelijk een beroep doen op laagbetaalde arbeid, met name de sectoren verhandelbare diensten en consumptiegoederen. Op termijn worden 89 % van de nieuwe arbeidsplaatsen gecreëerd in de verhandelbare diensten.

Overheidsfinanciën

De op de lage lonen gerichte vermindering van de werkgeversbijdragen kan dus meer banen creëren dan de niet-gerichte vermindering. Zij houdt evenwel een grotere terugval in voor het overheidssurplus. In t+7 vertoont het vorderingenoverschot van de overheid een tekort van 1,5 miljard ten opzichte van de basissimulatie, tegenover 1,2 miljard in geval van een algemene bijdragevermindering.

De totale overheidsontvangsten zijn veel lager dan het basisniveau (-3,5 miljard in t+7) als gevolg van de eerste schok die werd veroorzaakt door de vermindering van de socialezekerheidsbijdragen op de lage lonen maar ook door het zeer grote negatieve prijseffect dat de nominale aanslagbasis verkleint. Van alle ontvangsten stijgt enkel de directe vennootschapsbelasting (de winsten van de vennootschappen nemen toe als gevolg van de grote daling van hun productiekosten).

De totale uitgaven zijn eveneens fors gedaald (-2,0 miljard in t+7). Bij alle primaire uitgavenposten is er een achteruitgang merkbaar. Sommige posten worden enkel beïnvloed door het negatieve prijseffect, terwijl dat effect bij andere posten wordt versterkt door de geïnduceerde effecten die voortvloeien uit de jobcreatie. Eerst waren de rentelasten lager dan het basisniveau, maar vanaf t+5 overschrijden ze hun basisniveau als gevolg van de verslechtering van het primair saldo.

Op het einde van de periode wordt 23 % van de ex ante gemaakte kosten om de werkgeversbijdragen op de lage lonen te verminderen, gecompenseerd door de impact van de maatregel op de economische activiteit.

Net zoals bij de algemene vermindering van de werkgeversbijdragen is er een spectaculaire daling van de budgettaire kosten van een nieuwe arbeidsplaats in de loop der jaren: van 96 400 euro in t naar 24 200 euro in t+7. Door de gerichte vermindering van de werkgeversbijdragen wordt het, vooral op het einde van de periode, mogelijk jobs te creëren tegen veel lagere kosten dan in geval van een algemene bijdragevermindering (ter herinnering, in dat geval bedragen de kosten van een nieuwe baan 129 500 euro in t en 50 400 euro in t+7).

1. De daling van de toegevoegde waarde in de energiesector is te wijten aan het substitutie-effect ten gunste van arbeid en ten nadele van andere productiefactoren, waaronder energie.

TABEL 26 - Gedetailleerde resultaten - Op de lage lonen gerichte socialezekerheidsbijdragevermindering voor werkgevers in het scenario met ongewijzigde reële brutolonen
(verschillen in % t.o.v. de basissimulatie tenzij anders vermeld)

	t	t+1	t+2	t+3	t+4	t+5	t+6	t+7
Vraag en productie (constante prijzen)								
- Privé verbruik	0,13	0,18	0,20	0,19	0,18	0,18	0,17	0,15
- Overheidsverbruik	0,08	0,11	0,14	0,15	0,16	0,15	0,15	0,14
- Brutokapitaalvorming	0,08	0,17	0,24	0,28	0,31	0,32	0,30	0,29
. Bedrijven	0,11	0,23	0,33	0,41	0,48	0,53	0,55	0,56
. Overheid	-0,01	-0,01	-0,02	-0,02	-0,02	-0,02	-0,02	-0,02
. Huisvesting	0,00	0,05	0,05	-0,02	-0,12	-0,23	-0,35	-0,41
- Binnenlandse absorptie	0,11	0,17	0,20	0,20	0,20	0,20	0,19	0,18
- Uitvoer	0,04	0,10	0,14	0,18	0,21	0,23	0,24	0,25
- Invoer	0,01	0,03	0,04	0,05	0,05	0,05	0,06	0,06
- Bbp	0,13	0,22	0,28	0,32	0,36	0,37	0,37	0,37
Prijzen								
- Consumptieprijsindex	-0,24	-0,45	-0,63	-0,80	-0,95	-1,02	-1,06	-1,06
- Gezondheidsindex	-0,25	-0,47	-0,67	-0,84	-1,00	-1,07	-1,11	-1,10
- Uitvoer	-0,13	-0,21	-0,27	-0,33	-0,38	-0,39	-0,40	-0,39
- Invoer	-0,02	-0,04	-0,06	-0,07	-0,09	-0,10	-0,11	-0,11
- Ruilvoet	-0,12	-0,17	-0,22	-0,26	-0,29	-0,30	-0,29	-0,28
- Bbp-deflator	-0,36	-0,61	-0,83	-1,03	-1,21	-1,29	-1,32	-1,32
Arbeidsmarkt								
- Werkgelegenheid	0,27	0,44	0,63	0,82	1,02	1,16	1,28	1,38
- Werkgelegenheid (in 1000)	11,14	18,41	26,43	34,84	43,47	50,02	55,70	60,59
- Werkloosheid	-1,59	-2,63	-3,81	-5,09	-6,42	-7,64	-8,87	-10,15
- Productiviteit per hoofd (marktsector)	-0,19	-0,31	-0,47	-0,66	-0,86	-1,01	-1,15	-1,28
Inkomens								
- Reële brutoloon per hoofd (marktsector)	-0,27	-0,56	-0,87	-1,17	-1,47	-1,48	-1,48	-1,48
- Nominale loonkost per hoofd (marktsector)	-1,79	-2,31	-2,83	-3,31	-3,76	-3,83	-3,85	-3,84
- Reële loonkost per hoofd (marktsector)	-1,55	-1,87	-2,21	-2,53	-2,84	-2,83	-2,83	-2,82
- Loonkost per eenheid product (marktsector)	-1,60	-1,96	-2,30	-2,61	-2,86	-2,77	-2,66	-2,53
- Reëel beschikbaar gezinsinkomen	0,11	0,15	0,15	0,12	0,09	0,10	0,11	0,11
- Brutowinstmarge in % van toegevoegde waarde (procentpunt)	0,60	0,64	0,69	0,73	0,77	0,68	0,61	0,55
Saldo op de lopende rekening met het buitenland								
- % van het bbp	-0,07	-0,08	-0,09	-0,09	-0,09	-0,09	-0,08	-0,07
- in miljard euro	-0,23	-0,30	-0,36	-0,41	-0,44	-0,44	-0,44	-0,43
Financieringscapaciteit of behoefte van de gezamenlijke overheid (+/-)								
- % van het bbp	-0,37	-0,35	-0,36	-0,38	-0,40	-0,39	-0,39	-0,39
- in miljard euro	-1,07	-1,03	-1,10	-1,19	-1,31	-1,32	-1,39	-1,47
Toegevoegde waarde per bedrijfstak (basisprijzen, constante prijzen)								
- Industrie	0,13	0,23	0,30	0,35	0,40	0,42	0,43	0,43
- Energie	0,01	0,01	0,00	-0,01	-0,02	-0,03	-0,03	-0,04
- Verwerkende nijverheid	0,16	0,28	0,36	0,43	0,50	0,54	0,55	0,56
. Intermediaire goederen	0,11	0,22	0,27	0,32	0,36	0,37	0,36	0,35
. Uitrustingsgoederen	0,15	0,27	0,36	0,44	0,51	0,54	0,56	0,57
. Verbruiksgoederen	0,22	0,35	0,46	0,56	0,66	0,74	0,78	0,80
- Bouw	0,08	0,18	0,24	0,26	0,27	0,26	0,22	0,21
- Transport en communicatie	0,17	0,26	0,33	0,38	0,42	0,45	0,45	0,45
- Andere marktdiensten	0,13	0,22	0,27	0,31	0,34	0,36	0,35	0,35
Alle marktbedrijfstakken	0,14	0,24	0,30	0,35	0,39	0,41	0,41	0,41
Niet-marktdiensten	0,01	0,01	0,01	0,00	0,00	0,00	0,00	-0,00

	t	t+1	t+2	t+3	t+4	t+5	t+6	t+7
Werkgelegenheid per bedrijfstak								
- Industrie	0,11	0,20	0,30	0,40	0,52	0,63	0,72	0,81
- Energie	0,02	0,04	0,05	0,08	0,11	0,15	0,18	0,21
- Verwerkende nijverheid	0,08	0,18	0,28	0,41	0,56	0,71	0,86	1,00
. Intermediaire goederen	0,05	0,11	0,19	0,30	0,44	0,60	0,77	0,93
. Uitrustingsgoederen	0,06	0,12	0,20	0,28	0,36	0,45	0,53	0,60
. Verbruiksgoederen	0,13	0,26	0,40	0,56	0,76	0,94	1,11	1,27
- Bouw	0,19	0,29	0,37	0,43	0,47	0,48	0,46	0,45
- Transport en communicatie	0,36	0,51	0,68	0,82	0,95	1,01	1,07	1,10
- Andere marktdiensten	0,43	0,70	1,00	1,31	1,62	1,83	2,01	2,15
Alle marktbedrijfstakken	0,33	0,55	0,78	1,02	1,26	1,44	1,58	1,70
Niet-marktdiensten	0,01	0,01	0,01	0,00	0,00	-0,00	-0,00	-0,00

b. Resultaten in een scenario met vrije reële brutolonen

Activiteit en werkgelegenheid

In het scenario met vrije loonvorming leidt de op de lage lonen gerichte vermindering van de werkgeversbijdragen ook tot een rechtstreekse daling van de kostprijs van de productiefactor arbeid en veroorzaakt daardoor een substitutie-effect ten gunste van de arbeid en, meer bepaald, de laagbetaalde arbeid. Toch zijn er een aantal belangrijke verschillen met het scenario van ongewijzigde reële brutolonen.

Het creëren van nieuwe arbeidsplaatsen blijkt minder efficiënt te zijn in geval van vrije lonen: de jobcreatie blijft beperkt tot 34 000 eenheden in t+7, wat neerkomt op 26 000 banen minder dan in het scenario met ongewijzigde reële brutolonen. Dat is het gevolg van een minder grote daling van de loonkosten: de oorspronkelijke daling van de loonkosten als gevolg van de maatregel wordt inderdaad getemperd door de opwaartse druk op de reële brutolonen die wordt waargenomen bij een daling van de werkloosheid in een context van vrije lonen. Zo dalen de reële loonkosten in t+7 met 0,85 % in geval van vrije lonen (tegenover een daling met 2,82 % in geval van ongewijzigde reële brutolonen).

Door de jobcreatie en de hogere lonen voor de bestaande arbeidsplaatsen, wordt het particulier verbruik meer aangezwengeld dan in geval van ongewijzigde reële brutolonen (+0,38 % op het einde van de periode).

In het scenario met vrije loonvorming is de daling van de productiekosten van de ondernemingen minder uitgesproken dan in het geval van ongewijzigde reële brutolonen, wat leidt tot een minder grote daling van het algemeen prijspeil (in t+7 is het indexcijfer van de consumptieprijzen 0,46 % lager dan het basisniveau in het scenario met vrije reële brutolonen en 1,06 % lager dan het basisniveau in het scenario met ongewijzigde reële brutolonen).

De daling van het saldo van de lopende verrichtingen met het buitenland is ietwat groter in geval van vrije loonvorming (-0,10 % van het bbp op het einde van de periode tegenover -0,07 % in geval van ongewijzigde reële brutolonen). De lagere productiekosten van de ondernemingen leiden tot een daling van de uitvoerprijzen en, bijgevolg, tot een toename van het uitvoervolume. Terzelfder tijd is het invoervolume toegenomen als gevolg van de binnenlandse vraagstijging.

In totaal stijgt het bbp met 0,18 % op het einde van de periode (tegenover 0,37 % in het scenario met ongewijzigde reële brutolonen).

Sectorale resultaten

De conclusie is dezelfde als in het scenario met ongewijzigde reële brutolonen: de vermindering van de werkgeversbijdragen op de lage lonen komt ten goede aan alle sectoren, maar nog het meest aan de verhandelbare diensten die een groot deel van de nieuwe arbeidsplaatsen inpalmen. Aangezien de kostendaling van de ondernemingen minder groot is in de versie met vrije lonen, is de impact op de toegevoegde waarde en de werkgelegenheid van alle sectoren minder uitgesproken dan in geval van ongewijzigde reële brutolonen.

De werkgelegenheid in de bouwsector neemt af vanaf het jaar t+3. Dat is het gevolg van het relatief grote aantal hoogbetaalde jobs in die sector. De substitutie ten gunste van de laagbetaalde arbeid als gevolg van de op de lage lonen gerichte vermindering van de werkgeversbijdragen, leidt uiteraard tot nieuwe laagbetaalde jobs, maar ook tot de vernietiging van hoogbetaalde arbeidsplaatsen. Daarenboven oefent de gedaalde werkloosheidsgraad in alle sectoren een opwaartse druk uit op de reële brutolonen van de hoogverloonden en dus - gegeven de onveranderde hogeloonbijdragevoeten - ook op de reële loonkost van die arbeidscategorie. Wegens het hoge aandeel van hogeloonarbeid in de tewerkstelling in de bouwsector, impliceert dit per saldo een arbeidskostverhoging en dus minder tewerkstelling in die sector. In totaal is op het einde van de periode het aantal vernietigde hoogbetaalde jobs groter dan het aantal gecreëerde laagbetaalde banen.

Overheidsfinanciën

In geval van vrije loonvorming blijkt het aantal nieuwe arbeidsplaatsen heel wat kleiner te zijn dan bij ongewijzigde reële brutolonen. Die "zwakheid" wordt echter gecompenseerd door een veel lagere kostprijs van de maatregel voor de overheidsfinanciën: in t+7 daalt het vorderingenoverschot van de overheid met 0,9 miljard, tegenover 1,5 miljard in geval van ongewijzigde reële brutolonen. Die minder grote achteruitgang ex post van het overheidssurplus is vooral het gevolg van de grotere terugverdieneffecten op de overheidsontvangsten (de stijging van de lonen verhoogt de fiscale en parafiscale aanslagbasis en bijgevolg de overeenkomstige ontvangsten) en van het minder negatieve prijseffect.

De zelffinancieringsgraad van de lageloonmaatregel is dus in het scenario met vrije reële brutolonen groter (55 % op het einde van de periode) dan in het scenario met ongewijzigde reële brutolonen (23 % op het einde van de periode).

De kosten van een nieuwe arbeidsplaats zijn vrijwel identiek in beide looncontexten. Op middellange termijn bedragen zij 25 700 euro in geval van vrije lonen en 24 200 euro in geval van ongewijzigde brutolonen.

TABEL 27 - Gedetailleerde resultaten - Op de lage lonen gerichte socialezekerheidsbijdragevermindering voor werkgevers in het scenario met vrije reële brutolonen
(verschillen in % t.o.v. de basissimulatie tenzij anders vermeld)

	t	t+1	t+2	t+3	t+4	t+5	t+6	t+7
Vraag en productie (constante prijzen)								
- Privé verbruik	0,15	0,21	0,25	0,28	0,30	0,33	0,36	0,38
- Overheidsverbruik	0,08	0,10	0,11	0,11	0,11	0,08	0,05	0,04
- Brutokapitaalvorming	0,08	0,17	0,21	0,22	0,20	0,16	0,09	0,00
. Bedrijven	0,11	0,22	0,30	0,34	0,37	0,36	0,32	0,26
. Overheid	-0,01	-0,01	-0,02	-0,02	-0,03	-0,03	-0,02	-0,02
. Huisvesting	0,00	0,07	0,03	-0,08	-0,23	-0,42	-0,59	-0,80
- Binnenlandse absorptie	0,12	0,18	0,21	0,23	0,23	0,24	0,23	0,22
- Uitvoer	0,04	0,09	0,12	0,14	0,15	0,14	0,12	0,10
- Invoer	0,02	0,05	0,07	0,08	0,09	0,11	0,12	0,13
- Bbp	0,13	0,20	0,25	0,27	0,28	0,26	0,22	0,18
Prijzen								
- Consumptieprijsindex	-0,22	-0,40	-0,54	-0,64	-0,70	-0,67	-0,58	-0,46
- Gezondheidsindex	-0,24	-0,42	-0,57	-0,67	-0,73	-0,70	-0,61	-0,48
- Uitvoer	-0,12	-0,18	-0,22	-0,24	-0,25	-0,22	-0,17	-0,12
- Invoer	-0,02	-0,03	-0,04	-0,05	-0,06	-0,06	-0,05	-0,04
- Ruilvoet	-0,11	-0,15	-0,18	-0,19	-0,19	-0,16	-0,12	-0,08
- Bbp-deflator	-0,33	-0,53	-0,67	-0,77	-0,81	-0,74	-0,62	-0,46
Arbeidsmarkt								
- Werkgelegenheid	0,25	0,40	0,54	0,67	0,78	0,82	0,82	0,78
- Werkgelegenheid (in 1000)	10,44	16,63	22,77	28,39	33,17	34,96	35,19	34,04
- Werkloosheid	-1,49	-2,37	-3,26	-4,09	-4,80	-5,17	-5,34	-5,32
- Productiviteit per hoofd (marktsector)	-0,17	-0,27	-0,40	-0,53	-0,66	-0,72	-0,76	-0,76
Inkomens								
- Reële brutoloon per hoofd (marktsector)	-0,14	-0,29	-0,40	-0,44	-0,41	-0,08	0,24	0,54
- Nominale loonkost per hoofd (marktsector)	-1,65	-2,01	-2,28	-2,45	-2,50	-2,13	-1,73	-1,32
- Reële loonkost per hoofd (marktsector)	-1,43	-1,61	-1,75	-1,82	-1,82	-1,48	-1,15	-0,85
- Loonkost per eenheid product (marktsector)	-1,48	-1,70	-1,84	-1,88	-1,81	-1,38	-0,95	-0,54
- Reëel beschikbaar gezinsinkomen	0,14	0,21	0,24	0,26	0,28	0,36	0,41	0,46
- Brutowinstmarge van de bedrijven (procentpunt)	0,56	0,56	0,55	0,52	0,47	0,30	0,15	0,03
Saldo op de lopende rekening met het buitenland								
- % van het bbp	-0,07	-0,09	-0,10	-0,11	-0,11	-0,11	-0,11	-0,10
- in miljard euro	-0,23	-0,31	-0,38	-0,43	-0,46	-0,46	-0,45	-0,44
Financieringscapaciteit of behoefte van de gezamenlijke overheid (+/-)								
- % van het bbp	-0,36	-0,32	-0,32	-0,31	-0,31	-0,26	-0,24	-0,23
- in miljard euro	-1,03	-0,95	-0,97	-0,99	-1,01	-0,91	-0,88	-0,87
Toegevoegde waarde per bedrijfstak (basisprijzen, constante prijzen)								
- Industrie	0,12	0,20	0,24	0,26	0,26	0,23	0,17	0,11
- Energie	0,02	0,02	0,01	0,01	0,00	0,01	0,01	0,01
- Verwerkende nijverheid	0,15	0,24	0,29	0,31	0,32	0,29	0,24	0,17
. Intermediaire goederen	0,11	0,19	0,22	0,22	0,21	0,17	0,12	0,05
. Uitrustingsgoederen	0,13	0,22	0,26	0,27	0,26	0,22	0,15	0,08
. Verbruiksgoederen	0,21	0,33	0,40	0,46	0,49	0,49	0,45	0,38
- Bouw	0,08	0,18	0,21	0,20	0,16	0,10	0,02	-0,08
- Transport en communicatie	0,17	0,25	0,30	0,34	0,35	0,35	0,32	0,29
- Andere marktdiensten	0,13	0,21	0,26	0,28	0,29	0,28	0,25	0,21
Alle marktbedrijfstakken	0,14	0,22	0,27	0,29	0,30	0,28	0,24	0,19
Niet-marktdiensten	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01

	t	t+1	t+2	t+3	t+4	t+5	t+6	t+7
Werkgelegenheid per bedrijfstak								
- Industrie	0,09	0,15	0,19	0,22	0,24	0,24	0,22	0,18
- Energie	0,02	0,04	0,05	0,07	0,09	0,10	0,11	0,11
- Verwerkende nijverheid	0,08	0,16	0,23	0,32	0,40	0,46	0,49	0,49
. Intermediaire goederen	0,04	0,09	0,15	0,22	0,30	0,37	0,41	0,42
. Uitrustingsgoederen	0,05	0,10	0,14	0,17	0,20	0,20	0,17	0,11
. Verbruiksgoederen	0,12	0,24	0,35	0,47	0,59	0,68	0,73	0,75
- Bouw	0,13	0,13	0,08	-0,00	-0,12	-0,26	-0,39	-0,50
- Transport en communicatie	0,35	0,50	0,65	0,76	0,84	0,85	0,84	0,81
- Andere marktdiensten	0,41	0,65	0,88	1,10	1,28	1,34	1,35	1,30
Alle marktbedrijfstakken	0,31	0,49	0,67	0,83	0,96	1,01	1,01	0,96
Niet-marktdiensten	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01	0,02	0,02

3. Vermindering van de werknemersbijdragen (loontrekkenden)

a. Resultaten in een scenario met ongewijzigde reële brutolonen

Activiteit en werkgelegenheid

Als gevolg van de vermindering van de werknemersbijdragen, neemt het reële beschikbare gezinsinkomen toe (+0,55 % in t; +0,64 % op het einde van de periode). Dat hoger beschikbaar inkomen leidt tot een toename van de particuliere consumptie (+ 0,62 % in t+7) en van de investeringen in woningen door de gezinnen (+0,68 % in t+7). Naar aanleiding van die hogere consumptie door de gezinnen, verhogen de ondernemingen hun investeringen (+0,24 % in t+7).

De toename van de vraag als gevolg van de lagere werknemersbijdragen heeft een licht positieve impact op de consumptieprijzen (+0,10 % in t+7).

De vermindering van de werknemersbijdragen heeft nauwelijks een invloed op de ruilvoet. De achteruitgang van het saldo van de lopende verrichtingen met het buitenland (0,23 % van het bbp op het einde van de periode) is vooral toe te schrijven aan de toename van het invoervolume als gevolg van de binnenlandse vraagstijging.

In totaal stijgt het reëel bbp, in vergelijking met het basisscenario, met 0,15 % in t+7. Door die hogere activiteit kunnen, respectievelijk in t en t+7, 2 800 en 4 500 nieuwe arbeidsplaatsen worden gecreëerd, wat veel minder is dan in geval van een verlaging van de werkgeversbijdragen. Dat minder goede resultaat heeft te maken met het feit dat de daling van de werknemersbijdragen geen rechtstreekse impact heeft op de loonkosten. De jobcreatie gebeurt dus enkel via de heropleving van de economische activiteit die uit de maatregel voortvloeit. Bovendien gaat het om een bescheiden heropleving vermits zij uitsluitend het gevolg is van de stijging van het beschikbaar inkomen.

Sectorale resultaten

De heropleving die voortvloeit uit de vermindering van de werknemersbijdragen is merkbaar in alle sectoren, al is de toename van activiteit en werkgelegenheid het grootst in de bouwsector. Daartegenover staat dat de sectoren van de verwerkende nijverheid die meer op de uitvoer gericht zijn, slechts weinig (of zelfs geen voor de intermediaire goederen) baat hebben bij die heropleving die vooral plaatsvindt via het beschikbaar gezinsinkomen.

Overheidsfinanciën

Door de vermindering van de werknemersbijdragen zijn de overheidsontvangsten logischerwijs ook lager dan hun basisniveau. Dat fenomeen wordt echter uitsluitend verklaard door de vermindering van de socialezekerheidsbijdragen, want alle overige ontvangstenposten zijn hoger dan hun basisniveau. Vooral de directe belastingen die door de gezinnen worden betaald, noteren een stijging (toename van het aantal belastingplichtigen als gevolg van de jobcreatie), wat trouwens ook het geval is voor de indirecte belastingen (grotere consumptie als gevolg van de stijging van het beschikbaar inkomen).

De overheidsuitgaven daarentegen overschrijden hun basisniveau. Die stijging moet vooral worden toegeschreven aan de toename van de rentelast (als gevolg van de daling van het primair saldo), terwijl de zeer geringe groei van de overige uitgavenposten resulteert uit een licht positief prijseffect.

Op het einde van de periode daalt het vorderingenoverschot van de overheid met 1,2 miljard. De maatregel ter vermindering van de werknemersbijdragen leidt aldus tot een zelffinancieringsgraad van 36 %, wat overeenstemt met het percentage van de maatregel voor een algemene vermindering van de werkgeversbijdragen. We onderstrepen dat dit resultaat ditmaal werd verkregen een toename van de uitgaven (gecompenseerd door een veel kleinere vermindering van de ontvangsten dan in het geval van de werkgeversbijdrageverminderingen).

TABEL 28 - Gedetailleerde resultaten - Socialezekerheidsbijdragevermindering voor werknemers in het scenario met ongewijzigde reële brutolonen
(verschillen in % t.o.v. de basissimulatie tenzij anders vermeld)

	t	t+1	t+2	t+3	t+4	t+5	t+6	t+7
Vraag en productie (constante prijzen)								
- Privé verbruik	0,39	0,45	0,50	0,54	0,56	0,59	0,60	0,62
- Overheidsverbruik	-0,00	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01
- Brutokapitaalvorming	0,09	0,21	0,23	0,25	0,27	0,29	0,30	0,31
. Bedrijven	0,13	0,16	0,17	0,18	0,20	0,21	0,23	0,24
. Overheid	-0,00	-0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
. Huisvesting	0,00	0,46	0,51	0,54	0,58	0,62	0,65	0,68
- Binnenlandse absorptie	0,24	0,30	0,33	0,36	0,38	0,39	0,40	0,42
- Uitvoer	-0,00	-0,00	-0,00	-0,01	-0,01	-0,01	-0,01	-0,01
- Invoer	0,14	0,18	0,20	0,22	0,23	0,23	0,24	0,24
- Bbp	0,11	0,13	0,14	0,14	0,14	0,15	0,15	0,15
Prijzen								
- Consumptieprijsindex	0,02	0,04	0,05	0,06	0,07	0,08	0,09	0,10
- Gezondheidsindex	0,02	0,04	0,05	0,07	0,08	0,09	0,10	0,11
- Uitvoer	0,01	0,01	0,01	0,01	0,02	0,02	0,02	0,03
- Invoer	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
- Ruilvoet	0,00	0,01	0,01	0,01	0,01	0,02	0,02	0,02
- Bbp-deflator	0,01	0,04	0,05	0,07	0,08	0,09	0,10	0,11
Arbeidsmarkt								
- Werkgelegenheid	0,07	0,08	0,09	0,09	0,09	0,10	0,10	0,10
- Werkgelegenheid (in 1000)	2,78	3,33	3,59	3,83	4,04	4,22	4,39	4,52
- Werkloosheid	-0,40	-0,48	-0,52	-0,56	-0,60	-0,65	-0,70	-0,76
- Productiviteit per hoofd (marktsector)	0,05	0,05	0,05	0,04	0,04	0,04	0,04	0,03

	t	t+1	t+2	t+3	t+4	t+5	t+6	t+7
Inkomens								
- Reële brutoloon per hoofd (marktsector)	-0,01	-0,01	-0,01	-0,00	-0,00	-0,00	0,00	0,00
- Nominale loonkost per hoofd (marktsector)	0,01	0,03	0,04	0,06	0,07	0,08	0,09	0,10
- Reële loonkost per hoofd (marktsector)	-0,01	-0,01	-0,01	-0,00	-0,00	-0,00	-0,00	0,00
- Loonkost per eenheid product (marktsector)	-0,03	-0,01	0,01	0,03	0,04	0,06	0,07	0,08
- Reëel beschikbaar gezinsinkomen	0,55	0,58	0,61	0,62	0,63	0,64	0,64	0,64
- Brutowinstmarge in % van toegevoegde waarde (procentpunt)	0,02	0,03	0,03	0,03	0,02	0,02	0,02	0,02
Saldo op de lopende rekening met het buitenland								
- % van het bbp	-0,12	-0,16	-0,18	-0,19	-0,21	-0,22	-0,23	-0,23
- in miljard euro	-0,33	-0,45	-0,53	-0,61	-0,67	-0,73	-0,79	-0,85
Financieringscapaciteit of behoefte van de gezamenlijke overheid (+/-)								
- % van het bbp	-0,27	-0,26	-0,27	-0,28	-0,29	-0,30	-0,31	-0,32
- in miljard euro	-0,79	-0,79	-0,85	-0,91	-0,98	-1,06	-1,14	-1,24
Toegevoegde waarde per bedrijfstak (basisprijzen, constante prijzen)								
- Industrie	0,09	0,11	0,10	0,10	0,10	0,10	0,10	0,10
- Energie	0,07	0,08	0,08	0,09	0,09	0,09	0,10	0,10
- Verwerkende nijverheid	0,09	0,08	0,06	0,05	0,04	0,04	0,03	0,03
. Intermediaire goederen	0,05	0,04	0,02	0,02	0,01	0,01	0,01	0,00
. Uitrustingsgoederen	0,09	0,07	0,06	0,05	0,05	0,04	0,04	0,04
. Verbruiksgoederen	0,16	0,13	0,09	0,08	0,07	0,06	0,06	0,05
- Bouw	0,09	0,28	0,31	0,33	0,34	0,36	0,37	0,38
- Transport en communicatie	0,16	0,15	0,16	0,16	0,16	0,16	0,15	0,15
- Andere marktdiensten	0,12	0,14	0,16	0,17	0,17	0,17	0,17	0,17
Alle marktbedrijfstakken	0,12	0,14	0,14	0,15	0,15	0,15	0,15	0,15
Niet-marktdiensten	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01	0,02	0,02	0,02
Werkgelegenheid per bedrijfstak								
- Industrie	0,05	0,08	0,08	0,08	0,08	0,08	0,08	0,08
- Energie	0,05	0,05	0,06	0,07	0,08	0,09	0,10	0,11
- Verwerkende nijverheid	0,04	0,05	0,04	0,03	0,03	0,03	0,02	0,02
. Intermediaire goederen	0,02	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01	0,00	-0,00
. Uitrustingsgoederen	0,03	0,03	0,03	0,03	0,03	0,02	0,02	0,02
. Verbruiksgoederen	0,08	0,08	0,06	0,05	0,05	0,04	0,04	0,03
- Bouw	0,06	0,16	0,18	0,19	0,19	0,20	0,21	0,21
- Transport en communicatie	0,06	0,06	0,07	0,08	0,09	0,09	0,10	0,10
- Andere marktdiensten	0,09	0,10	0,11	0,12	0,12	0,13	0,13	0,14
Alle marktbedrijfstakken	0,08	0,09	0,10	0,10	0,11	0,11	0,12	0,12
Niet-marktdiensten	0,03	0,03	0,03	0,03	0,04	0,04	0,04	0,04

b. Resultaten in een scenario met vrije reële brutolonen

Activiteit en werkgelegenheid

De resultaten van een vermindering van de werknemersbijdragen in het scenario met vrije reële brutolonen lijken meestal sterk op de resultaten in het scenario met ongewijzigde reële brutolonen.

De vermindering van de werknemersbijdragen leidt rechtstreeks tot een hoger beschikbaar gezinsinkomen (+0,56 % in t en +0,67 % in t+7), waardoor de particuliere consumptie en de investeringen in woningen worden aangemoedigd.

Die heropleving van de activiteit gaat gepaard met jobcreaties. In t zijn de jobcreaties in het scenario met vrije reële brutolonen (2 600 eenheden) vrijwel gelijk aan die in geval van ongewijzigde reële brutolonen (2 800 eenheden). Dat is niet langer het geval op het einde van de periode wanneer minder dan 1 000 arbeidsplaatsen worden gecreëerd in het geval van vrije lonen tegenover meer dan 4 500 in het scenario met ongewijzigde reële brutolonen. In het scenario met vrije reële brutolonen heeft de daling van de werkloosheid een opwaarts effect op de reële brutolonen, wat de jobcreatie afremt. De heropleving van de economische activiteit kent daardoor een terugval (het bbp stijgt met 0,12 % op het einde van de periode bij vrije loonvorming tegenover 0,15 % in geval van ongewijzigde reële brutolonen). De minder uitgesproken daling van de productiekosten van de ondernemingen leidt daarentegen tot een grotere prijsstijging in het scenario met vrije reële brutolonen (+0,18 % in t+7) dan in geval van ongewijzigde reële brutolonen (+0,10 %).

Die verschillen hebben slechts weinig invloed op de factoren die het saldo van de lopende verrichtingen met het buitenland bepalen, zodat de vermindering van dat saldo in beide loonscenario's gelijkaardig is (namelijk 0,24 % van het bbp op het einde van de periode).

Sectorale resultaten

De heropleving die voortvloeit uit de vermindering van de werknemersbijdragen concentreert zich vooral in de sectoren die in hoofdzaak de binnenlandse markt bevoorraden. De sectoren van de verwerkende nijverheid die meer op de uitvoer gericht zijn, hebben daarentegen geen baat bij die heropleving die vooral gebeurt via het beschikbaar gezinsinkomen. Integendeel, de stijging van de productiekosten als gevolg van de lagere werknemersbijdragen in het scenario met vrije loonvorming, benadeelt hun concurrentiekracht en ze noteren dan ook een lichte daling van hun werkgelegenheid op het einde van de periode.

Overheidsfinanciën

In het scenario met vrije loonvorming leidt de vermindering van de werknemersbijdragen op het einde van de periode tot een daling van het vorderingenoverschot van de overheid met 0,30 % van het bbp (tegenover 0,32 % bij ongewijzigde reële brutolonen), wat overeenkomt met een zelffinancieringsgraad van de maatregel van 40 % (tegenover 36 % in geval van ongewijzigde reële brutolonen).

De daling van de ontvangsten uit de sociale bijdragen wordt gedeeltelijk gecompenseerd door meer directe belastingen afkomstig van de gezinnen (vergroting van de fiscale aanslagbasis als gevolg van de nieuwe arbeidsplaatsen en de loonstijgingen) en meer indirecte belastingen (door de heropleving van de consumptie). In totaal dalen de ontvangsten met 0,4 miljard op het einde van de periode.

De totale uitgaven nemen toe (+0,7 miljard in t+7), dit is vooral het gevolg van de stijging van de rentelasten en de geïndexeerde uitgaven.

TABEL 29 - Gedetailleerde resultaten - Socialezekerheidsbijdragevermindering voor werknemers in het scenario met vrije reële brutolonen
(verschillen in % t.o.v. de basissimulatie tenzij anders vermeld)

	t	t+1	t+2	t+3	t+4	t+5	t+6	t+7
Vraag en productie (constante prijzen)								
- Privé verbruik	0,40	0,46	0,51	0,55	0,58	0,60	0,62	0,63
- Overheidsverbruik	-0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
- Brutokapitaalvorming	0,09	0,21	0,23	0,24	0,25	0,26	0,27	0,28
. Bedrijven	0,13	0,16	0,17	0,17	0,18	0,19	0,20	0,21
. Overheid	-0,00	-0,00	-0,00	-0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
. Huisvesting	0,00	0,47	0,51	0,54	0,56	0,58	0,59	0,60
- Binnenlandse absorptie	0,24	0,31	0,34	0,36	0,38	0,39	0,41	0,42
- Uitvoer	-0,00	-0,00	-0,01	-0,01	-0,02	-0,02	-0,03	-0,03
- Invoer	0,15	0,19	0,21	0,22	0,23	0,24	0,24	0,24
- Bbp	0,11	0,13	0,13	0,13	0,13	0,13	0,12	0,12
Prijzen								
- Consumptieprijsindex	0,02	0,05	0,07	0,10	0,13	0,15	0,17	0,18
- Gezondheidsindex	0,02	0,05	0,08	0,11	0,13	0,16	0,17	0,19
- Uitvoer	0,01	0,01	0,02	0,03	0,04	0,05	0,05	0,05
- Invoer	0,00	0,00	0,00	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01
- Ruilvoet	0,01	0,01	0,02	0,03	0,03	0,04	0,04	0,04
- Bbp-deflator	0,02	0,06	0,09	0,13	0,15	0,18	0,20	0,22
Arbeidsmarkt								
- Werkgelegenheid	0,06	0,07	0,06	0,06	0,05	0,04	0,03	0,02
- Werkgelegenheid (in 1000)	2,58	2,84	2,69	2,44	2,12	1,74	1,34	0,94
- Werkloosheid	-0,37	-0,40	-0,38	-0,35	-0,31	-0,26	-0,20	-0,15
- Productiviteit per hoofd (marktsector)	0,05	0,06	0,07	0,07	0,08	0,09	0,10	0,11
Inkomens								
- Reële brutoloon per hoofd (marktsector)	0,03	0,07	0,11	0,15	0,18	0,20	0,22	0,24
- Nominale loonkost per hoofd (marktsector)	0,05	0,11	0,18	0,25	0,30	0,35	0,39	0,41
- Reële loonkost per hoofd (marktsector)	0,03	0,07	0,11	0,15	0,18	0,20	0,22	0,23
- Loonkost per eenheid product (marktsector)	-0,00	0,06	0,13	0,18	0,23	0,27	0,30	0,32
- Reëel beschikbaar gezinsinkomen	0,56	0,60	0,63	0,65	0,66	0,67	0,67	0,67
- Brutowinstmarge van de bedrijven (procentpunt)	0,01	0,01	-0,01	-0,02	-0,03	-0,03	-0,03	-0,04
Saldo op de lopende rekening met het buitenland								
- % van het bbp	-0,12	-0,16	-0,18	-0,20	-0,21	-0,22	-0,23	-0,24
- in miljard euro	-0,34	-0,45	-0,54	-0,61	-0,68	-0,74	-0,80	-0,85
Financieringscapaciteit of behoefte van de gezamenlijke overheid (+/-)								
- % van het bbp	-0,27	-0,25	-0,25	-0,26	-0,27	-0,28	-0,29	-0,30
- in miljard euro	-0,78	-0,77	-0,81	-0,86	-0,92	-0,98	-1,07	-1,15
Toegevoegde waarde per bedrijfstak (basisprijzen, constante prijzen)								
- Industrie	0,09	0,11	0,09	0,08	0,08	0,07	0,07	0,06
- Energie	0,07	0,08	0,08	0,09	0,09	0,10	0,10	0,10
- Verwerkende nijverheid	0,09	0,07	0,04	0,02	0,01	0,00	-0,01	-0,01
. Intermediaire goederen	0,04	0,03	0,01	-0,00	-0,01	-0,02	-0,02	-0,03
. Uitrustingsgoederen	0,08	0,06	0,04	0,03	0,02	0,01	0,00	-0,00
. Verbruiksgoederen	0,15	0,12	0,08	0,05	0,04	0,02	0,01	-0,01
- Bouw	0,09	0,28	0,30	0,32	0,32	0,33	0,33	0,33
- Transport en communicatie	0,16	0,15	0,15	0,15	0,14	0,14	0,13	0,12
- Andere marktdiensten	0,12	0,14	0,15	0,16	0,16	0,16	0,16	0,15
Alle marktbedrijfstakken	0,12	0,14	0,14	0,14	0,13	0,13	0,13	0,12
Niet-marktdiensten	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01	0,02	0,02	0,02

	t	t+1	t+2	t+3	t+4	t+5	t+6	t+7
Werkgelegenheid per bedrijfstak								
- Industrie	0,04	0,06	0,05	0,04	0,03	0,02	0,01	-0,00
- Energie	0,05	0,05	0,06	0,07	0,08	0,09	0,10	0,11
- Verwerkende nijverheid	0,04	0,04	0,03	0,02	0,00	-0,01	-0,03	-0,05
. Intermediaire goederen	0,01	0,01	0,00	-0,00	-0,02	-0,03	-0,05	-0,07
. Uitrustingsgoederen	0,03	0,03	0,02	0,01	0,00	-0,01	-0,02	-0,03
. Verbruiksgoederen	0,07	0,07	0,05	0,03	0,02	-0,00	-0,02	-0,04
- Bouw	0,03	0,11	0,10	0,09	0,09	0,09	0,09	0,09
- Transport en communicatie	0,05	0,05	0,06	0,06	0,06	0,05	0,05	0,04
- Andere marktdiensten	0,08	0,09	0,08	0,07	0,06	0,05	0,03	0,02
Alle marktbedrijfstakken	0,07	0,08	0,07	0,06	0,05	0,04	0,03	0,02
Niet-marktdiensten	0,03	0,03	0,03	0,04	0,04	0,04	0,04	0,04

c. Resultaten in een scenario met LABMOD-lonen

Activiteit en werkgelegenheid

Gegeven de sterkere middellangetermijneffecten in een kader met LABMOD-verloning in vergelijking met het vrijeloonmechanisme van HERMES op de werkgelegenheid (+0,61 % i.p.v. 0,02 % voor de totale werkgelegenheid), het bbp (+0,28 % i.p.v. 0,12 %) en de samenstelling van het bbp (minder eenzijdig gericht naar het verbruik door gezinnen), verwachten we ook andere sectorale resultaten.

Sectorale resultaten

Voor de verwerkende nijverheid constateren we een toename van de reële toegevoegde waarde en de werkgelegenheid i.p.v. een inkrimping. Dit resultaat is verklaarbaar door de neerwaartse druk op de uitvoerprijzen (-0,18 % i.p.v. +0,05 %) en de prijsconcurrentiële ondersteuning van de buitenlandse vraag naar binnenlandse goederen als gevolg daarvan. De werkgelegenheid neemt meer dan evenredig toe - i.e. in vergelijking met het gemiddelde voor de marktsector (+0,74 %) - in de intermediaire goederen- en bouwsector (+0,8 % resp. +0,82 %). In vergelijking met het marktgemiddelde (+0,31 %) wordt de toegevoegde waarde meer dan evenredig gestimuleerd in diezelfde sectoren (+0,38 % resp. +0,53 %) en ook in de verbruiksgoederensector (+0,4 %). Ter vergelijking, in het vrijeloonscenario van HERMES gebeuren de werkgelegenheidsstijging vooral in de bouw- en energiesector (+0,09 % en +0,11 % t.o.v. het marktgemiddelde van +0,02 %) en de toegevoegde waarde in de bouwsector (+0,33 % t.o.v. het marktgemiddelde van +0,12 %).

Openbare financiën

De middellangetermijnvermindering van het begrotingsoverschot is in het LABMOD-loonscenario groter dan het vrijeloon-HERMES-scenario (-0,44 i.p.v. -0,3 procentpunt van het bbp). Zowel een groter ontvangstenverlies als een kleinere uitgavendaling zijn de oorzaak. Wat van belang is dat in een LABMOD-lonenscenario enerzijds meer activiteit gegenereerd wordt maar dat anderzijds prijzen en lonen dalen i.p.v. stijgen. De componenten van de begroting worden immers bepaald door reële veranderingen (minder uitgaven en meer ontvangsten als gevolg van meer activiteit en minder werklozen) en prijseffecten (minder uitgaven als gevolg van prijsdalingen, minderinkomsten als gevolg van brutoloonverlagingen). De terugverdieneffecten zijn minder groot via de personenbelasting (+226 i.p.v. +953 miljoen euro), de sociale zekerheidsbijdragen (-2 324 i.p.v. -1 689 miljoen euro) en zelfs negatief in het geval van de indirecte belastingen (-25 i.p.v. +231 miljoen euro). De terugverdieneffecten via de uitgaven zijn belangrijker en spelen via het overheidsverbruik (-363 i.p.v. +163 miljoen euro), en de sociale zekerheidstransfers (-434 i.p.v. +119 miljoen euro).

TABEL 30 - Gedetailleerde resultaten - Socialezekerheidsbijdragevermindering voor werknemers in het scenario met LABMOD-lonen
(verschillen in % t.o.v. de basissimulatie tenzij anders vermeld)

	t	t+1	t+2	t+3	t+4	t+5	t+6	t+7
Vraag en productie (constante prijzen)								
- Privé verbruik	0,29	0,32	0,37	0,40	0,42	0,43	0,44	0,44
- Overheidsverbruik	0,04	0,07	0,08	0,08	0,08	0,08	0,08	0,08
- Brutokapitaalvorming	0,09	0,18	0,24	0,31	0,37	0,42	0,45	0,48
. Bedrijven	0,13	0,20	0,27	0,32	0,36	0,40	0,43	0,45
. Overheid	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
. Huisvesting	0,00	0,16	0,22	0,39	0,51	0,61	0,69	0,76
- Binnenlandse absorptie	0,20	0,24	0,28	0,31	0,33	0,35	0,36	0,37
- Uitvoer	0,02	0,07	0,10	0,11	0,12	0,12	0,12	0,12
- Invoer	0,08	0,10	0,13	0,16	0,17	0,18	0,19	0,19
- Bbp	0,14	0,20	0,24	0,26	0,28	0,28	0,28	0,28
Prijzen								
- Consumptieprijsindex	-0,11	-0,23	-0,30	-0,35	-0,38	-0,39	-0,39	-0,38
- Gezondheidsindex	-0,12	-0,24	-0,32	-0,37	-0,40	-0,41	-0,41	-0,39
- Uitvoer	-0,08	-0,14	-0,17	-0,19	-0,19	-0,19	-0,19	-0,18
- Invoer	-0,01	-0,03	-0,04	-0,05	-0,05	-0,06	-0,06	-0,06
- Ruilvoet	-0,07	-0,11	-0,13	-0,14	-0,14	-0,13	-0,13	-0,12
- Bbp-deflator	-0,20	-0,37	-0,46	-0,52	-0,55	-0,56	-0,55	-0,54
Arbeidsmarkt								
- Werkgelegenheid	0,18	0,28	0,35	0,43	0,49	0,54	0,58	0,61
- Werkgelegenheid (in 1000)	7,34	11,71	14,91	18,07	20,85	23,16	25,01	26,47
- Werkloosheid	-1,05	-1,68	-2,14	-2,63	-3,06	-3,49	-3,90	-4,27
- Productiviteit per hoofd (marktsector)	-0,06	-0,12	-0,17	-0,24	-0,30	-0,36	-0,40	-0,44
Inkomens								
- Reële brutoloon per hoofd (marktsector)	-0,93	-1,26	-1,25	-1,28	-1,29	-1,28	-1,26	-1,22
- Nominale loonkost per hoofd (marktsector)	-1,04	-1,49	-1,56	-1,63	-1,68	-1,68	-1,65	-1,61
- Reële loonkost per hoofd (marktsector)	-0,93	-1,27	-1,25	-1,28	-1,30	-1,29	-1,26	-1,23
- Loonkost per eenheid product (marktsector)	-0,97	-1,34	-1,34	-1,35	-1,34	-1,28	-1,21	-1,12
- Reëel beschikbaar gezinsinkomen	0,37	0,37	0,42	0,45	0,47	0,48	0,48	0,49
- Brutowinstmarge in % van toegevoegde waarde (procentpunt)	0,36	0,45	0,41	0,38	0,36	0,33	0,30	0,27
Saldo op de lopende rekening met het buitenland								
- % van het bbp	-0,11	-0,12	-0,14	-0,16	-0,17	-0,18	-0,18	-0,19
- in miljard euro	-0,32	-0,39	-0,47	-0,55	-0,61	-0,66	-0,71	-0,76
Financieringscapaciteit of behoefte van de gezamenlijke overheid (+/-)								
- % van het bbp	-0,39	-0,42	-0,41	-0,41	-0,42	-0,43	-0,44	-0,44
- in miljard euro	-1,13	-1,26	-1,29	-1,35	-1,43	-1,51	-1,60	-1,71
Toegevoegde waarde per bedrijfstak (basisprijzen, constante prijzen)								
- Industrie	0,14	0,22	0,26	0,29	0,31	0,32	0,33	0,33
- Energie	0,05	0,04	0,05	0,05	0,05	0,05	0,05	0,05
- Verwerkende nijverheid	0,17	0,26	0,30	0,32	0,33	0,33	0,33	0,32
. Intermediaire goederen	0,12	0,21	0,25	0,25	0,25	0,24	0,23	0,22
. Uitrustingsgoederen	0,20	0,30	0,36	0,38	0,39	0,39	0,38	0,38
. Verbruiksgoederen	0,21	0,27	0,31	0,35	0,38	0,39	0,40	0,40
- Bouw	0,10	0,21	0,27	0,36	0,42	0,47	0,50	0,53
- Transport en communicatie	0,19	0,23	0,28	0,30	0,31	0,31	0,31	0,31
- Andere marktdiensten	0,14	0,19	0,23	0,25	0,26	0,27	0,27	0,27
Alle marktbedrijfstakken	0,15	0,22	0,26	0,29	0,30	0,31	0,31	0,31
Niet-marktdiensten	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01

	t	t+1	t+2	t+3	t+4	t+5	t+6	t+7
Werkgelegenheid per bedrijfstak								
- Industrie	0,14	0,24	0,30	0,38	0,45	0,53	0,59	0,65
- Energie	0,04	0,07	0,10	0,14	0,18	0,21	0,24	0,27
- Verwerkende nijverheid	0,08	0,16	0,23	0,31	0,41	0,50	0,58	0,66
. Intermediaire goederen	0,05	0,12	0,19	0,29	0,41	0,55	0,68	0,80
. Uitrustingsgoederen	0,08	0,16	0,22	0,29	0,36	0,43	0,49	0,55
. Verbruiksgoederen	0,11	0,19	0,26	0,34	0,42	0,50	0,56	0,62
- Bouw	0,31	0,46	0,49	0,55	0,60	0,62	0,63	0,64
- Transport en communicatie	0,23	0,36	0,42	0,48	0,52	0,54	0,56	0,57
- Andere marktdiensten	0,25	0,39	0,50	0,60	0,68	0,75	0,79	0,82
Alle marktbedrijfstakken	0,21	0,34	0,44	0,52	0,60	0,66	0,71	0,74
Niet-marktdiensten	0,03	0,02	0,02	0,02	0,02	0,02	0,02	0,02

B. Tweede groep: alternatieve financiering via indirecte belastingen

1. BTW-verhoging

a. Resultaten in een scenario met ongewijzigde reële brutolonen

Activiteit en werkgelegenheid

De BTW-verhoging veroorzaakt onmiddellijk een verhoging van alle binnenlandse prijzen. Zo nemen de prijzen van de consumptieve bestedingen van de particulieren toe met 0,69 % t.o.v. het basisscenario in jaar t en met 1,19 % in t+7. De gezondheidsindex kent een gelijkaardig verloop. Voor de ondernemingen betekent de stijging van alle binnenlandse prijzen via het indexeringsmechanisme een stijging van de loonkost per eenheid product met 0,88 % in t+7. Deze kostenverhogingen verslechteren de concurrentiepositie op de buitenlandse afzetmarkten. De uitvoer neemt af met 0,08 % t+7 en de bedrijven doen minder investeringen (-0,45 % in t en -0,81 % in t+7). Het reëel beschikbaar inkomen neemt af met 0,42 % in t en met 0,41 % in t+7. De particuliere vraag neemt af met 0,46 % in t en met 0,48 % in t+7. Door de dalende binnenlandse vraag (omwille van het prijseffect) neemt ook de invoer af met 0,24 % in t en met 0,36 % in t+7. In totaal neemt de activiteit af met 0,13 % in t en met 0,21 % in t+7. Deze inkrimping van de activiteit gaat gepaard met een vernietiging van arbeidsplaatsen met meer dan 10 000 arbeidsplaatsen in t tot meer dan 25 000 eenheden in t+7. Het saldo van de lopende verrichtingen met het buitenland uitgedrukt in % van het bbp neemt toe met ongeveer 0,3 % t.o.v. het basisscenario op middellange termijn wegens de verminderde invoer (door het prijseffect) en de lichte verbetering van de ruilvoet.

Resultaten per bedrijfstak

De BTW-verhoging heeft een negatieve impact op de activiteit en werkgelegenheid van alle bedrijfstakken. De bouw in het bijzonder heeft te lijden onder deze maatregel door de terugval van de investeringen van de gezinnen.

Overheidsfinanciën

De effecten op de overheidsfinanciën worden sterk beïnvloed door de prijseffecten.

Er is een toename van de indirecte belastingsinkomsten met meer dan 2 miljard euro t.o.v. het basisscenario. Globaal stijgen de andere ontvangsten ook. De personeninkomstenbelasting stijgt op middellange termijn met 300 miljoen euro, waarbij het negatieve effect van de werkgelegenheidsdaling op de loonmassa meer dan gecompenseerd wordt door de invloed van de prijsstijgingen op de lonen via het loonindexeringsmechanisme. Hetzelfde effect speelt voor de socialezekerheidsbijdragen, die op middellange termijn met 250 miljoen euro toenemen. Daarentegen dalen de vennootschapsbelastingen als gevolg van de verminderde activiteit en de lagere rendabiliteit.

De uitgaven van de overheid nemen eveneens toe via de sociale uitkeringen (een gevolg van de inkringing van de werkgelegenheid) en de indexering van de overheidsuitgaven. Op middellange termijn stijgen de consumptieve bestedingen met meer dan 1 miljard en de sociale uitkeringen met 869 miljoen euro t.o.v. het basisscenario.

In totaal neemt het vorderingenoverschot van de gezamenlijke overheid met ongeveer 0,8 miljard euro in t toe t.o.v. het basisscenario en met ongeveer 0,9 miljard euro in t+7.

De budgettaire winst per vernietigde arbeidsplaats bedraagt ongeveer 80 000 euro in t en ongeveer 38 000 euro in t+7.

TABEL 31 - Gedetailleerde resultaten - BTW-verhoging in het scenario met ongewijzigde reële brutolonen
(verschillen in % t.o.v. de basissimulatie tenzij anders vermeld)

	t	t+1	t+2	t+3	t+4	t+5	t+6	t+7
Vraag en productie (constante prijzen)								
- Privé verbruik	-0,46	-0,50	-0,51	-0,51	-0,50	-0,50	-0,49	-0,48
- Overheidsverbruik	0,01	0,02	0,00	0,01	0,01	0,02	0,02	0,02
- Brutokapitaalvorming	-0,30	-0,45	-0,65	-0,76	-0,86	-0,93	-1,00	-1,06
. Bedrijven	-0,45	-0,56	-0,62	-0,67	-0,72	-0,75	-0,78	-0,81
. Overheid	0,02	0,03	0,03	0,04	0,04	0,04	0,03	0,03
. Huisvesting	0,00	-0,33	-0,96	-1,31	-1,61	-1,84	-2,06	-2,27
- Binnenlandse absorptie	-0,33	-0,38	-0,43	-0,45	-0,47	-0,48	-0,49	-0,51
- Uitvoer	-0,02	-0,04	-0,06	-0,07	-0,08	-0,08	-0,08	-0,08
- Invoer	-0,24	-0,30	-0,33	-0,35	-0,36	-0,36	-0,36	-0,36
- Bbp	-0,13	-0,15	-0,18	-0,19	-0,20	-0,20	-0,20	-0,21
Prijzen								
- Consumptieprijsindex	0,69	0,91	1,03	1,11	1,15	1,18	1,19	1,19
- Gezondheidsindex	0,66	0,90	1,03	1,11	1,15	1,18	1,19	1,19
- Uitvoer	0,05	0,09	0,11	0,13	0,13	0,14	0,13	0,13
- Invoer	0,02	0,04	0,05	0,06	0,07	0,07	0,07	0,08
- Ruilvoet	0,03	0,05	0,06	0,06	0,07	0,06	0,06	0,06
- Bbp-deflator	0,65	0,84	0,96	1,03	1,07	1,09	1,10	1,10
Arbeidsmarkt								
- Werkgelegenheid	-0,24	-0,30	-0,37	-0,42	-0,47	-0,52	-0,55	-0,59
- Werkgelegenheid (in 1000)	-10,45	-12,67	-15,54	-17,91	-20,17	-22,21	-24,07	-25,77
- Werkloosheid	1,49	1,81	2,24	2,62	2,98	3,39	3,83	4,32
- Productiviteit per hoofd (marktsector)	-0,11	-0,05	-0,00	0,06	0,11	0,16	0,21	0,25

	t	t+1	t+2	t+3	t+4	t+5	t+6	t+7
Inkomens								
- Reële brutoloon per hoofd (marktsector)	-0,14	-0,11	-0,04	-0,02	-0,00	0,00	0,01	0,01
- Nominale loonkost per hoofd (marktsector)	0,55	0,81	1,00	1,10	1,15	1,19	1,20	1,21
- Reële loonkost per hoofd (marktsector)	-0,14	-0,10	-0,04	-0,01	0,00	0,01	0,01	0,02
- Loonkost per eenheid product (marktsector)	0,65	0,82	0,94	0,98	0,98	0,95	0,92	0,88
- Reëel beschikbaar gezinsinkomen	-0,42	-0,44	-0,45	-0,44	-0,44	-0,43	-0,42	-0,41
- Brutowinstmarge in % van toegevoegde waarde (procentpunt)	-0,18	-0,16	-0,16	-0,13	-0,11	-0,09	-0,07	-0,05
Saldo op de lopende rekening met het buitenland								
- % van het bbp	0,19	0,23	0,26	0,27	0,28	0,29	0,29	0,30
- in miljard euro	0,62	0,79	0,92	1,01	1,09	1,16	1,23	1,30
Financieringscapaciteit of behoefte van de gezamenlijke overheid (+/-)								
- % van het bbp	0,29	0,22	0,23	0,23	0,23	0,24	0,25	0,26
- in miljard euro	0,84	0,63	0,69	0,72	0,77	0,84	0,91	0,98
Toegevoegde waarde per bedrijfstak (basisprijzen, constante prijzen)								
- Industrie	-0,34	-0,37	-0,41	-0,44	-0,46	-0,48	-0,49	-0,51
- Energie	-0,26	-0,24	-0,24	-0,24	-0,24	-0,24	-0,25	-0,25
- Verwerkende nijverheid	-0,33	-0,33	-0,33	-0,33	-0,34	-0,34	-0,34	-0,34
. Intermediaire goederen	-0,29	-0,28	-0,29	-0,28	-0,27	-0,26	-0,26	-0,25
. Uitrustingsgoederen	-0,30	-0,35	-0,38	-0,40	-0,41	-0,41	-0,41	-0,41
. Verbruiksgoederen	-0,40	-0,37	-0,35	-0,35	-0,37	-0,39	-0,40	-0,40
- Bouw	-0,44	-0,60	-0,86	-1,00	-1,10	-1,18	-1,24	-1,30
- Transport en communicatie	-0,52	-0,47	-0,50	-0,50	-0,49	-0,48	-0,47	-0,46
- Andere marktdiensten	-0,41	-0,42	-0,45	-0,45	-0,44	-0,44	-0,43	-0,43
Alle marktbedrijfstakken	-0,42	-0,43	-0,46	-0,47	-0,48	-0,48	-0,48	-0,48
Niet-marktdiensten	-0,02	-0,01	-0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Werkgelegenheid per bedrijfstak								
- Industrie	-0,21	-0,28	-0,36	-0,43	-0,50	-0,56	-0,62	-0,68
- Energie	-0,17	-0,18	-0,21	-0,24	-0,28	-0,32	-0,36	-0,40
- Verwerkende nijverheid	-0,15	-0,19	-0,22	-0,28	-0,34	-0,41	-0,47	-0,54
. Intermediaire goederen	-0,11	-0,14	-0,20	-0,27	-0,37	-0,47	-0,57	-0,67
. Uitrustingsgoederen	-0,11	-0,16	-0,21	-0,26	-0,31	-0,35	-0,40	-0,44
. Verbruiksgoederen	-0,20	-0,24	-0,25	-0,29	-0,34	-0,39	-0,44	-0,49
- Bouw	-0,37	-0,53	-0,72	-0,82	-0,89	-0,94	-0,98	-1,02
- Transport en communicatie	-0,26	-0,34	-0,43	-0,49	-0,53	-0,57	-0,59	-0,62
- Andere marktdiensten	-0,36	-0,42	-0,51	-0,58	-0,64	-0,69	-0,74	-0,77
Alle marktbedrijfstakken	-0,31	-0,38	-0,46	-0,53	-0,59	-0,64	-0,69	-0,73
Niet-marktdiensten	-0,02	-0,01	0,00	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01

b. Resultaten in een scenario met vrije reële brutolonen

Activiteit en werkgelegenheid

De stijging van de consumptieprijzen door een BTW-verhoging wordt afgezwakt t.o.v. het scenario met ongewijzigde reële brutolonen door een daling van de reële loonkost. De stijging van de consumptieprijzen bedraagt in t+7 0,76 % t.o.v. 1,19 % in het scenario met ongewijzigde reële brutolonen. De daling van de reële loonkost per hoofd bedraagt in t+7 -1,29 % terwijl in het scenario met ongewijzigde reële brutolonen de reële loonkost per hoofd min of meer ongewijzigd zou blijven. Het beschikbaar inkomen van de particulieren en dus ook de consump-

tieve bestedingen van de particulieren vertonen een grotere daling t.o.v. het scenario met ongewijzigde reële brutolonen door de lagere lonen. Op middellange termijn neemt het beschikbaar inkomen af met 0,57 % en de particuliere consumptie met 0,63 %. Door de lagere loonkost wordt de concurrentiepositie van de ondernemingen op de buitenlandse afzetmarkten minder aangetast. De uitvoer neemt met 0,02 % toe in t+7. De binnenlandse vraag en de invoer daarentegen vallen meer terug dan in het scenario met ongewijzigde reële brutolonen. Op middellange termijn neemt de invoer af met 0,41 %, tegenover 0,36 % in het scenario met ongewijzigde reële brutolonen. Het negatief effect op de activiteit en de werkgelegenheid is veel minder groot dan in het scenario met ongewijzigde reële brutolonen. Het bbp valt terug met 0,08 % in t+7 en 7 430 arbeidsplaatsen gaan in t+7 verloren .

Het effect op het saldo van de lopende verrichtingen met het buitenland uitgedrukt in % van het bbp is ongeveer gelijkaardig met het effect in het scenario met ongewijzigde reële brutolonen (toename met 0,33 % op middellange termijn).

Resultaten per bedrijfstak

De negatieve impact op de activiteit en werkgelegenheid van de bedrijfstakken is minder groot dan in het scenario met ongewijzigde reële brutolonen. Vooral de sectoren energie, intermediaire goederen en de bouw hebben te lijden onder deze maatregel.

Overheidsfinanciën

In vergelijking met het scenario met ongewijzigde reële brutolonen stijgt het overheidssaldo minder in een vrije loonomgeving.

In het algemeen worden minder grote ontvangstenstijgingen geboekt. Enerzijds stijgen de indirecte belastingen met minder, anderzijds worden zelfs minontvangsten i.p.v. meer ontvangsten via de personenbelastingen en de socialezekerheidsbijdragen geboekt. Die minontvangsten zijn te wijten aan de daling van loonmassa die op haar beurt veroorzaakt wordt door de reële loondaling. Daarentegen zorgt de grotere toename van de rentabiliteit voor een grotere stijging van de vennootschapsbelastingen.

Aan uitgavenzijde is de stijging van de consumptieve bestedingen van de overheid minder groot door de kleinere stijging van de prijzen in vergelijking met het scenario met ongewijzigde reële brutolonen. Op middellange termijn nemen de consumptieve bestedingen van de overheid met 0,6 miljard euro toe tegenover een stijging met 1 miljard euro in het scenario met ongewijzigde reële brutolonen. De stijging van de sociale uitkeringen is ook veel kleiner wegens het kleiner jobverlies en de kleinere prijsstijgingen. Op middellange termijn nemen deze met 0,4 miljard euro toe tegenover een stijging met 0,9 miljard euro in het scenario met ongewijzigde reële brutolonen.

Globaal gezien is de stijging van het vorderingenoverschot van de gezamenlijke overheid kleiner dan in het scenario met ongewijzigde reële brutolonen: slechts 0,4 miljard euro op middellange termijn i.p.v. 1 miljard. De budgettaire winst per vernietigde arbeidsplaats is groter dan in het scenario met ongewijzigde reële brutolonen en bedraagt op middellange termijn 59 800 euro i.p.v. 38 000 euro.

TABEL 32 - Gedetailleerde resultaten - BTW-verhoging in het scenario met vrije reële brutolonen
(verschillen in % t.o.v. de basissimulatie tenzij anders vermeld)

	t	t+1	t+2	t+3	t+4	t+5	t+6	t+7
Vraag en productie (constante prijzen)								
- Privé verbruik	-0,48	-0,53	-0,56	-0,58	-0,59	-0,60	-0,62	-0,63
- Overheidsverbruik	0,02	0,03	0,02	0,04	0,06	0,07	0,08	0,09
- Brutokapitaalvorming	-0,30	-0,47	-0,65	-0,74	-0,80	-0,84	-0,86	-0,89
. Bedrijven	-0,45	-0,55	-0,60	-0,64	-0,65	-0,66	-0,66	-0,67
. Overheid	0,02	0,03	0,04	0,04	0,04	0,04	0,03	0,03
. Huisvesting	0,00	-0,41	-1,02	-1,33	-1,56	-1,71	-1,84	-1,95
- Binnenlandse absorptie	-0,34	-0,40	-0,45	-0,48	-0,50	-0,51	-0,52	-0,53
- Uitvoer	-0,01	-0,03	-0,03	-0,03	-0,02	-0,00	0,01	0,02
- Invoer	-0,26	-0,32	-0,36	-0,38	-0,40	-0,40	-0,41	-0,41
- Bbp	-0,13	-0,13	-0,15	-0,14	-0,13	-0,11	-0,09	-0,08
Prijzen								
- Consumptieprijsindex	0,66	0,84	0,91	0,92	0,90	0,86	0,81	0,76
- Gezondheidsindex	0,63	0,82	0,89	0,90	0,88	0,84	0,79	0,74
- Uitvoer	0,03	0,05	0,05	0,04	0,02	-0,01	-0,03	-0,05
- Invoer	0,02	0,03	0,04	0,04	0,04	0,04	0,03	0,03
- Ruilvoet	0,01	0,02	0,01	-0,00	-0,02	-0,04	-0,06	-0,08
- Bbp-deflator	0,60	0,72	0,76	0,75	0,70	0,63	0,56	0,49
Arbeidsmarkt								
- Werkgelegenheid	-0,22	-0,24	-0,26	-0,26	-0,25	-0,23	-0,20	-0,17
- Werkgelegenheid (in 1000)	-9,29	-10,09	-11,07	-11,12	-10,73	-9,90	-8,77	-7,43
- Werkloosheid	1,32	1,44	1,58	1,60	1,55	1,46	1,33	1,16
- Productiviteit per hoofd (marktsector)	-0,14	-0,11	-0,10	-0,09	-0,08	-0,09	-0,10	-0,13
Inkomens								
- Reële brutoloon per hoofd (marktsector)	-0,35	-0,48	-0,59	-0,74	-0,90	-1,05	-1,18	-1,29
- Nominale loonkost per hoofd (marktsector)	0,30	0,36	0,32	0,17	-0,01	-0,20	-0,38	-0,54
- Reële loonkost per hoofd (marktsector)	-0,35	-0,47	-0,59	-0,74	-0,90	-1,05	-1,18	-1,29
- Loonkost per eenheid product (marktsector)	0,43	0,44	0,37	0,21	0,03	-0,15	-0,32	-0,46
- Reëel beschikbaar gezinsinkomen	-0,45	-0,50	-0,53	-0,55	-0,56	-0,57	-0,57	-0,57
- Brutowinstmarge in % van toegevoegde waarde (procentpunt)	-0,10	-0,04	0,01	0,08	0,14	0,20	0,24	0,28
Saldo op de lopende rekening met het buitenland								
- % van het bbp	0,19	0,24	0,27	0,29	0,30	0,31	0,32	0,33
- in miljard euro	0,62	0,81	0,94	1,04	1,12	1,19	1,26	1,34
Financieringscapaciteit of behoefte van de gezamenlijke overheid (+/-)								
- % van het bbp	0,27	0,17	0,16	0,14	0,13	0,12	0,12	0,12
- in miljard euro	0,76	0,49	0,48	0,44	0,43	0,43	0,43	0,44
Toegevoegde waarde per bedrijfstak (basisprijzen, constante prijzen)								
- Industrie	-0,33	-0,34	-0,36	-0,36	-0,35	-0,33	-0,31	-0,30
- Energie	-0,26	-0,25	-0,26	-0,26	-0,27	-0,28	-0,28	-0,29
- Verwerkende nijverheid	-0,32	-0,29	-0,26	-0,22	-0,19	-0,16	-0,13	-0,10
. Intermediaire goederen	-0,28	-0,25	-0,23	-0,19	-0,15	-0,12	-0,09	-0,07
. Uitrustingsgoederen	-0,28	-0,29	-0,28	-0,25	-0,21	-0,18	-0,14	-0,11
. Verbruiksgoederen	-0,39	-0,33	-0,28	-0,25	-0,22	-0,19	-0,16	-0,12
- Bouw	-0,44	-0,62	-0,86	-0,97	-1,03	-1,06	-1,08	-1,09
- Transport en communicatie	-0,51	-0,45	-0,46	-0,44	-0,41	-0,38	-0,35	-0,33
- Andere marktdiensten	-0,40	-0,41	-0,42	-0,41	-0,39	-0,37	-0,35	-0,33
Alle marktbedrijfstakken	-0,41	-0,41	-0,42	-0,41	-0,40	-0,37	-0,35	-0,34
Niet-marktdiensten	-0,02	-0,01	-0,00	-0,00	-0,00	-0,00	-0,00	-0,00

	t	t+1	t+2	t+3	t+4	t+5	t+6	t+7
Werkgelegenheid per bedrijfstak								
- Industrie	-0,18	-0,21	-0,24	-0,24	-0,25	-0,25	-0,24	-0,23
- Energie	-0,17	-0,17	-0,20	-0,22	-0,24	-0,27	-0,29	-0,31
- Verwerkende nijverheid	-0,14	-0,16	-0,17	-0,19	-0,20	-0,21	-0,21	-0,19
. Intermediaire goederen	-0,10	-0,12	-0,16	-0,20	-0,25	-0,29	-0,31	-0,32
. Uitrustingsgoederen	-0,10	-0,13	-0,15	-0,17	-0,17	-0,16	-0,15	-0,13
. Verbruiksgoederen	-0,19	-0,21	-0,19	-0,19	-0,19	-0,18	-0,15	-0,12
- Bouw	-0,28	-0,33	-0,40	-0,38	-0,36	-0,33	-0,31	-0,31
- Transport en communicatie	-0,23	-0,28	-0,33	-0,35	-0,34	-0,32	-0,29	-0,26
- Andere marktdiensten	-0,32	-0,34	-0,36	-0,36	-0,33	-0,30	-0,25	-0,20
Alle marktbedrijfstakken	-0,27	-0,30	-0,33	-0,33	-0,31	-0,29	-0,25	-0,21
Niet-marktdiensten	-0,02	-0,01	-0,00	-0,00	-0,00	-0,00	-0,00	-0,00

2. Verhoging van de accijnzen op tabak en brandstoffen

a. Resultaten in een scenario met ongewijzigde reële brutolonen

Activiteit en werkgelegenheid

De verhoging van de accijnzen op tabak en brandstoffen verhoogt rechtstreeks de prijs van de betrokken goederen en onrechtstreeks de prijs van de goederen die waarvan productieproces het gebruik van brandstoffen vereist. Dit brengt een stijging teweeg van het prijspeil met 0,77 % in t en met 0,86 % in t+7. Aangezien de prijs van tabak en de prijzen van de brandstoffen niet zijn opgenomen in de gezondheidsindex wordt deze niet rechtstreeks beïnvloed door een stijging van de accijnzen. De prijs-loon-spiraal wordt niet op gang gebracht waardoor de ondernemingen hun concurrentiepositie op de buitenlandse afzetmarkten beter behouden blijft.

Ten gevolge van de stijging van het prijspeil, verliezen de huishoudens aan koopkracht en beslissen ze bijgevolg hun consumptieve bestedingen en hun investeringen te verminderen. De particuliere consumptie neemt af met 0,63 % in t+7 en de particuliere investeringen met 0,38 % in t+7. Bovendien induceert deze maatregel substitutie-effecten binnen de particuliere consumptie. Het verbruik van energie en dus ook de uitstoot van broeikasgassen worden afgeremd. De bedrijfsinvesteringen gaan achteruit in lijn met de algemene daling van de economische activiteit.

Omdat de concurrentiepositie van de ondernemingen op de buitenlandse afzetmarkten nauwelijks aangetast wordt, daalt de uitvoer slechts met 0,08 % in t+7. Daarentegen gaat de daling van de binnenlandse vraag met 0,46 % in t+7 gepaard met een niet-verwaarloosbare afname van de invoer met 0,37 % in t+7. Bijgevolg stijgt op middellange termijn het saldo van de lopende verrichtingen met het buitenland uitgedrukt in % van het bbp met ongeveer 0,3 % t.o.v. het basisscenario.

In totaal gaan respectievelijk het bbp en de werkgelegenheid in t+7 t.o.v. het basisscenario er met 0,16 % en 8 530 arbeidsplaatsen op achteruit.

Resultaten per bedrijfstak

Ten gevolge van de verhoging van de accijnzen op tabak en brandstoffen nemen de activiteit en werkgelegenheid af in alle bedrijfstakken.

Overheidsfinanciën

Het overheidssurplus neemt op middellange termijn slechts met 0,8 miljard euro toe, hetgeen weinig is in vergelijking met de indirecte belastingverhoging ex ante. De voornaamste verklaring is de geleidelijk sterkere rem op de fiscale ontvangsten. Enerzijds stijgen de indirecte belastingen met 1,4 miljard (te vergelijken met de 2 miljard die ex ante extra geheven wordt). Meerdere elementen spelen hier: de daling van koopkracht van de gezinnen die het verbruik in het algemeen remt; de substitutie binnen het verbruik; het spel van directe prijselasticiteiten waardoor het verbruik van de zwaarst belaste goederen afneemt. Anderzijds dalen de inkomsten uit directe belastingen afkomstig van de huishoudens en sociale zekerheidsbijdragen, een gevolg van de hogere werkloosheid en de beschikbare inkomensdaling.

De overheidsuitgaven nemen ook toe, via de toename van de werkloosheidsuitkeringen (inkrimping van de werkgelegenheid) en de indexering van de overheidsuitgaven. Op middellange termijn nemen de consumptieve bestedingen toe met 0,3 miljard euro en de sociale uitkeringen met 0,2 miljard euro t.o.v. het basisscenario.

In totaal neemt het vorderingenoverschot van de gezamenlijke overheid met ongeveer 0,6 miljard euro toe in t en met ongeveer 0,8 miljard euro in t+7.

De budgettaire winst per vernietigde arbeidsplaats bedraagt ongeveer 93 000 euro in t en 98 000 euro in t+7.

TABEL 33 - Gedetailleerde resultaten - Verhoging van de accijnzen op tabak en brandstoffen in een scenario met ongewijzigde reële brutolonen
(*procentuele verschillen met het basisscenario tenzij anders vermeld*)

	t	t+1	t+2	t+3	t+4	t+5	t+6	t+7
Vraag en productie (constante prijzen)								
- Privé verbruik	-0,61	-0,59	-0,60	-0,61	-0,61	-0,62	-0,63	-0,63
- Overheidsverbruik	0,04	0,03	0,04	0,04	0,04	0,04	0,04	0,04
- Brutokapitaalvorming	-0,33	-0,47	-0,48	-0,49	-0,51	-0,52	-0,52	-0,53
. Bedrijven	-0,49	-0,56	-0,55	-0,57	-0,60	-0,62	-0,63	-0,65
. Overheid	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01	0,00
. Huisvesting	0,00	-0,40	-0,44	-0,41	-0,41	-0,40	-0,38	-0,38
- Binnenlandse absorptie	-0,42	-0,43	-0,43	-0,44	-0,45	-0,45	-0,46	-0,46
- Uitvoer	-0,04	-0,06	-0,07	-0,07	-0,07	-0,08	-0,08	-0,08
- Invoer	-0,32	-0,36	-0,37	-0,37	-0,37	-0,37	-0,37	-0,37
- Bbp	-0,17	-0,16	-0,16	-0,16	-0,16	-0,16	-0,16	-0,16
Prijzen								
- Consumptieprijsindex	0,77	0,79	0,81	0,83	0,84	0,85	0,85	0,86
- Gezondheidsindex	0,14	0,17	0,19	0,20	0,21	0,22	0,23	0,23
- Uitvoer	0,06	0,08	0,09	0,09	0,10	0,10	0,10	0,10
- Invoer	0,02	0,04	0,04	0,05	0,05	0,05	0,05	0,05
- Ruilvoet	0,04	0,04	0,05	0,05	0,05	0,05	0,05	0,05
- Bbp-deflator	0,53	0,55	0,56	0,58	0,59	0,60	0,60	0,61
Arbeidsmarkt								
- Werkgelegenheid	-0,16	-0,15	-0,16	-0,17	-0,17	-0,18	-0,19	-0,19
- Werkgelegenheid (in 1000)	-6,53	-6,20	-6,58	-7,01	-7,39	-7,81	-8,18	-8,53
- Werkloosheid	0,93	0,89	0,95	1,02	1,09	1,19	1,30	1,43
- Productiviteit per hoofd (marktsector)	-0,18	-0,15	-0,14	-0,13	-0,12	-0,11	-0,10	-0,09

	t	t+1	t+2	t+3	t+4	t+5	t+6	t+7
Inkomens								
- Reële brutoloon per hoofd (marktsector)	-0,66	-0,63	-0,62	-0,63	-0,63	-0,63	-0,63	-0,63
- Nominale loonkost per hoofd (marktsector)	0,11	0,15	0,18	0,20	0,21	0,22	0,22	0,23
- Reële loonkost per hoofd (marktsector)	-0,65	-0,63	-0,62	-0,63	-0,63	-0,63	-0,63	-0,63
- Loonkost per eenheid product (marktsector)	0,28	0,28	0,29	0,29	0,29	0,29	0,28	0,28
- Reëel beschikbaar gezinsinkomen	-0,65	-0,59	-0,57	-0,55	-0,55	-0,54	-0,53	-0,52
- Brutowinstmarge in % van toegevoegde waarde (procentpunt)	0,04	0,05	0,05	0,06	0,07	0,07	0,08	0,09
Saldo op de lopende rekening met het buitenland								
- % van het bbp	0,25	0,28	0,28	0,29	0,30	0,31	0,31	0,31
- in miljard euro	0,79	0,89	0,95	1,02	1,09	1,15	1,21	1,27
Financieringscapaciteit of behoefte van de gezamenlijke overheid (+/-)								
- % van het bbp	0,21	0,10	0,15	0,17	0,18	0,19	0,21	0,22
- in miljard euro	0,61	0,29	0,47	0,53	0,60	0,68	0,75	0,84
Toegevoegde waarde per bedrijfstak (basisprijzen, constante prijzen)								
- Industrie	-0,43	-0,41	-0,37	-0,36	-0,36	-0,37	-0,37	-0,37
- Energie	-0,50	-0,45	-0,43	-0,43	-0,43	-0,43	-0,44	-0,44
- Verwerkende nijverheid	-0,44	-0,37	-0,31	-0,30	-0,30	-0,31	-0,31	-0,31
. Intermediaire goederen	-0,28	-0,24	-0,20	-0,18	-0,17	-0,17	-0,16	-0,16
. Uitrustingsgoederen	-0,43	-0,37	-0,34	-0,33	-0,33	-0,33	-0,33	-0,33
. Verbruiksgoederen	-0,65	-0,54	-0,43	-0,42	-0,45	-0,46	-0,47	-0,48
- Bouw	-0,36	-0,52	-0,56	-0,56	-0,56	-0,56	-0,55	-0,55
- Transport en communicatie	-0,33	-0,21	-0,25	-0,26	-0,25	-0,25	-0,24	-0,24
- Andere marktdiensten	-0,30	-0,28	-0,30	-0,30	-0,30	-0,30	-0,29	-0,29
Alle marktbedrijfstakingen	-0,38	-0,34	-0,34	-0,34	-0,33	-0,33	-0,33	-0,33
Niet-marktdiensten	-0,00	0,00	0,00	0,00	-0,00	-0,00	-0,00	-0,00
Werkgelegenheid per bedrijfstak								
- Industrie	-0,20	-0,24	-0,24	-0,24	-0,25	-0,26	-0,27	-0,28
- Energie	-0,35	-0,32	-0,33	-0,35	-0,37	-0,40	-0,44	-0,47
- Verwerkende nijverheid	-0,20	-0,21	-0,19	-0,20	-0,21	-0,22	-0,23	-0,24
. Intermediaire goederen	-0,10	-0,10	-0,12	-0,15	-0,17	-0,20	-0,23	-0,25
. Uitrustingsgoederen	-0,14	-0,16	-0,16	-0,17	-0,18	-0,18	-0,18	-0,18
. Verbruiksgoederen	-0,31	-0,32	-0,26	-0,25	-0,26	-0,27	-0,27	-0,27
- Bouw	-0,19	-0,30	-0,33	-0,33	-0,33	-0,34	-0,33	-0,33
- Transport en communicatie	-0,09	-0,08	-0,10	-0,13	-0,14	-0,15	-0,16	-0,17
- Andere marktdiensten	-0,21	-0,18	-0,19	-0,21	-0,21	-0,22	-0,23	-0,24
Alle marktbedrijfstakingen	-0,20	-0,19	-0,20	-0,21	-0,22	-0,23	-0,24	-0,24
Niet-marktdiensten	0,01	0,03	0,02	0,02	0,02	0,02	0,02	0,01

b. Resultaten in een scenario met vrije reële brutolonen

Activiteit en werkgelegenheid

De stijging van de consumptieprijzen door een verhoging van de accijnzen wordt afgezwakt t.o.v. het scenario met ongewijzigde reële brutolonen door een grotere daling van de reële loonkost. De stijging van de consumptieprijzen bedraagt in t+7 0,66 % t.o.v. 0,86 % in het scenario met ongewijzigde reële brutolonen. De daling van de reële loonkost per hoofd bedraagt in t+7 1,21 % t.o.v. een daling met 0,63 % in het scenario met ongewijzigde reële brutolonen. Bijgevolg vertonen het beschikbaar inkomen van de particulieren en de consumptieve bestedingen van

de particulieren een grotere daling t.o.v. het scenario met ongewijzigde reële brutolonen. Op middellange termijn neemt het reëel beschikbaar inkomen af met 0,63 % (i.p.v. 0,52 %) en de particuliere consumptie met 0,70 % (i.p.v. 0,63 %). Wegens de lagere loonkost wordt de concurrentiepositie van de ondernemingen op de buitenlandse afzetmarkten minder aangetast en neemt de uitvoer nauwelijks af (met 0,03 % afnemen in t+7). Ook de daling van de bedrijfsinvesteringen is minder groot.

Het negatief effect op de activiteit en de werkgelegenheid is minder groot dan in het scenario met ongewijzigde reële brutolonen: het bbp valt terug met 0,10 % in t+7 en slechts 360 arbeidsplaatsen gaan verloren in t+7.

Het effect op het saldo van de lopende verrichtingen met het buitenland uitgedrukt in % van het bbp is ongeveer gelijkaardig met het effect in het scenario met ongewijzigde reële brutolonen, nl. een toename met 0,32 % toe op middellange termijn.

Resultaten per bedrijfstak

Behalve voor de energiesector is de negatieve impact op de activiteit en werkgelegenheid van de bedrijfstakken van een kleinere orde van grootte dan in het scenario met ongewijzigde reële brutolonen.

Overheidsfinanciën

Een accijnzenverhoging is in een vrije loonomgeving minder gunstig voor de openbare financiën dan in het scenario met ongewijzigde reële brutolonen.

In het algemeen worden minder meerontvangsten geboekt. De indirecte ontvangstenstijging is minder uitgesproken wegens de grotere terugval van het verbruik door de gezinnen. Verder dalen de personenbelastingen en de socialezekerheidsbijdragen in grotere mate en dit wegens de afname van de loonmassa, zelf een gevolg van de reële loondaling. Daarentegen zorgt de grotere rendabiliteitsstijging van de bedrijven voor een krachtigere toename van de vennootschapsbelastingen.

Aan de uitgavenzijde is de stijging van de consumptieve bestedingen van de overheid minder groot, een gevolg van de kleinere stijging van de prijzen in vergelijking met het scenario met ongewijzigde reële brutolonen. Op middellange termijn nemen de consumptieve bestedingen van de overheid met 0,1 miljard euro toe, tegenover een stijging met 0,3 miljard euro in het scenario met ongewijzigde reële brutolonen. De stijging van de sociale uitkeringen is ook kleiner doordat er minder jobs verloren gaan in vergelijking met het scenario met ongewijzigde reële brutolonen.

Globaal stijgt het vorderingenoverschot van de gezamenlijke overheid op middellange termijn met 0,6 miljard euro (0,8 tegenover miljard euro in het scenario met ongewijzigde reële brutolonen).

Toch is de budgettaire winst per vernietigde arbeidsplaats groter dan in het scenario met ongewijzigde reële brutolonen als gevolg van het beperkter banenverlies.

TABEL 34 - Gedetailleerde resultaten - Verhoging van de accijnzen op tabak en brandstoffen in een scenario met vrije reële brutolonen
(procentuele verschillen met het basisscenario tenzij anders vermeld)

	t	t+1	t+2	t+3	t+4	t+5	t+6	t+7
Vraag en productie (constante prijzen)								
- Privé verbruik	-0,63	-0,61	-0,64	-0,65	-0,67	-0,68	-0,69	-0,70
- Overheidsverbruik	0,04	0,04	0,05	0,05	0,06	0,06	0,06	0,06
- Brutokapitaalvorming	-0,32	-0,35	-0,44	-0,44	-0,44	-0,44	-0,43	-0,42
. Bedrijven	-0,47	-0,49	-0,50	-0,51	-0,52	-0,52	-0,53	-0,54
. Overheid	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01	0,00
. Huisvesting	0,00	-0,07	-0,42	-0,38	-0,34	-0,32	-0,28	-0,24
- Binnenlandse absorptie	-0,42	-0,41	-0,44	-0,45	-0,46	-0,46	-0,47	-0,47
- Uitvoer	-0,03	-0,05	-0,05	-0,05	-0,04	-0,04	-0,03	-0,03
- Invoer	-0,33	-0,36	-0,38	-0,39	-0,39	-0,39	-0,39	-0,38
- Bbp	-0,17	-0,13	-0,14	-0,13	-0,12	-0,11	-0,10	-0,10
Prijzen								
- Consumptieprijsindex	0,75	0,75	0,74	0,73	0,71	0,69	0,68	0,66
- Gezondheidsindex	0,11	0,12	0,11	0,10	0,08	0,05	0,04	0,02
- Uitvoer	0,05	0,06	0,05	0,04	0,03	0,02	0,02	0,01
- Invoer	0,02	0,03	0,03	0,04	0,03	0,03	0,03	0,03
- Ruilvoet	0,03	0,03	0,01	0,00	-0,00	-0,01	-0,01	-0,02
- Bbp-deflator	0,50	0,47	0,45	0,43	0,40	0,37	0,35	0,34
Arbeidsmarkt								
- Werkgelegenheid	-0,14	-0,11	-0,10	-0,08	-0,06	-0,05	-0,03	-0,01
- Werkgelegenheid (in 1000)	-5,96	-4,48	-4,27	-3,57	-2,75	-1,96	-1,15	-0,36
- Werkloosheid	0,85	0,64	0,61	0,51	0,40	0,29	0,17	0,06
- Productiviteit per hoofd (marktsector)	-0,19	-0,17	-0,18	-0,20	-0,21	-0,22	-0,24	-0,26
Inkomens								
- Reële brutoloon per hoofd (marktsector)	-0,76	-0,84	-0,93	-1,01	-1,08	-1,13	-1,17	-1,20
- Nominale loonkost per hoofd (marktsector)	-0,02	-0,10	-0,20	-0,29	-0,38	-0,45	-0,51	-0,55
- Reële loonkost per hoofd (marktsector)	-0,76	-0,84	-0,93	-1,02	-1,08	-1,13	-1,18	-1,21
- Loonkost per eenheid product (marktsector)	0,17	0,05	-0,03	-0,12	-0,19	-0,25	-0,29	-0,32
- Reëel beschikbaar gezinsinkomen	-0,69	-0,64	-0,64	-0,64	-0,64	-0,64	-0,64	-0,63
- Brutowinstmarge in % van toegevoegde waarde (procentpunt)	0,07	0,12	0,15	0,18	0,20	0,22	0,23	0,23
Saldo op de lopende rekening met het buitenland								
- % van het bbp	0,26	0,27	0,29	0,30	0,31	0,31	0,32	0,32
- in miljard euro	0,79	0,87	0,95	1,01	1,08	1,14	1,20	1,27
Financieringscapaciteit of behoefte van de gezamenlijke overheid (+/-)								
- % van het bbp	0,21	0,11	0,14	0,14	0,14	0,15	0,16	0,17
- in miljard euro	0,61	0,31	0,41	0,44	0,48	0,53	0,57	0,63
Toegevoegde waarde per bedrijfstak (basisprijzen, constante prijzen)								
- Industrie	-0,42	-0,36	-0,33	-0,31	-0,30	-0,29	-0,28	-0,27
- Energie	-0,51	-0,45	-0,44	-0,44	-0,44	-0,45	-0,45	-0,46
- Verwerkende nijverheid	-0,43	-0,33	-0,27	-0,24	-0,23	-0,22	-0,21	-0,20
. Intermediaire goederen	-0,27	-0,20	-0,17	-0,14	-0,11	-0,10	-0,09	-0,08
. Uitrustingsgoederen	-0,41	-0,31	-0,28	-0,25	-0,22	-0,21	-0,20	-0,19
. Verbruiksgoederen	-0,64	-0,51	-0,39	-0,37	-0,37	-0,37	-0,36	-0,35
- Bouw	-0,35	-0,38	-0,53	-0,51	-0,50	-0,48	-0,46	-0,45
- Transport en communicatie	-0,33	-0,19	-0,23	-0,23	-0,21	-0,20	-0,19	-0,17
- Andere marktdiensten	-0,29	-0,26	-0,29	-0,28	-0,27	-0,27	-0,26	-0,26
Alle marktbedrijfstakken	-0,37	-0,31	-0,32	-0,30	-0,29	-0,28	-0,28	-0,27
Niet-marktdiensten	-0,01	0,00	0,00	-0,00	-0,00	-0,00	-0,00	-0,01

	t	t+1	t+2	t+3	t+4	t+5	t+6	t+7
Werkgelegenheid per bedrijfstak								
- Industrie	-0,18	-0,17	-0,16	-0,14	-0,13	-0,11	-0,10	-0,08
- Energie	-0,35	-0,32	-0,32	-0,32	-0,32	-0,33	-0,34	-0,36
- Verwerkende nijverheid	-0,19	-0,19	-0,16	-0,15	-0,14	-0,12	-0,10	-0,08
. Intermediaire goederen	-0,09	-0,08	-0,09	-0,10	-0,10	-0,10	-0,09	-0,08
. Uitrustingsgoederen	-0,13	-0,14	-0,13	-0,12	-0,10	-0,08	-0,06	-0,04
. Verbruiksgoederen	-0,31	-0,30	-0,23	-0,20	-0,19	-0,16	-0,13	-0,10
- Bouw	-0,12	-0,09	-0,14	-0,11	-0,08	-0,07	-0,06	-0,05
- Transport en communicatie	-0,08	-0,04	-0,04	-0,03	-0,02	0,00	0,02	0,03
- Andere marktdiensten	-0,19	-0,13	-0,13	-0,10	-0,07	-0,04	-0,01	0,02
Alle marktbedrijfstukken	-0,18	-0,14	-0,13	-0,11	-0,08	-0,06	-0,04	-0,01
Niet-marktdiensten	0,01	0,02	0,02	0,02	0,02	0,01	0,01	0,01

3. Verhoging van de energiebijdrage

a. Resultaten in een scenario met ongewijzigde reële brutolonen

Activiteit en werkgelegenheid

De verhoging van de energiebijdrage neemt de vorm aan van een bijkomende heffing van accijnzen en wordt vooral gedragen door de huishoudens (maar ook door vennootschappen die weinig energie verbruiken).

De gezinnen ondervinden ten gevolge van de verhoging van de energiebijdrage een stijging van het algemeen prijspeil met 0,65 % t.o.v. het basisscenario in t+7 en een daling van hun reëel beschikbaar inkomen met 0,55 % in t+7. De particuliere consumptie neemt met 0,58 % af t.o.v. het basisscenario in t+7 en de investeringen nemen met 0,49 % af in t+7.

Aangezien de energiebijdrage niet in de gezondheidsindex wordt verrekend, heeft die bijkomende heffing geen onmiddellijke gevolgen voor de lonen en de concurrentiekracht van de bedrijven zodat de uitvoer slechts met 0,05 % afneemt in t+7. De daling van de binnenlandse vraag met 0,43 % in t+7, in combinatie met de verhoging van de productieprijzen, doet in t+7 de investeringen van de ondernemingen afnemen met 0,57 % en de invoer dalen met 0,38 %. Het saldo van de lopende verrichtingen met het buitenland uitgedrukt in % van het bbp stijgt met 0,32 % t.o.v. het basisscenario op middellange termijn dankzij de verminderde invoer en de lichte verbetering van de ruilvoet.

In totaal gaat in t+7 het bbp met 0,08 % achteruit t.o.v. het basisscenario; de werkgelegenheid met 7 300 eenheden.

Deze maatregel brengt ook een vermindering van de energieconsumptie teweeg en bijgevolg ook een vermindering van de broeikasgasemissies.

Resultaten per bedrijfstak

Ten gevolge van de verhoging van de energiebijdrage nemen de activiteit en werkgelegenheid in alle bedrijfstakken af. Vooral de energiesector heeft te lijden hebben onder deze maatregel: de toegevoegde waarde en de tewerkstelling nemen respectievelijk af met 0,98 % en 1,12 % in t+7.

Overheidsfinanciën

Deze maatregel doet het overheidssurplus toenemen met 1,2 miljard euro, dus ook in dit geval gevoelig minder dan de initiële belastingverhoging.

De verhoging van de energieheffing is een rem op de directe belastingen, een gevolg van de daling in de inkomens van de gezinnen (en ook wel van de vennootschappen). De directe belastingontvangsten dalen in t+7 met 0,2 miljard euro. Ook de socialezekerheidsbijdragen dalen, een gevolg van de lagere tewerkstelling en de reële loondaling. Daarentegen worden hogere ontvangsten uit indirecte belastingen geboekt, goed voor 1,6 miljard euro toenemen maar wel lager dan de initiële energiebijdrageverhoging. Per saldo stijgen de ontvangsten met 1,4 miljard euro op middellange termijn t.o.v. het basisscenario.

De uitgaven van de overheid nemen toe met 0,1 miljard euro in t+7, vooral als gevolg van de toename van de werkloosheidsuitkeringen (inkrimping van de werkgelegenheid) en de indexering van de overheidsuitgaven. Op middellange termijn nemen de consumptieve bestedingen toe met 0,2 miljard euro en de sociale uitkeringen met 0,1 miljard euro t.o.v. het basisscenario.

In totaal neemt het vorderingenoverschot van de gezamenlijke overheid met ongeveer 0,73 miljard euro toe in t t.o.v. het basisscenario en met ongeveer 1,24 miljard euro in t+7.

De budgettaire winst per vernietigde arbeidsplaats bedraagt 118 000 euro in t en 170 000 euro in t+7.

TABEL 35 - Gedetailleerde resultaten - Verhoging van de energiebijdrage in een scenario met ongewijzigde reële brutolonen
(procentuele verschillen met het basisscenario tenzij anders vermeld)

	t	t+1	t+2	t+3	t+4	t+5	t+6	t+7
Vraag en productie (constante prijzen)								
- Privé verbruik	-0,55	-0,54	-0,55	-0,55	-0,56	-0,57	-0,57	-0,58
- Overheidsverbruik	0,02	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01
- Brutokapitaalvorming	-0,31	-0,44	-0,45	-0,47	-0,49	-0,49	-0,49	-0,50
. Bedrijven	-0,46	-0,52	-0,51	-0,52	-0,54	-0,55	-0,56	-0,57
. Overheid	0,01	0,00	0,01	0,01	0,01	0,00	0,00	0,00
. Huisvesting	0,00	-0,37	-0,43	-0,47	-0,48	-0,48	-0,48	-0,49
- Binnenlandse absorptie	-0,38	-0,40	-0,40	-0,41	-0,42	-0,43	-0,43	-0,43
- Uitvoer	-0,03	-0,05	-0,05	-0,05	-0,05	-0,05	-0,05	-0,05
- Invoer	-0,31	-0,37	-0,38	-0,38	-0,38	-0,38	-0,38	-0,38
- Bbp	-0,14	-0,11	-0,10	-0,10	-0,09	-0,09	-0,09	-0,08
Prijzen								
- Consumptieprijsindex	0,65	0,65	0,65	0,65	0,65	0,65	0,65	0,65
- Gezondheidsindex	0,09	0,09	0,09	0,09	0,09	0,09	0,09	0,09
- Uitvoer	0,04	0,04	0,04	0,04	0,04	0,04	0,04	0,04
- Invoer	0,01	0,03	0,03	0,03	0,03	0,03	0,03	0,03
- Ruilvoet	0,02	0,02	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01
- Bbp-deflator	0,42	0,41	0,41	0,41	0,41	0,41	0,40	0,40
Arbeidsmarkt								
- Werkgelegenheid	-0,15	-0,14	-0,14	-0,15	-0,15	-0,16	-0,16	-0,17
- Werkgelegenheid (in 1000)	-6,22	-5,89	-5,93	-6,21	-6,52	-6,81	-7,05	-7,30
- Werkloosheid	0,89	0,84	0,85	0,91	0,96	1,04	1,12	1,22
- Productiviteit per hoofd (marktsector)	-0,17	-0,15	-0,13	-0,12	-0,11	-0,10	-0,09	-0,08

	t	t+1	t+2	t+3	t+4	t+5	t+6	t+7
Inkomens								
- Reële brutoloon per hoofd (marktsector)	-0,57	-0,56	-0,56	-0,56	-0,56	-0,56	-0,57	-0,57
- Nominale loonkost per hoofd (marktsector)	0,07	0,08	0,08	0,08	0,08	0,08	0,08	0,08
- Reële loonkost per hoofd (marktsector)	-0,57	-0,56	-0,56	-0,56	-0,56	-0,57	-0,57	-0,57
- Loonkost per eenheid product (marktsector)	0,23	0,20	0,18	0,17	0,16	0,14	0,13	0,12
- Reëel beschikbaar gezinsinkomen	-0,60	-0,57	-0,56	-0,55	-0,55	-0,55	-0,55	-0,55
- Brutowinstmarge in % van toegevoegde waarde (procentpunt)	-0,03	-0,02	-0,02	-0,01	-0,01	0,00	0,01	0,01
Saldo op de lopende rekening met het buitenland								
- % van het bbp	0,24	0,27	0,29	0,30	0,30	0,31	0,31	0,32
- in miljard euro	0,73	0,86	0,94	1,02	1,08	1,15	1,21	1,27
Financieringscapaciteit of behoefte van de gezamenlijke overheid (+/-)								
- % van het bbp	0,26	0,19	0,24	0,26	0,27	0,29	0,31	0,33
- in miljard euro	0,73	0,56	0,76	0,83	0,92	1,03	1,13	1,24
Toegevoegde waarde per bedrijfstak (basisprijzen, constante prijzen)								
- Industrie	-0,41	-0,40	-0,37	-0,36	-0,36	-0,36	-0,36	-0,36
- Energie	-0,70	-0,77	-0,82	-0,87	-0,91	-0,94	-0,96	-0,98
- Verwerkende nijverheid	-0,37	-0,31	-0,25	-0,23	-0,22	-0,21	-0,21	-0,20
. Intermediaire goederen	-0,29	-0,25	-0,21	-0,18	-0,17	-0,16	-0,15	-0,15
. Uitrustingsgoederen	-0,38	-0,31	-0,27	-0,26	-0,25	-0,24	-0,24	-0,24
. Verbruiksgoederen	-0,45	-0,38	-0,29	-0,26	-0,25	-0,25	-0,24	-0,24
- Bouw	-0,39	-0,54	-0,57	-0,59	-0,60	-0,59	-0,59	-0,59
- Transport en communicatie	-0,26	-0,19	-0,18	-0,18	-0,18	-0,17	-0,16	-0,16
- Andere marktdiensten	-0,30	-0,27	-0,27	-0,27	-0,26	-0,25	-0,25	-0,24
Alle marktbedrijfstakken	-0,36	-0,33	-0,31	-0,31	-0,30	-0,30	-0,29	-0,29
Niet-marktdiensten	0,00	0,01	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Werkgelegenheid per bedrijfstak								
- Industrie	-0,18	-0,22	-0,22	-0,23	-0,24	-0,24	-0,25	-0,26
- Energie	-0,49	-0,56	-0,64	-0,74	-0,83	-0,93	-1,02	-1,12
- Verwerkende nijverheid	-0,16	-0,17	-0,15	-0,15	-0,16	-0,17	-0,17	-0,18
. Intermediaire goederen	-0,10	-0,10	-0,12	-0,14	-0,16	-0,18	-0,20	-0,22
. Uitrustingsgoederen	-0,13	-0,14	-0,14	-0,14	-0,14	-0,14	-0,14	-0,14
. Verbruiksgoederen	-0,21	-0,23	-0,18	-0,17	-0,17	-0,17	-0,17	-0,17
- Bouw	-0,21	-0,32	-0,34	-0,35	-0,35	-0,35	-0,35	-0,35
- Transport en communicatie	-0,08	-0,07	-0,08	-0,09	-0,09	-0,10	-0,10	-0,11
- Andere marktdiensten	-0,21	-0,18	-0,18	-0,19	-0,19	-0,20	-0,20	-0,20
Alle marktbedrijfstakken	-0,19	-0,18	-0,18	-0,19	-0,20	-0,20	-0,21	-0,21
Niet-marktdiensten	0,02	0,03	0,03	0,03	0,03	0,02	0,02	0,02

b. Resultaten in een scenario met vrije reële brutolonen

Activiteit en werkgelegenheid

De stijging van de consumptieprijzen door een verhoging van de energiebijdrage wordt afgezwakt t.o.v. het scenario met ongewijzigde reële brutolonen door een daling van de reële loonkost. De stijging van de consumptieprijzen bedraagt in t+7 0,48 % t.o.v. 0,65 % in het scenario met ongewijzigde reële brutolonen. De daling van de reële loonkost per hoofd bedraagt in t+7 1,07 % t.o.v. een daling met 0,57 % in het scenario met ongewijzigde reële brutolonen. Door die lagere lonen vertonen het beschikbaar inkomen en de consumptieve bestedingen van de par-

ticulieren een grotere daling dan in het scenario met ongewijzigde reële brutolonen. Zowel het reëel beschikbaar inkomen en de particuliere consumptie dalen met 0,64 % op middellange termijn (tegenover respectievelijk 0,55 % en 0,58 % in het scenario met ongewijzigde reële brutolonen).

De lagere loonkost impliceert ook een mindere aantasting van de concurrentiepositie van de ondernemingen op de buitenlandse afzetmarkten en dus een verwaarloosbare impact op de uitvoert (- 0,01 % in t+7). Ook de daling van de bedrijfsinvesteringen is minder.

Het negatief effect op de activiteit en de werkgelegenheid is veel minder groot dan in het scenario met ongewijzigde reële brutolonen: het bbp valt terug met 0,04 % in t+7 en slechts 210 arbeidsplaatsen gaan verloren in t+7.

Het effect op het saldo van de lopende verrichtingen met het buitenland uitgedrukt in % van het bbp is ongeveer gelijkaardig met het effect in het scenario met ongewijzigde reële brutolonen, nl. een toename met 0,32 % op middellange termijn.

Resultaten per bedrijfstak

De negatieve impact op de activiteit en werkgelegenheid van de bedrijfstakken is minder groot dan in het scenario met ongewijzigde reële brutolonen. Enkel voor de sector energie is de impact op de activiteit groter dan in het scenario met ongewijzigde reële brutolonen.

Overheidsfinanciën

Globaal is de impact op de overheidssaldo kleiner in het scenario met vrije lonen dan in het scenario met ongewijzigde reële brutolonen.

De meerontvangsten zijn algemeen in vrijeloonscenario beperkter. De indirecte belastingstijging is bescheidener ten gevolge van de flinkere daling in het verbruik door de gezinnen. Verder dalen de personenbelastingen en de socialezekerheidsbijdragen in grotere mate en dit wegens de afname van de loonmassa, zelf een gevolg van de reële loondaling. Daarentegen zorgt de grotere rendabiliteitsstijging van de bedrijven voor een krachtigere toename van de vennootschapsbelastingen.

Aan de uitgavenzijde is de stijging van de consumptieve bestedingen van de overheid minder groot, een gevolg van de kleinere stijging van de prijzen in vergelijking met het scenario met ongewijzigde reële brutolonen. Op middellange termijn nemen de consumptieve bestedingen van de overheid met 6 miljoen euro toe, tegenover een stijging met 161 miljoen euro in het scenario met ongewijzigde reële brutolonen. De sociale uitkeringen dalen zelfs (i.p.v. stijgen), een gevolg van de gedaalde gezondheidsindex.

Globaal stijgt het vorderingenoverschot van de gezamenlijke overheid op middellange termijn met 1 miljard euro, minder dan in het scenario met ongewijzigde reële brutolonen.

Toch is de budgettaire winst per vernietigde arbeidsplaats groter dan in het scenario met ongewijzigde reële brutolonen als gevolg van het beperkter banenverlies.

TABEL 36 - Gedetailleerde resultaten - Verhoging van de energiebijdrage in een scenario met vrije reële brutolonen
(procentuele verschillen met het basisscenario tenzij anders vermeld)

	t	t+1	t+2	t+3	t+4	t+5	t+6	t+7
Vraag en productie (constante prijzen)								
- Privé verbruik	-0,57	-0,56	-0,58	-0,60	-0,61	-0,63	-0,63	-0,64
- Overheidsverbruik	0,03	0,02	0,02	0,02	0,03	0,03	0,03	0,03
- Brutokapitaalvorming	-0,30	-0,35	-0,43	-0,44	-0,44	-0,43	-0,42	-0,42
. Bedrijven	-0,44	-0,47	-0,47	-0,48	-0,49	-0,49	-0,49	-0,49
. Overheid	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01	0,00	0,00
. Huisvesting	0,00	-0,10	-0,45	-0,47	-0,45	-0,42	-0,38	-0,36
- Binnenlandse absorptie	-0,38	-0,39	-0,42	-0,43	-0,43	-0,44	-0,44	-0,45
- Uitvoer	-0,02	-0,04	-0,03	-0,03	-0,02	-0,01	-0,01	-0,01
- Invoer	-0,32	-0,37	-0,39	-0,40	-0,40	-0,40	-0,40	-0,39
- Bbp	-0,13	-0,09	-0,09	-0,07	-0,06	-0,05	-0,04	-0,04
Prijzen								
- Consumptieprijsindex	0,63	0,61	0,59	0,56	0,53	0,51	0,49	0,48
- Gezondheidsindex	0,07	0,05	0,02	-0,01	-0,03	-0,06	-0,07	-0,09
- Uitvoer	0,02	0,02	0,00	-0,01	-0,02	-0,03	-0,03	-0,04
- Invoer	0,01	0,02	0,02	0,02	0,02	0,02	0,01	0,01
- Ruilvoet	0,01	-0,00	-0,02	-0,03	-0,04	-0,04	-0,05	-0,05
- Bbp-deflator	0,39	0,35	0,31	0,27	0,23	0,21	0,18	0,17
Arbeidsmarkt								
- Werkgelegenheid	-0,14	-0,10	-0,09	-0,08	-0,06	-0,04	-0,02	-0,00
- Werkgelegenheid (in 1000)	-5,72	-4,37	-3,90	-3,19	-2,45	-1,68	-0,91	-0,21
- Werkloosheid	0,81	0,62	0,56	0,46	0,35	0,25	0,14	0,03
- Productiviteit per hoofd (marktsector)	-0,18	-0,17	-0,18	-0,18	-0,19	-0,20	-0,22	-0,23
Inkomens								
- Reële brutoloon per hoofd (marktsector)	-0,67	-0,76	-0,84	-0,91	-0,97	-1,01	-1,04	-1,06
- Nominale loonkost per hoofd (marktsector)	-0,04	-0,16	-0,27	-0,37	-0,45	-0,51	-0,56	-0,59
- Reële loonkost per hoofd (marktsector)	-0,67	-0,76	-0,85	-0,92	-0,98	-1,02	-1,05	-1,07
- Loonkost per eenheid product (marktsector)	0,13	-0,01	-0,12	-0,21	-0,28	-0,33	-0,37	-0,39
- Reëel beschikbaar gezinsinkomen	-0,64	-0,62	-0,63	-0,63	-0,63	-0,64	-0,64	-0,64
- Brutowinstmarge in % van toegevoegde waarde (procentpunt)	0,00	0,04	0,07	0,10	0,11	0,12	0,13	0,13
Saldo op de lopende rekening met het buitenland								
- % van het bbp	0,24	0,27	0,29	0,30	0,31	0,32	0,32	0,32
- in miljard euro	0,73	0,85	0,94	1,01	1,07	1,14	1,20	1,26
Financieringscapaciteit of behoefte van de gezamenlijke overheid (+/-)								
- % van het bbp	0,25	0,19	0,22	0,22	0,23	0,25	0,26	0,27
- in miljard euro	0,73	0,57	0,68	0,72	0,78	0,86	0,95	1,04
Toegevoegde waarde per bedrijfstak (basisprijzen, constante prijzen)								
- Industrie	-0,40	-0,36	-0,35	-0,32	-0,31	-0,30	-0,29	-0,28
- Energie	-0,71	-0,78	-0,83	-0,88	-0,93	-0,96	-0,99	-1,01
- Verwerkende nijverheid	-0,36	-0,28	-0,22	-0,18	-0,15	-0,14	-0,12	-0,11
. Intermediaire goederen	-0,28	-0,22	-0,18	-0,14	-0,12	-0,10	-0,09	-0,08
. Uitrustingsgoederen	-0,36	-0,27	-0,22	-0,19	-0,17	-0,15	-0,14	-0,14
. Verbruiksgoederen	-0,44	-0,35	-0,26	-0,21	-0,18	-0,17	-0,15	-0,13
- Bouw	-0,38	-0,43	-0,56	-0,57	-0,56	-0,54	-0,51	-0,50
- Transport en communicatie	-0,26	-0,17	-0,17	-0,16	-0,15	-0,13	-0,12	-0,11
- Andere marktdiensten	-0,30	-0,26	-0,26	-0,25	-0,24	-0,23	-0,22	-0,21
Alle marktbedrijfstakken	-0,35	-0,31	-0,30	-0,28	-0,27	-0,26	-0,25	-0,24
Niet-marktdiensten	-0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	-0,00	-0,00	-0,00

	t	t+1	t+2	t+3	t+4	t+5	t+6	t+7
Werkgelegenheid per bedrijfstak								
- Industrie	-0,16	-0,16	-0,16	-0,14	-0,13	-0,12	-0,10	-0,09
- Energie	-0,49	-0,55	-0,62	-0,69	-0,76	-0,82	-0,88	-0,96
- Verwerkende nijverheid	-0,15	-0,15	-0,13	-0,11	-0,10	-0,08	-0,06	-0,04
. Intermediaire goederen	-0,10	-0,09	-0,09	-0,10	-0,10	-0,09	-0,08	-0,07
. Uitrustingsgoederen	-0,12	-0,12	-0,11	-0,10	-0,08	-0,07	-0,05	-0,03
. Verbruiksgoederen	-0,21	-0,21	-0,16	-0,13	-0,10	-0,08	-0,06	-0,03
- Bouw	-0,14	-0,13	-0,17	-0,15	-0,14	-0,12	-0,11	-0,11
- Transport en communicatie	-0,07	-0,04	-0,03	-0,01	-0,00	0,01	0,02	0,03
- Andere marktdiensten	-0,20	-0,14	-0,12	-0,09	-0,06	-0,03	-0,00	0,02
Alle marktbedrijfstakken	-0,18	-0,14	-0,12	-0,10	-0,08	-0,05	-0,03	-0,01
Niet-marktdiensten	0,02	0,03	0,03	0,02	0,02	0,02	0,02	0,01

C. Derde groep: alternatieve financiering via directe en gelijkgestelde belastingen

1. Verhoging van de personenbelasting (PB)

a. Resultaten in een scenario met ongewijzigde reële brutolonen

Activiteit en werkgelegenheid

De negatieve macro-economische weerslag van de verhoging van de personenbelasting uit zich vooral in een daling van het reële beschikbare gezinsinkomen als gevolg van die nieuwe heffing (-0,80 % in t en -1,08 % in t+7). Daardoor gaan de gezinnen zowel hun consumptie (-0,99 % in t+7) als hun investeringen in woningen (-1,11 % in t+7) afbouwen. Bij een dergelijke economische vertraging gaan de ondernemingen hun investeringen beperken (-0,38 % in t+7).

Als gevolg van de verminderde vraag van de gezinnen gaat het niveau van de particuliere consumptieprijzen geleidelijk dalen (-0,16 % in t+7).

Globaal genomen daalt de binnenlandse vraag op middellange termijn met 0,67 % maar doordat de invoer eveneens vermindert, is het verlies voor het bbp beperkt tot 0,24 %. De vertraging van de economie als gevolg van de verhoging van de personenbelasting heeft een negatieve weerslag op de werkgelegenheid: die daalt op termijn met 7 300 eenheden.

Ten slotte leidt de maatregel tot een stijging van het saldo van de lopende verrichtingen met het buitenland ten belope van 0,38 % van het bbp op het einde van de periode. Dat is vooral te wijten aan het kleinere invoervolume (-0,38 % in t+7 als gevolg van de gedaalde binnenlandse vraag), terwijl de uitvoer en de ruilvoet slechts minieme wijzigingen ondergaan.

Sectorale resultaten

De vertraging van de activiteit als gevolg van de verhoging van de personenbelasting treft alle sectoren hoewel de sectoren waarvan de productie vooral voor de binnenlandse markt bestemd is (zoals de diensten en vooral de bouw) duide-

lijk minder goed bedeed zijn dan die waarvan de afzet voornamelijk naar het buitenland gaat.

Overheidsfinanciën

Als gevolg van de verhoging van de personenbelasting liggen de ontvangsten van de overheidsadministraties boven hun basisniveau. Het verschil is echter minder groot dan de oorspronkelijke verhoging van de personenbelasting omdat de economische terugval als gevolg van de maatregel leidt tot een inkrimping van de fiscale en parafiscale aanslagbasis.

De kleinere consumptie als gevolg van de verhoging van de personenbelasting veroorzaakt een aanzienlijke daling van de indirecte belastingen. De ondernemingen betalen ook minder belastingen (door de terugval van de activiteit dalen hun inkomsten), en, ten slotte, leidt het verlies aan arbeidsplaatsen tot een daling van de socialezekerheidsbijdragen.

De uitgaven liggen onder hun basisniveau. In het begin gaat het om een geringe daling die steeds sterker wordt na verloop van jaren. Die daling van de uitgaven is het gevolg van de lagere overheidswedden, van een daling van de sociale uitkeringen in nominale termen (en dat ondanks een toename in volume) en vooral van een constante daling van de rentelast (als gevolg van een verbetering van de overheidsfinanciën).

Doordat de verhoging van de personenbelasting leidt tot hogere overheidsontvangsten en lagere overheidsuitgaven kan de situatie van de overheidsfinanciën alleen maar verbeteren. Zodoende is het netto vorderingenoverschot van de overheidsadministraties 1,86 miljard euro hoger dan zijn basisniveau. Dat overschot is iets kleiner dan de oorspronkelijke door de overheid ingevoerde verhoging van de personenbelasting, ex ante goed voor 1,91 miljard euro.

TABEL 37 - Gedetailleerde resultaten - Verhoging van de personeninkomstenbelasting in het scenario met ongewijzigde reële brutolonen
(verschillen in % t.o.v. de basissimulatie tenzij anders vermeld)

	t	t+1	t+2	t+3	t+4	t+5	t+6	t+7
Vraag en productie (constante prijzen)								
- Privé verbruik	-0,57	-0,68	-0,78	-0,84	-0,89	-0,93	-0,96	-0,99
- Overheidsverbruik	0,00	-0,01	-0,01	-0,01	-0,02	-0,02	-0,02	-0,02
- Brutokapitaalvorming	-0,13	-0,32	-0,36	-0,39	-0,43	-0,46	-0,48	-0,51
. Bedrijven	-0,19	-0,24	-0,27	-0,29	-0,31	-0,34	-0,36	-0,38
. Overheid	0,00	0,00	0,00	-0,00	-0,00	-0,00	-0,00	-0,00
. Huisvesting	0,00	-0,67	-0,76	-0,85	-0,92	-0,99	-1,05	-1,11
- Binnenlandse absorptie	-0,35	-0,45	-0,52	-0,56	-0,60	-0,63	-0,65	-0,67
- Uitvoer	0,00	0,00	0,00	0,01	0,01	0,01	0,02	0,02
- Invoer	-0,21	-0,27	-0,31	-0,34	-0,36	-0,37	-0,38	-0,38
- Bbp	-0,17	-0,20	-0,22	-0,23	-0,23	-0,24	-0,24	-0,24
Prijzen								
- Consumptieprijsindex	-0,03	-0,05	-0,08	-0,10	-0,11	-0,13	-0,14	-0,16
- Gezondheidsindex	-0,03	-0,05	-0,08	-0,10	-0,12	-0,14	-0,15	-0,16
- Uitvoer	-0,01	-0,01	-0,02	-0,02	-0,03	-0,03	-0,04	-0,04
- Invoer	-0,00	-0,00	-0,00	-0,00	-0,00	-0,01	-0,01	-0,01
- Ruilvoet	-0,00	-0,01	-0,01	-0,02	-0,02	-0,03	-0,03	-0,03
- Bbp-deflator	-0,02	-0,05	-0,08	-0,10	-0,12	-0,14	-0,16	-0,17

	t	t+1	t+2	t+3	t+4	t+5	t+6	t+7
Arbeidsmarkt								
- Werkgelegenheid	-0,10	-0,12	-0,13	-0,14	-0,15	-0,16	-0,16	-0,17
- Werkgelegenheid (in 1000)	-4,06	-5,04	-5,63	-6,07	-6,44	-6,78	-7,08	-7,34
- Werkloosheid	0,58	0,72	0,81	0,89	0,95	1,04	1,13	1,23
- Productiviteit per hoofd (marktsector)	-0,07	-0,07	-0,07	-0,07	-0,07	-0,06	-0,06	-0,06
Inkomens								
- Reële brutoloon per hoofd (marktsector)	0,01	0,01	0,01	0,01	0,00	0,00	0,00	0,00
- Nominale loonkost per hoofd (marktsector)	-0,01	-0,04	-0,06	-0,09	-0,11	-0,13	-0,14	-0,15
- Reële loonkost per hoofd (marktsector)	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01	0,00	0,00	0,00
- Loonkost per eenheid product (marktsector)	0,05	0,02	-0,01	-0,04	-0,06	-0,09	-0,11	-0,13
- Reëel beschikbaar gezinsinkomen	-0,80	-0,88	-0,95	-0,99	-1,02	-1,05	-1,07	-1,08
- Brutowinstmarge van de bedrijven (procentpunt)	-0,04	-0,04	-0,04	-0,04	-0,04	-0,04	-0,04	-0,04
Saldo op de lopende rekening met het buitenland								
- % van het bbp	0,18	0,23	0,28	0,31	0,33	0,35	0,36	0,38
- in miljard euro	0,49	0,68	0,83	0,95	1,06	1,16	1,26	1,36
Financieringscapaciteit of behoefte van de gezamenlijke overheid (+/-)								
- % van het bbp	0,38	0,38	0,41	0,42	0,44	0,45	0,47	0,49
- in miljard euro	1,12	1,17	1,29	1,38	1,49	1,60	1,73	1,86
Toegevoegde waarde per bedrijfstak (basisprijzen, constante prijzen)								
- Industrie	-0,13	-0,17	-0,16	-0,16	-0,16	-0,16	-0,16	-0,16
- Energie	-0,10	-0,11	-0,13	-0,14	-0,14	-0,15	-0,16	-0,16
- Verwerkende nijverheid	-0,14	-0,12	-0,09	-0,08	-0,07	-0,06	-0,05	-0,05
. Intermediaire goederen	-0,07	-0,06	-0,04	-0,03	-0,02	-0,02	-0,01	-0,01
. Uitrustingsgoederen	-0,13	-0,11	-0,10	-0,09	-0,08	-0,07	-0,07	-0,06
. Verbruiksgoederen	-0,23	-0,19	-0,15	-0,13	-0,11	-0,10	-0,09	-0,08
- Bouw	-0,14	-0,41	-0,47	-0,51	-0,54	-0,57	-0,59	-0,62
- Transport en communicatie	-0,24	-0,23	-0,25	-0,26	-0,26	-0,25	-0,25	-0,24
- Andere marktdiensten	-0,18	-0,22	-0,25	-0,26	-0,27	-0,28	-0,28	-0,28
Alle marktbedrijfstakken	-0,18	-0,21	-0,23	-0,23	-0,24	-0,24	-0,25	-0,25
Niet-marktdiensten	-0,02	-0,02	-0,02	-0,02	-0,02	-0,02	-0,02	-0,03
Werkgelegenheid per bedrijfstak								
- Industrie	-0,07	-0,12	-0,12	-0,12	-0,13	-0,13	-0,13	-0,13
- Energie	-0,07	-0,08	-0,10	-0,11	-0,13	-0,14	-0,16	-0,17
- Verwerkende nijverheid	-0,07	-0,07	-0,06	-0,05	-0,05	-0,04	-0,04	-0,03
. Intermediaire goederen	-0,02	-0,02	-0,02	-0,02	-0,01	-0,01	-0,00	0,00
. Uitrustingsgoederen	-0,04	-0,05	-0,05	-0,05	-0,04	-0,04	-0,03	-0,03
. Verbruiksgoederen	-0,11	-0,12	-0,10	-0,09	-0,08	-0,07	-0,06	-0,05
- Bouw	-0,08	-0,24	-0,27	-0,29	-0,31	-0,32	-0,34	-0,35
- Transport en communicatie	-0,08	-0,10	-0,12	-0,13	-0,14	-0,15	-0,16	-0,16
- Andere marktdiensten	-0,13	-0,15	-0,17	-0,19	-0,20	-0,21	-0,21	-0,22
Alle marktbedrijfstakken	-0,11	-0,14	-0,15	-0,16	-0,17	-0,18	-0,19	-0,19
Niet-marktdiensten	-0,05	-0,05	-0,05	-0,05	-0,06	-0,06	-0,06	-0,06

*Activiteit en werkgelegenheid***b. Resultaten in een scenario met vrije loonvorming**

In het scenario met vrije loonvorming zet de verhoging van de personenbelasting bepaalde mechanismen in gang en levert zij resultaten op die sterk lijken op die in het scenario met ongewijzigde reële brutolonen. Dat valt te verklaren doordat de gesimuleerde maatregel geen rechtstreekse weerslag op de loonvorming heeft.

De negatieve macro-economische weerslag van de verhoging van de personenbelasting uit zich vooral in een daling van het reële beschikbare gezinsinkomen als gevolg van die nieuwe heffing (-0,81 % in t). De daaruit voortvloeiende economische terugval leidt tot een verlies van 3 800 arbeidsplaatsen in t. Die hogere werkloosheid oefent een neerwaartse druk uit op de reële brutolonen; het scenario met vrije loonvorming houdt rekening met die weerslag. Bijgevolg dalen de reële loonkosten met 0,04 % in t en met 0,37 % in t+7 (terwijl zij over de ganse periode ongewijzigd blijven in het scenario met ongewijzigde reële brutolonen). Door die daling van de loonkosten kan het verlies aan arbeidsplaatsen worden afgeremd (1 700 op het einde van de periode tegenover 7 300 in de variant met ongewijzigde reële brutolonen) maar wordt de daling van het reële beschikbare gezinsinkomen, oorspronkelijk veroorzaakt door de verhoging van de personenbelasting, versterkt (-1,13 % in t+7 tegenover -1,08 % in het scenario met ongewijzigde reële brutolonen). Bovendien versterkt die daling van de productiekosten van de ondernemingen, die gedeeltelijk wordt verrekend in de verkoopprijzen, de verlaging van het algemeen prijspeil, ontstaan als gevolg van de gedaalde vraag (-0,29 % in t+7 tegenover -0,16 % bij ongewijzigde reële brutolonen). De versie van het model met vrije loonvorming is dus iets meer deflatoir.

Door de vermindering van het beschikbare inkomen gaan de gezinnen hun consumptie (-1,03 % in t+7) en hun investeringen in woningen (-0,99 % in t+7) terugschroeven. In die context van economische vertraging vermindert de aan de ondernemingen gerichte vraag. Bijgevolg zullen die hun investeringen beperken (-0,33 % in t+7).

Daar de daling van de binnenlandse vraag gedeeltelijk een weerslag heeft op de invoer, vermindert deze laatste (-0,39 % in t+7). De uitvoer gaat er op het einde van de periode slechts licht op vooruit (+0,05 %). Daaruit volgt een toename van het lopende buitenlandse overschot met 0,39 % van het bbp in t+7.

Globaal genomen daalt de binnenlandse vraag op middellange termijn met 0,67 %, maar door de gelijktijdige vermindering van de invoer kan het verlies aan bbp tot 0,20 % worden beperkt (tegenover 0,24 % bij ongewijzigde reële brutolonen).

Sectorale resultaten

De maatregel benadeelt vooral de sectoren die zich tot een binnenlands publiek richten (zoals de bouw en de diensten). Hij is echter minder nadelig voor de sectoren die eerder op het buitenland gericht zijn omdat zij profiteren van de lagere uitvoerprijzen. Dat verklaart trouwens waarom de sectoren van de verwerkende nijverheid op het einde van de periode een stijging van hun toegevoegde waarde en van hun werkgelegenheid optekenen.

Overheidsfinanciën

De verhoging van de personenbelasting zorgt ervoor dat directe belastingen afkomstig van de gezinnen op het einde van de periode een overschot van 1,5 miljard vertonen (voor een verhoging van de personenbelasting ex ante met 1,9 miljard). Alle andere ontvangstposten, en meer bepaald de indirecte belastingen en de socialezekerheidsbijdragen, dalen door de inkrimping van de activiteit en de deflatoire spiraal als gevolg van de maatregel. In totaal stijgen de ontvangsten op het einde van de periode met 0,7 miljard.

De uitgaven liggen onder hun basisoniveau. In het begin gaat het om een lichte daling die steeds sterker worden na verloop van jaren (-1,0 miljard in t+7). Die daling van de uitgaven is het gevolg van de lagere overheidswedden, van een daling van de sociale uitkeringen in nominale termen en vooral van een constante daling van de rentelast (door de verbetering van het primaire saldo).

Op het einde van de periode stijgt het netto vorderingenoverschot van de gezamenlijke overheid met 0,45 % van het bbp, wat lager is dan de verhoging van de personenbelasting ex ante (wegens de negatieve geïnduceerde effecten van de verhoging van de personenbelasting), maar ook lager dan het overschot dat deze maatregel oplevert in een scenario met ongewijzigde reële brutolonen (0,49 % van het bbp). Dat is vooral het gevolg van een grotere daling van de socialezekerheidsbijdragen in een situatie met vrije loonvorming (er gaan minder arbeidsplaatsen verloren, maar tegelijkertijd gaan de lonen er op achteruit).

TABEL 38 - Gedetailleerde resultaten - Verhoging van de personeninkomstenbelasting in het scenario met vrije reële brutolonen
(verschillen in % t.o.v. de basissimulatie tenzij anders vermeld)

	t	t+1	t+2	t+3	t+4	t+5	t+6	t+7
Vraag en productie (constante prijzen)								
- Privé verbruik	-0,58	-0,69	-0,80	-0,86	-0,92	-0,96	-1,00	-1,03
- Overheidsverbruik	0,00	-0,00	-0,00	-0,00	-0,00	-0,00	-0,00	-0,00
- Brutokapitaalvorming	-0,13	-0,32	-0,35	-0,38	-0,40	-0,42	-0,43	-0,45
. Bedrijven	-0,19	-0,24	-0,26	-0,27	-0,29	-0,30	-0,32	-0,33
. Overheid	0,00	0,00	0,00	-0,00	-0,00	-0,00	-0,00	-0,00
. Huisvesting	0,00	-0,68	-0,77	-0,84	-0,88	-0,92	-0,96	-0,99
- Binnenlandse absorptie	-0,36	-0,46	-0,52	-0,57	-0,60	-0,63	-0,65	-0,67
- Uitvoer	0,00	0,01	0,01	0,02	0,03	0,04	0,04	0,05
- Invoer	-0,21	-0,28	-0,32	-0,35	-0,37	-0,38	-0,39	-0,39
- Bbp	-0,17	-0,20	-0,21	-0,21	-0,21	-0,20	-0,20	-0,20
Prijzen								
- Consumptieprijsindex	-0,03	-0,07	-0,12	-0,16	-0,20	-0,23	-0,26	-0,29
- Gezondheidsindex	-0,03	-0,08	-0,12	-0,17	-0,21	-0,25	-0,28	-0,30
- Uitvoer	-0,01	-0,02	-0,04	-0,05	-0,06	-0,07	-0,08	-0,09
- Invoer	-0,00	-0,01	-0,01	-0,01	-0,01	-0,02	-0,02	-0,02
- Ruilvoet	-0,01	-0,02	-0,03	-0,04	-0,05	-0,06	-0,06	-0,07
- Bbp-deflator	-0,03	-0,09	-0,14	-0,19	-0,24	-0,28	-0,32	-0,35
Arbeidsmarkt								
- Werkgelegenheid	-0,09	-0,10	-0,10	-0,09	-0,08	-0,07	-0,05	-0,04
- Werkgelegenheid (in 1000)	-3,77	-4,27	-4,21	-3,89	-3,42	-2,88	-2,28	-1,69
- Werkloosheid	0,54	0,61	0,60	0,56	0,49	0,43	0,35	0,26
- Productiviteit per hoofd (marktsector)	-0,08	-0,09	-0,10	-0,11	-0,13	-0,14	-0,16	-0,17

	t	t+1	t+2	t+3	t+4	t+5	t+6	t+7
Inkomens								
- Reële brutoloon per hoofd (marktsector)	-0,04	-0,10	-0,17	-0,23	-0,28	-0,32	-0,35	-0,37
- Nominale loonkost per hoofd (marktsector)	-0,07	-0,17	-0,28	-0,38	-0,47	-0,55	-0,61	-0,66
- Reële loonkost per hoofd (marktsector)	-0,04	-0,10	-0,16	-0,22	-0,27	-0,31	-0,35	-0,37
- Loonkost per eenheid product (marktsector)	0,00	-0,09	-0,19	-0,28	-0,36	-0,42	-0,47	-0,51
- Reëel beschikbaar gezinsinkomen	-0,81	-0,90	-0,98	-1,02	-1,06	-1,09	-1,11	-1,13
- Brutowinstmarge van de bedrijven (procentpunt)	-0,02	-0,01	0,01	0,03	0,04	0,05	0,05	0,06
Saldo op de lopende rekening met het buitenland								
- % van het bbp	0,18	0,24	0,28	0,31	0,34	0,36	0,37	0,39
- in miljard euro	0,49	0,68	0,83	0,95	1,06	1,17	1,27	1,37
Financieringscapaciteit of behoefte van de gezamenlijke overheid (+/-)								
- % van het bbp	0,38	0,37	0,39	0,40	0,41	0,42	0,44	0,45
- in miljard euro	1,10	1,13	1,23	1,30	1,39	1,49	1,60	1,73
Toegevoegde waarde per bedrijfstak (basisprijzen, constante prijzen)								
- Industrie	-0,13	-0,16	-0,14	-0,13	-0,12	-0,11	-0,11	-0,10
- Energie	-0,10	-0,12	-0,13	-0,14	-0,15	-0,16	-0,16	-0,17
- Verwerkende nijverheid	-0,13	-0,10	-0,07	-0,04	-0,02	-0,01	0,01	0,02
. Intermediaire goederen	-0,06	-0,05	-0,02	-0,00	0,02	0,03	0,04	0,04
. Uitrustingsgoederen	-0,12	-0,09	-0,07	-0,05	-0,03	-0,01	-0,00	0,01
. Verbruiksgoederen	-0,23	-0,18	-0,13	-0,09	-0,06	-0,04	-0,02	0,01
- Bouw	-0,13	-0,41	-0,46	-0,49	-0,51	-0,52	-0,53	-0,54
- Transport en communicatie	-0,24	-0,23	-0,24	-0,24	-0,23	-0,22	-0,21	-0,20
- Andere marktdiensten	-0,18	-0,21	-0,24	-0,25	-0,25	-0,25	-0,25	-0,25
Alle marktbedrijfstakken	-0,18	-0,21	-0,21	-0,21	-0,21	-0,21	-0,21	-0,20
Niet-marktdiensten	-0,02	-0,02	-0,02	-0,02	-0,02	-0,03	-0,03	-0,03
Werkgelegenheid per bedrijfstak								
- Industrie	-0,06	-0,09	-0,08	-0,06	-0,05	-0,03	-0,02	-0,00
- Energie	-0,07	-0,08	-0,10	-0,11	-0,13	-0,14	-0,16	-0,17
- Verwerkende nijverheid	-0,06	-0,06	-0,04	-0,03	-0,01	0,02	0,05	0,07
. Intermediaire goederen	-0,02	-0,02	-0,01	0,01	0,02	0,05	0,07	0,10
. Uitrustingsgoederen	-0,04	-0,04	-0,03	-0,02	-0,00	0,01	0,03	0,05
. Verbruiksgoederen	-0,11	-0,11	-0,08	-0,06	-0,03	-0,00	0,03	0,06
- Bouw	-0,04	-0,16	-0,15	-0,14	-0,14	-0,14	-0,14	-0,15
- Transport en communicatie	-0,08	-0,08	-0,09	-0,09	-0,09	-0,08	-0,08	-0,07
- Andere marktdiensten	-0,12	-0,13	-0,13	-0,12	-0,10	-0,08	-0,06	-0,04
Alle marktbedrijfstakken	-0,10	-0,12	-0,11	-0,10	-0,09	-0,07	-0,05	-0,03
Niet-marktdiensten	-0,05	-0,05	-0,05	-0,06	-0,06	-0,06	-0,07	-0,07

c. Resultaten in een scenario met LABMOD-lonen

Activiteit en werkgelegenheid

Voorheen hebben we geconstateerd dat de personeninkomstenbelastingverhoging op middellange termijn in het kader met LABMOD-verloning zowel het bbp meer remt dan in het vrijeloonsscenario van HERMES (-0,32 % i.p.v. -0,2 %), als meer werkgelegenheid doet verloren gaan (-0,44 % i.p.v. -0,04 % in het totaal).

Resultaten per bedrijfstak

In tegenstelling met het vrije loonsscenario van HERMES krimpen in het LABMOD-scenario alle bedrijfstakken in, niet alleen de dienstensector maar ook de verwerkende nijverheid. Een belangrijke overeenkomst tussen die twee loonsscenario's is

dat op middellange termijn vooral de bouwsector moet inkrimpen in vergelijking met het marktgemiddelde (nl. met -0,7 %, duidelijk meer dan het marktgemiddelde van -0,34 %). Het banenverlies in de bouwsector loopt op tot -0,59 %, iets meer dan het marktgemiddelde (-0,54 %).

Prijzen

De kwalitatief andere invloed op de reële loonkost en dus op de productieprijzen (een stijging i.p.v. een daling) verklaart waarom alle bedrijfstakken erop achteruitgaan in het LABMOD-loonscenario.

Openbare financiën

In het LABMOD-loonscenario is de impact op de overheidsfinanciën per saldo groter dan in het vrijeloonscenario (+0,56 i.p.v. +0,45 procentpunten van het bbp). De onderliggende impact op ontvangsten en uitgaven verschilt echter veel meer dan het netto resultaat voor de overheidsfinanciën laat vermoeden. Wegens de brutoloonvoetstijging (i.p.v. daling) is de nettotoename van de personenbelastingen veel groter (+2 082 i.p.v. +1 530 miljoen euro) en worden ook meerinkomsten i.p.v. minderinkomsten uit de sociale zekerheid geboekt. De kleinere daling van het reëel beschikbaar inkomen en de prijsstijgingen (i.p.v. prijsdalingen) impliceren dat de terugval in de indirecte belastingen ook minder is (-193 i.p.v. -372 miljoen euro). De meerontvangsten worden - in kleine mate - getemperd omdat de brutoloonvoetstijging de vennootschapswinsten aantast, met als gevolg een grotere daling van de vennootschapsbelastingen (-148 i.p.v. -41 miljoen euro). I.p.v. een daling is er een nominale toename van het overheidsverbruik als gevolg van de prijsstijgingen. De grotere stijging van de werkloosheid en de prijsstijgingen verklaren waarom de sociale zekerheidstransfers stijgen i.p.v. dalen.

TABEL 39 - Gedetailleerde resultaten - Verhoging van de personeninkomstenbelasting in het scenario met LABMOD-lonen
(verschillen in % t.o.v. de basissimulatie tenzij anders vermeld)

	t	t+1	t+2	t+3	t+4	t+5	t+6	t+7
Vraag en productie (constante prijzen)								
- Privé verbruik	-0,52	-0,62	-0,72	-0,77	-0,82	-0,85	-0,88	-0,90
- Overheidsverbruik	-0,02	-0,04	-0,05	-0,05	-0,06	-0,06	-0,06	-0,06
- Brutokapitaalvorming	-0,13	-0,30	-0,36	-0,43	-0,48	-0,52	-0,56	-0,60
, Bedrijven	-0,19	-0,27	-0,32	-0,37	-0,40	-0,44	-0,47	-0,50
, Overheid	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
, Huisvesting	0,00	-0,52	-0,61	-0,76	-0,87	-0,97	-1,06	-1,14
- Binnenlandse absorptie	-0,33	-0,43	-0,49	-0,54	-0,57	-0,60	-0,63	-0,65
- Uitvoer	-0,01	-0,03	-0,05	-0,05	-0,06	-0,06	-0,06	-0,05
- Invoer	-0,18	-0,23	-0,28	-0,31	-0,33	-0,34	-0,35	-0,36
- Bbp	-0,18	-0,24	-0,27	-0,29	-0,30	-0,31	-0,31	-0,32
Prijzen								
- Consumptieprijsindex	0,04	0,08	0,11	0,13	0,13	0,13	0,12	0,11
- Gezondheidsindex	0,04	0,09	0,12	0,13	0,14	0,14	0,13	0,12
- Uitvoer	0,04	0,07	0,08	0,09	0,09	0,09	0,08	0,08
- Invoer	0,00	0,01	0,02	0,02	0,03	0,03	0,03	0,03
- Ruilvoet	0,03	0,06	0,06	0,06	0,06	0,06	0,05	0,05
- Bbp-deflator	0,09	0,16	0,19	0,21	0,22	0,22	0,21	0,19
Arbeidsmarkt								
- Werkgelegenheid	-0,15	-0,23	-0,28	-0,32	-0,36	-0,40	-0,42	-0,44
- Werkgelegenheid (in 1000)	-6,34	-9,42	-11,58	-13,59	-15,38	-16,93	-18,22	-19,28
- Werkloosheid	0,90	1,33	1,63	1,93	2,20	2,48	2,75	3,00
- Productiviteit per hoofd (marktsector)	-0,01	0,02	0,04	0,08	0,12	0,15	0,18	0,20

	t	t+1	t+2	t+3	t+4	t+5	t+6	t+7
Inkomens								
- Reële brutoloon per hoofd (marktsector)	0,48	0,67	0,68	0,70	0,71	0,71	0,71	0,69
- Nominale loonkost per hoofd (marktsector)	0,52	0,76	0,79	0,83	0,85	0,85	0,83	0,81
- Reële loonkost per hoofd (marktsector)	0,48	0,68	0,68	0,70	0,72	0,72	0,71	0,70
- Loonkost per eenheid product (marktsector)	0,52	0,72	0,71	0,72	0,70	0,66	0,61	0,56
- Reëel beschikbaar gezinsinkomen	-0,71	-0,77	-0,85	-0,89	-0,93	-0,95	-0,98	-1,00
- Brutowinstmarge van de bedrijven (procentpunt)	-0,21	-0,27	-0,25	-0,24	-0,23	-0,21	-0,20	-0,18
Saldo op de lopende rekening met het buitenland								
- % van het bbp	0,17	0,22	0,26	0,29	0,31	0,32	0,34	0,35
- in miljard euro	0,48	0,66	0,80	0,92	1,03	1,13	1,22	1,32
Financieringscapaciteit of behoefte van de gezamenlijke overheid (+/-)								
- % van het bbp	0,44	0,46	0,49	0,50	0,51	0,53	0,54	0,56
- in miljard euro	1,29	1,41	1,53	1,63	1,74	1,86	2,00	2,14
Toegevoegde waarde per bedrijfstak (basisprijzen, constante prijzen)								
- Industrie	-0,16	-0,23	-0,25	-0,26	-0,28	-0,28	-0,29	-0,29
- Energie	-0,09	-0,10	-0,11	-0,12	-0,12	-0,12	-0,13	-0,13
- Verwerkende nijverheid	-0,17	-0,21	-0,22	-0,22	-0,22	-0,22	-0,22	-0,21
. Intermediaire goederen	-0,11	-0,15	-0,16	-0,16	-0,15	-0,15	-0,14	-0,13
. Uitrustingsgoederen	-0,18	-0,24	-0,26	-0,27	-0,27	-0,26	-0,26	-0,26
. Verbruiksgoederen	-0,25	-0,27	-0,27	-0,27	-0,28	-0,28	-0,28	-0,28
- Bouw	-0,14	-0,38	-0,45	-0,53	-0,58	-0,63	-0,66	-0,70
- Transport en communicatie	-0,25	-0,28	-0,32	-0,33	-0,34	-0,34	-0,34	-0,33
- Andere marktdiensten	-0,19	-0,25	-0,29	-0,31	-0,32	-0,33	-0,34	-0,34
Alle marktbedrijfstakken	-0,19	-0,26	-0,29	-0,31	-0,32	-0,33	-0,33	-0,34
Niet-marktdiensten	-0,02	-0,02	-0,02	-0,02	-0,02	-0,02	-0,02	-0,02
Werkgelegenheid per bedrijfstak								
- Industrie	-0,12	-0,20	-0,24	-0,28	-0,33	-0,37	-0,41	-0,44
- Energie	-0,07	-0,09	-0,12	-0,15	-0,18	-0,21	-0,23	-0,26
- Verwerkende nijverheid	-0,09	-0,13	-0,16	-0,20	-0,25	-0,30	-0,34	-0,38
. Intermediaire goederen	-0,04	-0,07	-0,11	-0,17	-0,23	-0,30	-0,37	-0,44
. Uitrustingsgoederen	-0,07	-0,12	-0,15	-0,19	-0,22	-0,26	-0,29	-0,32
. Verbruiksgoederen	-0,13	-0,18	-0,20	-0,24	-0,28	-0,31	-0,35	-0,37
- Bouw	-0,21	-0,40	-0,44	-0,49	-0,53	-0,55	-0,57	-0,59
- Transport en communicatie	-0,17	-0,25	-0,30	-0,34	-0,37	-0,40	-0,41	-0,42
- Andere marktdiensten	-0,21	-0,31	-0,38	-0,44	-0,50	-0,54	-0,57	-0,60
Alle marktbedrijfstakken	-0,18	-0,27	-0,33	-0,39	-0,44	-0,48	-0,51	-0,54
Niet-marktdiensten	-0,05	-0,04	-0,04	-0,05	-0,05	-0,05	-0,05	-0,05

2. Verhoging van de vennootschapsbelasting (VB)

Wij herinneren eraan dat deze variant gesimuleerd werd met een licht gewijzigde versie van het model. Het is inderdaad mogelijk dat een aanzienlijke verhoging van het heffingspercentage op de vennootschapswinsten een grotere weerslag heeft op de sectorale productieprijzen dan blijkt uit het oorspronkelijke model indien de ondernemingen de daling van hun nettowinst doorrekenen in hun marges. Om met dat soort gedrag rekening te houden in het model, vond er een econometrische herschatting plaats van de vergelijkingen met betrekking tot de productieprijzen door in de bestaande vergelijkingen een bijkomende verklarende variabele toe te voegen: het effectieve percentage van de vennootschapsbelasting in verhouding tot het netto exploitatieoverschot.

a. Resultaten in een scenario met ongewijzigde reële brutolonen

Activiteit en werkgelegenheid

De verhoging van de vennootschapsbelasting leidt tot een rechtstreekse stijging van de gebruikskosten van het kapitaal en, bijgevolg, tot een vertraging van de bedrijfsinvesteringen (-0,12 % in t en -1,21 % in t+7).

Die gestegen productiekosten van de ondernemingen maken dat de productie-prijzen boven hun basisniveau liggen (in t+7 een stijging tussen 0,48 en 0,82 % naargelang de sector). Daaruit volgt een daling van de nettowinst van de ondernemingen. Om dat effect te milderen, kunnen de ondernemingen die kostenstijging gedeeltelijk recupereren via hun verkoopprijzen, wat leidt tot een stijging van het indexcijfer van de particuliere consumptieprijzen met 0,08 % in t en 0,56 % in t+7.

Die prijsstijging zorgt samen met het verlies aan arbeidsplaatsen voor een afzwakking van de koopkracht van de gezinnen die, bijgevolg, minder verbruiken (-0,11 % in t+7) en minder investeren (-0,06 % in t+7). Die inkrimping van de afzetmarkten op de binnenlandse markt leidt tot een sterkere daling van de bedrijfsinvesteringen, die oorspronkelijk het gevolg was van de hogere kapitaal-kosten. Noteer eveneens dat de nettowinst van de ondernemingen daalt als gevolg van de verhoging van de vennootschapsbelasting, waardoor de inkomsten uit eigendom van de gezinnen-aandeelhouders verminderen (via een daling van de dividenden) en dus ook hun beschikbaar inkomen. Dat effect is echter weinig belangrijk.

De hogere productiekosten als gevolg van de verhoging van de vennootschapsbelasting leiden tot een stijging van de uitvoerprijzen, waardoor het uitvoervolume op het einde van de periode met 0,15 % achteruitgaat. Tegelijkertijd noteren wij een daling van het invoervolume (-0,12 % op het einde van de periode) als gevolg van de kleinere binnenlandse vraag en de hogere invoerprijzen. In totaal leidt de verhoging van de vennootschapsbelasting tot een stijging van het saldo van de lopende verrichtingen met het buitenland met 0,10 % van het bbp op het einde van de periode.

In totaal gaat het reële bbp er in t met 0,05 % en in t+7 met 0,28 % op achteruit. Die vertraging van de activiteit gaat gepaard met een verlies aan arbeidsplaatsen van respectievelijk 450 en 6 300 eenheden.

Noteer dat deze maatregel niet onmiddellijk uitwerking heeft. In het begin van de periode is de weerslag van de verhoging van de vennootschapsbelasting relatief klein om nadien in de loop der jaren groter te worden. De geïnduceerde effecten van de maatregel, zowel op het vlak van activiteit als werkgelegenheid, verlopen immers vooral via de prijzen die geleidelijk stijgen t.o.v. hun basisniveau.

Sectorale resultaten

De verhoging van de vennootschapsbelasting is schadelijk voor de ondernemingen in alle sectoren. Zij blijkt bijzonder nefast te zijn voor de industriële sectoren. Daar deze laatste aan concurrentie worden blootgesteld, ondergaan zij als eerste de weerslag van het verlies aan concurrentiekracht als gevolg van de maatregel.

Overheidsfinanciën

Voor de overheidsfinanciën lijkt die maatregel bijzonder interessant. De opbrengst ex post (wat betreft verbetering van het netto vorderingenoverschot) is immers hoger dan de ex ante berekende ontvangsten. Dat valt vooral te verklaren door het positieve prijseffect dat geleidelijk toeneemt.

Gelet op het verlies aan arbeidsplaatsen en het verlies aan koopkracht voor de gezinnen, verwacht men zich daarom aan een daling van de door de gezinnen betaalde directe belastingen, alsook van de socialezekerheidsbijdragen en van de indirecte belastingen. Het positieve prijseffect maakt dat het negatieve volume-effect echter ongedaan doordat, in nominale termen, de fiscale en parafiscale aanslagbasis breder worden. Bijgevolg is het niveau van alle bovenvermelde ontvangsten vanaf het jaar t (en nadien in stijgende lijn) hoger dan in de basissimulatie.

De prijsstijging zorgt samen met het hoger aantal werklozen voor een toename van de primaire overheidsuitgaven. De rentelasten, daarentegen, dalen dankzij de verbetering van het primaire saldo.

Op het einde van de periode stijgt het netto vorderingenoverschot van de overheid met 0,60 % van het bbp, na een oorspronkelijke stijging ex ante met 0,50 % van het bbp.

TABEL 40 - Gedetailleerde resultaten - Verhoging van de vennootschapsbelasting in het scenario met ongewijzigde reële brutolonen
(verschillen in % t.o.v. de basissimulatie tenzij anders vermeld)

	t	t+1	t+2	t+3	t+4	t+5	t+6	t+7
Vraag en productie (constante prijzen)								
- Privé verbruik	-0,02	-0,05	-0,07	-0,09	-0,10	-0,11	-0,11	-0,11
- Overheidsverbruik	-0,01	-0,02	-0,01	-0,01	-0,01	0,00	0,00	0,01
- Brutokapitaalvorming	-0,08	-0,21	-0,33	-0,46	-0,57	-0,67	-0,75	-0,84
. Bedrijven	-0,12	-0,32	-0,49	-0,65	-0,80	-0,94	-1,07	-1,21
. Overheid	-0,00	-0,00	-0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
. Huisvesting	0,00	0,02	0,02	-0,02	-0,04	-0,06	-0,04	-0,06
- Binnenlandse absorptie	-0,04	-0,08	-0,12	-0,15	-0,19	-0,21	-0,23	-0,25
- Uitvoer	-0,01	-0,05	-0,08	-0,10	-0,12	-0,13	-0,14	-0,15
- Invoer	0,01	0,00	-0,02	-0,04	-0,07	-0,09	-0,10	-0,12
- Bbp	-0,05	-0,12	-0,17	-0,20	-0,23	-0,25	-0,27	-0,28
Prijzen								
- Consumptieprijsindex	0,08	0,19	0,29	0,38	0,44	0,49	0,53	0,56
- Gezondheidsindex	0,08	0,20	0,31	0,39	0,46	0,51	0,55	0,58
- Uitvoer	0,04	0,11	0,15	0,18	0,20	0,22	0,23	0,24
- Invoer	0,01	0,03	0,05	0,06	0,07	0,08	0,09	0,09
- Ruilvoet	0,03	0,07	0,10	0,12	0,13	0,14	0,14	0,14
- Bbp-deflator	0,12	0,28	0,41	0,52	0,60	0,65	0,69	0,73
Arbeidsmarkt								
- Werkgelegenheid	-0,01	-0,03	-0,06	-0,08	-0,10	-0,11	-0,13	-0,14
- Werkgelegenheid (in 1000)	-0,45	-1,36	-2,43	-3,33	-4,13	-4,87	-5,57	-6,34
- Werkloosheid	0,06	0,20	0,35	0,49	0,62	0,76	0,91	1,09
- Productiviteit per hoofd (marktsector)	-0,04	-0,09	-0,12	-0,13	-0,14	-0,14	-0,14	-0,13

	t	t+1	t+2	t+3	t+4	t+5	t+6	t+7
Inkomens								
- Reële brutoloon per hoofd (marktsector)	-0,01	-0,03	-0,03	-0,02	-0,01	-0,01	-0,01	-0,00
- Nominale loonkost per hoofd (marktsector)	0,06	0,16	0,26	0,36	0,43	0,48	0,52	0,55
- Reële loonkost per hoofd (marktsector)	-0,02	-0,03	-0,03	-0,02	-0,01	-0,01	-0,01	-0,00
- Loonkost per eenheid product (marktsector)	0,10	0,25	0,38	0,48	0,56	0,61	0,65	0,67
- Reëel beschikbaar gezinsinkomen	-0,01	-0,02	-0,02	-0,03	-0,03	-0,03	-0,03	-0,03
- Brutowinstmarge van de bedrijven (procentpunt)	0,02	0,04	0,04	0,05	0,05	0,06	0,06	0,07
Saldo op de lopende rekening met het buitenland								
- % van het bbp	0,01	0,02	0,03	0,04	0,06	0,07	0,08	0,10
- in miljard euro	0,03	0,08	0,12	0,18	0,25	0,31	0,37	0,44
Financieringscapaciteit of behoefte van de gezamenlijke overheid (+/-)								
- % van het bbp	0,49	0,49	0,50	0,51	0,54	0,55	0,57	0,60
- in miljard euro	1,40	1,46	1,54	1,65	1,78	1,89	2,06	2,24
Toegevoegde waarde per bedrijfstak (basisprijzen, constante prijzen)								
- Industrie	-0,08	-0,19	-0,27	-0,33	-0,37	-0,40	-0,42	-0,44
- Energie	-0,01	-0,02	-0,03	-0,03	-0,03	-0,04	-0,04	-0,04
- Verwerkende nijverheid	-0,10	-0,23	-0,33	-0,39	-0,43	-0,45	-0,47	-0,49
. Intermediaire goederen	-0,10	-0,23	-0,32	-0,37	-0,40	-0,41	-0,42	-0,42
. Uitrustingsgoederen	-0,12	-0,28	-0,38	-0,45	-0,50	-0,54	-0,56	-0,59
. Verbruiksgoederen	-0,08	-0,20	-0,29	-0,35	-0,40	-0,44	-0,48	-0,50
- Bouw	-0,05	-0,12	-0,19	-0,27	-0,33	-0,39	-0,42	-0,46
- Transport en communicatie	-0,06	-0,13	-0,19	-0,23	-0,26	-0,28	-0,29	-0,30
- Andere marktdiensten	-0,04	-0,08	-0,12	-0,15	-0,17	-0,18	-0,20	-0,21
Alle marktbedrijfstakken	-0,06	-0,13	-0,19	-0,23	-0,26	-0,28	-0,29	-0,31
Niet-marktdiensten	-0,00	-0,00	-0,00	-0,00	-0,00	-0,00	-0,00	0,00
Werkgelegenheid per bedrijfstak								
- Industrie	-0,02	-0,07	-0,13	-0,18	-0,24	-0,29	-0,33	-0,38
- Energie	-0,01	-0,02	-0,03	-0,04	-0,06	-0,07	-0,09	-0,10
- Verwerkende nijverheid	-0,04	-0,11	-0,17	-0,24	-0,30	-0,36	-0,41	-0,47
. Intermediaire goederen	-0,04	-0,12	-0,22	-0,34	-0,47	-0,61	-0,75	-0,90
. Uitrustingsgoederen	-0,04	-0,10	-0,15	-0,17	-0,19	-0,20	-0,21	-0,21
. Verbruiksgoederen	-0,04	-0,10	-0,15	-0,19	-0,22	-0,25	-0,27	-0,29
- Bouw	0,02	0,02	-0,03	-0,07	-0,12	-0,15	-0,17	-0,20
- Transport en communicatie	-0,01	-0,02	-0,05	-0,08	-0,10	-0,13	-0,15	-0,17
- Andere marktdiensten	-0,01	-0,03	-0,05	-0,06	-0,07	-0,08	-0,09	-0,10
Alle marktbedrijfstakken	-0,01	-0,04	-0,07	-0,10	-0,12	-0,14	-0,16	-0,18
Niet-marktdiensten	-0,00	-0,00	-0,00	-0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

b. Resultaten in een scenario met vrije reële brutolonen

Activiteit en werkgelegenheid

Net als in het scenario met ongewijzigde reële brutolonen leidt de verhoging van de vennootschapsbelasting tot een rechtstreekse verhoging van de kosten van de productiefactor kapitaal en, bijgevolg, tot een vermindering van de bedrijfsinvesteringen (-1,24 % in t+7). In het geval van vrije loonvorming worden de kosten van nog een andere productiefactor, nl. arbeid, gewijzigd. De hogere bedrijfsbelastingen leiden immers tot een terugval van de economische activiteit, wat gepaard gaat met een toename van de werkloosheid. In het scenario met vrije loonvorming wordt rekening gehouden met de weerslag van de gestegen werk-

loosheid op de reële brutolonen (-0,03 % in t en -0,12 % in t+7). De reële loonkosten dalen met 0,04 % in t en met 0,13 % in t+7.

De productiekosten van de ondernemingen stijgen en ze verrekenen die kostenstijging gedeeltelijk in hun verkoopprijzen, wat leidt tot een stijging van het indexcijfer van de particuliere consumptieprijzen met 0,07 % in t en 0,51 % in t+7. Die stijging is echter minder uitgesproken dan bij ongewijzigde reële brutolonen (+0,56 % in t+7) en dat dankzij de daling van de reële loonkosten bij vrije loonvorming.

Die prijsstijging zorgt samen met het verlies aan arbeidsplaatsen voor een verzwakking van de koopkracht van de gezinnen die, bijgevolg, minder verbruiken (-0,13 % in t+7). Die inkrimping van de binnenlandse afzetmarkt leidt tot een sterkere daling van de bedrijfsinvesteringen, die oorspronkelijk het gevolg was van de hogere kapitaalkosten. Noteer eveneens dat de nettowinst van de ondernemingen daalt als gevolg van de verhoging van de vennootschapsbelasting, waardoor de inkomsten uit eigendom van de gezinnen-aandeelhouders verminderen (via een daling van de dividenden) en dus ook hun beschikbaar inkomen. Dat effect is echter weinig belangrijk.

Bovendien leidt de stijging van de productiekosten tot een stijging van de uitvoerprijzen (+ 0,22 % in t+7) en, bijgevolg, tot een verlies aan concurrentiekracht. De uitvoer neemt af (-0,14 % op het einde van de periode). Terzelfder tijd is er een daling van het invoervolume (-0,13 % in t+7) aangezien een gedeelte van de daling van de binnenlandse vraag een weerslag heeft op het buitenland. In totaal stijgt het saldo van de lopende verrichtingen met het buitenland met 0,10 % van het bbp op het einde van de periode, net zoals in het scenario met de ongewijzigde reële brutolonen.

In totaal gaat het reële bbp er in t met 0,05 % en in t+7 met 0,27 % op achteruit. Die vertraging van de activiteit gaat gepaard met een verlies aan arbeidsplaatsen met respectievelijk 350 en 4 600 eenheden.

Noteer dat deze maatregel niet onmiddellijk uitwerking heeft. In het begin van de periode is de weerslag van de verhoging van de vennootschapsbelasting relatief klein om nadien in de loop der jaren groter te worden. De geïnduceerde effecten van de maatregel, zowel op het vlak van activiteit als werkgelegenheid, verlopen immers via geleidelijk stijgende prijzen.

Wij wijzen er eveneens op dat de resultaten in het scenario met vrije loonvorming meestal zeer sterk lijken op die in het scenario met ongewijzigde reële brutolonen; zo bijvoorbeeld bedraagt het verlies aan bbp op het einde van de periode 0,27 % bij vrije loonvorming tegenover 0,28 % bij ongewijzigde reële brutolonen. Het enige belangrijke verschil situeert zich op het vlak van de werkgelegenheid: door de loondaling bij de vrije loonvorming kan het verlies aan arbeidsplaatsen op significante wijze beperkt worden. Zo gaan er op het einde van de periode 4 600 arbeidsplaatsen verloren, ofwel 1 800 minder dan bij ongewijzigde reële brutolonen.

Sectorale resultaten

De sectorale resultaten verschillen slechts zeer weinig in beide loonscenario's. In het bijzonder de industriële sectoren die vooral op de uitvoer gericht zijn, hebben het meest te lijden onder de stijging van de productiekosten als gevolg van de verhoging van de vennootschapsbelasting.

Overheidfinanciën

De opbrengst ex post (in termen van verbetering van het netto vorderingenoverschot) is immers hoger dan de ex ante berekende ontvangsten. Dat valt vooral te verklaren door het positieve prijseffect dat geleidelijk toeneemt.

Net als in het scenario met ongewijzigde reële brutolonen ligt het peil van alle ontvangstenposten hoger dan in het basisscenario. Het positieve prijseffect zorgt ervoor dat de fiscale en parafiscale grondslagen in nominale termen breder worden en maakt op die manier de daling in volume (als gevolg van de terugval van de economische activiteit) ongedaan. In totaal vertonen de ontvangsten een overschot van 2,5 miljard.

De prijsstijging zorgt samen met het hoger aantal werklozen voor een toename van de primaire overheidsuitgaven. De rentelasten, daarentegen, dalen dankzij de verbetering van het primaire saldo. In t+7 liggen de totale uitgaven 0,3 miljard boven hun basisniveau (voor een daling van de rentelasten met 0,6 miljard).

Op het einde van de periode is het netto vorderingenoverschot van de overheid gestegen met 0,58 % van het bbp, na een oorspronkelijke stijging ex ante van de vennootschapsbelasting met 0,50 % van het bbp. De opbrengst van de verhoging van de vennootschapsbelasting blijkt voor de overheid minder groot te zijn in het scenario met vrije loonvorming dan in dat met ongewijzigde reële brutolonen (+0,60 % van het bbp). Dat komt vooral door de inkrimping van de fiscale en parafiscale aanslagbasis als gevolg van de loondaling. Toch blijft de verhoging van de vennootschapsbelasting, zowel bij vrije loonvorming als bij ongewijzigde reële brutolonen, de alternatieve financieringsmaatregel die de sterkste toename van het overheidssaldo oplevert.

TABEL 41 - Gedetailleerde resultaten - Verhoging van de vennootschapsbelasting in het scenario met vrije reële brutolonen
(verschillen in % t.o.v. de basissimulatie tenzij anders vermeld)

	t	t+1	t+2	t+3	t+4	t+5	t+6	t+7
Vraag en productie (constante prijzen)								
- Privé verbruik	-0,03	-0,05	-0,08	-0,09	-0,10	-0,11	-0,12	-0,13
- Overheidsverbruik	-0,01	-0,01	-0,01	-0,01	0,00	0,01	0,01	0,02
- Brutokapitaalvorming	-0,08	-0,22	-0,34	-0,46	-0,58	-0,68	-0,76	-0,85
. Bedrijven	-0,12	-0,32	-0,49	-0,66	-0,82	-0,96	-1,10	-1,24
. Overheid	-0,00	-0,00	-0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
. Huisvesting	0,00	0,02	0,01	-0,01	-0,02	-0,03	0,01	0,01
- Binnenlandse absorptie	-0,04	-0,08	-0,12	-0,16	-0,19	-0,21	-0,24	-0,26
- Uitvoer	-0,01	-0,05	-0,08	-0,10	-0,12	-0,13	-0,14	-0,14
- Invoer	0,01	-0,00	-0,03	-0,05	-0,07	-0,09	-0,11	-0,13
- Bbp	-0,05	-0,12	-0,17	-0,20	-0,23	-0,25	-0,26	-0,27
Prijzen								
- Consumptieprijsindex	0,07	0,18	0,28	0,36	0,42	0,47	0,50	0,51
- Gezondheidsindex	0,08	0,19	0,29	0,38	0,44	0,49	0,52	0,54
- Uitvoer	0,04	0,10	0,14	0,17	0,20	0,21	0,22	0,22
- Invoer	0,01	0,03	0,05	0,06	0,07	0,08	0,08	0,09
- Ruilvoet	0,03	0,07	0,10	0,11	0,13	0,13	0,13	0,13
- Bbp-deflator	0,11	0,27	0,40	0,50	0,57	0,62	0,65	0,67
Arbeidsmarkt								
- Werkgelegenheid	-0,01	-0,03	-0,05	-0,06	-0,08	-0,09	-0,10	-0,10
- Werkgelegenheid (in 1000)	-0,35	-1,12	-2,01	-2,72	-3,30	-3,79	-4,19	-4,56
- Werkloosheid	0,05	0,16	0,29	0,40	0,48	0,57	0,65	0,73
- Productiviteit per hoofd (marktsector)	-0,05	-0,10	-0,13	-0,15	-0,16	-0,16	-0,17	-0,17

	t	t+1	t+2	t+3	t+4	t+5	t+6	t+7
Inkomens								
- Reële brutoloon per hoofd (marktsector)	-0,03	-0,06	-0,07	-0,07	-0,07	-0,09	-0,11	-0,13
- Nominale loonkost per hoofd (marktsector)	0,04	0,12	0,21	0,29	0,35	0,38	0,39	0,38
- Reële loonkost per hoofd (marktsector)	-0,04	-0,06	-0,07	-0,06	-0,07	-0,08	-0,10	-0,13
- Loonkost per eenheid product (marktsector)	0,08	0,22	0,34	0,44	0,50	0,54	0,55	0,54
- Reëel beschikbaar gezinsinkomen	-0,02	-0,02	-0,03	-0,03	-0,03	-0,04	-0,04	-0,05
- Brutowinstmarge van de bedrijven (procentpunt)	0,02	0,05	0,05	0,06	0,07	0,08	0,09	0,10
Saldo op de lopende rekening met het buitenland								
- % van het bbp	0,01	0,02	0,03	0,05	0,06	0,08	0,09	0,10
- in miljard euro	0,03	0,08	0,13	0,19	0,26	0,32	0,39	0,46
Financieringscapaciteit of behoefte van de gezamenlijke overheid (+/-)								
- % van het bbp	0,49	0,49	0,50	0,52	0,54	0,54	0,56	0,58
- in miljard euro	1,40	1,47	1,55	1,66	1,78	1,88	2,02	2,16
Toegevoegde waarde per bedrijfstak (basisprijzen, constante prijzen)								
- Industrie	-0,08	-0,19	-0,27	-0,32	-0,36	-0,39	-0,41	-0,43
- Energie	-0,01	-0,02	-0,03	-0,03	-0,03	-0,04	-0,04	-0,04
- Verwerkende nijverheid	-0,10	-0,23	-0,32	-0,38	-0,42	-0,45	-0,47	-0,48
. Intermediaire goederen	-0,10	-0,23	-0,32	-0,37	-0,39	-0,40	-0,41	-0,41
. Uitrustingsgoederen	-0,12	-0,28	-0,38	-0,45	-0,50	-0,54	-0,56	-0,58
. Verbruiksgoederen	-0,08	-0,20	-0,28	-0,35	-0,40	-0,44	-0,47	-0,49
- Bouw	-0,05	-0,12	-0,20	-0,27	-0,33	-0,38	-0,40	-0,44
- Transport en communicatie	-0,06	-0,13	-0,19	-0,22	-0,25	-0,27	-0,28	-0,29
- Andere marktdiensten	-0,04	-0,08	-0,12	-0,14	-0,16	-0,18	-0,19	-0,20
Alle marktbedrijfstakken	-0,06	-0,13	-0,19	-0,23	-0,25	-0,27	-0,29	-0,30
Niet-marktdiensten	-0,00	-0,00	-0,00	-0,00	-0,00	-0,00	-0,00	0,00
Werkgelegenheid per bedrijfstak								
- Industrie	-0,02	-0,07	-0,12	-0,17	-0,22	-0,27	-0,31	-0,35
- Energie	-0,01	-0,02	-0,03	-0,05	-0,07	-0,09	-0,12	-0,14
- Verwerkende nijverheid	-0,04	-0,11	-0,17	-0,23	-0,30	-0,36	-0,42	-0,48
. Intermediaire goederen	-0,04	-0,12	-0,22	-0,34	-0,47	-0,62	-0,77	-0,92
. Uitrustingsgoederen	-0,04	-0,10	-0,14	-0,17	-0,19	-0,21	-0,22	-0,24
. Verbruiksgoederen	-0,04	-0,10	-0,15	-0,19	-0,22	-0,24	-0,26	-0,28
- Bouw	0,02	0,03	0,00	-0,03	-0,06	-0,07	-0,08	-0,08
- Transport en communicatie	-0,00	-0,01	-0,04	-0,06	-0,08	-0,10	-0,11	-0,12
- Andere marktdiensten	-0,01	-0,02	-0,04	-0,04	-0,05	-0,05	-0,05	-0,04
Alle marktbedrijfstakken	-0,01	-0,03	-0,06	-0,08	-0,10	-0,11	-0,12	-0,13
Niet-marktdiensten	-0,00	-0,00	-0,00	-0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

3. Invoering van een Heffing op de Toegevoegde Waarde (HTW)

a. Resultaten in een scenario met ongewijzigde reële brutolonen

Activiteit en werkgelegenheid

De invoering van de HTW heeft als rechtstreeks gevolg dat de prijzen stijgen en het bbp in volume daalt. Vanaf het eerste jaar na de invoering van de maatregel bedraagt het verlies 0,08 % en op het einde van de periode loopt het op tot 0,21 %.

De negatieve macro-economische weerslag van de invoering van de HTW vloeit voort uit de stijging van de prijzen en de uitholling van de concurrentiekracht van de privé-sector. De rendabiliteit van de privé-sector wordt eveneens aangetast. Er is een daling van de activiteit en een vermindering van de inkomsten. De afname van het beschikbare gezinsinkomen leidt tot een daling van de consumptie met 0,06 % in t en met 0,12 % in t+7.

De investeringen worden ook afgeremd door de invoering van de HTW. Zij dalen met 0,06 % in t en met 0,37 % in t+7. Die daling kan worden verklaard zowel door een vermindering van de investeringen in woongebouwen (als gevolg van de achteruitgang van het beschikbare inkomen) als door een zekere inkrimping van de bedrijfsinvesteringen (kleinere binnenlandse afzetmarkten en lagere rendabiliteit van het kapitaal).

Die maatregel leidt eveneens tot een vermindering van de winstmarge van de ondernemingen. Daardoor verminderen de privé-investeringen en, bijgevolg, de binnenlandse vraag. Deze laatste wordt ook negatief beïnvloed (zie hoger) door de daling van de particuliere consumptie en van de investeringen in woongebouwen.

Bovendien daalt de uitvoer als gevolg van de stijging van de uitvoerprijzen en het daaruitvolgend verlies aan concurrentiekracht. Het invoervolume neemt eveneens af. In totaal leidt de invoering van de HTW tot een stijging van het saldo van de lopende verrichtingen met het buitenland ten belope van 0,08 % van het bbp op het einde van de periode.

De werkgelegenheid daalt op het einde van de periode met ongeveer 6 000 eenheden.

Sectorale resultaten

De maatregel treft de sectorale activiteit in verschillende mate. Het verlies aan activiteit is vooral merkbaar voor de consumptiegoederen en de bouw. De toegevoegde waarde van de energie daarentegen daalt omzeggens niet (dankzij een substitutie ten gunste van de factor energie omdat de ingevoerde bijdrage op de primaire factoren wordt geheven). Voor de sectorale werkgelegenheid is de achteruitgang ook algemeen.

Overheidsfinanciën

In totaal stijgt het netto vorderingenoverschot van de gezamenlijke overheid met 1,2 miljard in t en met 2,0 miljard in t+7.

Dat resultaat kan worden verklaard door verschillende bewegingen met betrekking tot de overheidsontvangsten en -uitgaven. De ontvangsten groeien met 1,4 miljard in t en met 2,3 miljard in t+7. De totale toename van de ontvangsten op het einde van de periode overtreft dus de opbrengst van de nieuwe taks, maar dat resultaat is zuiver nominaal en kan inderdaad worden verklaard door de nomi-

nale stijging van de door de gezinnen betaalde belastingen. Wij noteren echter een nogal aanzienlijke achteruitgang van de opbrengst van de vennootschapsbelasting. De uitgaven zonder rentelasten stijgen eveneens (prijsstijging en grotere werkloosheid). Bovendien gaan de rentelasten vanaf het tweede jaar constant dalen dankzij de geleidelijke verbetering van het primaire saldo. De totale overheidsuitgaven groeien bijgevolg met 0,3 miljard op het einde van de periode.

TABEL 42 - Gedetailleerde resultaten - Invoering van de heffing op de toegevoegde waarde in het scenario met ongewijzigde reële brutolonen
(verschillen in % t.o.v. de basissimulatie tenzij anders vermeld)

	t	t+1	t+2	t+3	t+4	t+5	t+6	t+7
Vraag en productie (constante prijzen)								
- Privé verbruik	-0,06	-0,09	-0,11	-0,12	-0,12	-0,12	-0,12	-0,12
- Overheidsverbruik	-0,04	-0,05	-0,05	-0,05	-0,05	-0,05	-0,05	-0,04
- Brutokapitaalvorming	-0,06	-0,07	-0,14	-0,21	-0,26	-0,30	-0,33	-0,37
. Bedrijven	-0,09	-0,14	-0,20	-0,25	-0,30	-0,33	-0,37	-0,41
. Overheid	-0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
. Huisvesting	0,00	0,10	-0,02	-0,13	-0,22	-0,29	-0,35	-0,40
- Binnenlandse absorptie	-0,06	-0,08	-0,11	-0,13	-0,14	-0,15	-0,15	-0,16
- Uitvoer	-0,02	-0,07	-0,09	-0,10	-0,11	-0,12	-0,12	-0,12
- Invoer	0,00	-0,02	-0,03	-0,04	-0,05	-0,06	-0,07	-0,07
- Bbp	-0,08	-0,12	-0,15	-0,17	-0,19	-0,20	-0,20	-0,21
Prijzen								
- Consumptieprijsindex	0,12	0,22	0,30	0,36	0,40	0,43	0,46	0,47
- Gezondheidsindex	0,13	0,23	0,32	0,38	0,42	0,46	0,48	0,50
- Uitvoer	0,08	0,12	0,15	0,17	0,18	0,19	0,20	0,20
- Invoer	0,02	0,03	0,04	0,04	0,05	0,05	0,06	0,06
- Ruilvoet	0,07	0,10	0,11	0,12	0,13	0,14	0,14	0,14
- Bbp-deflator	0,21	0,34	0,43	0,50	0,55	0,59	0,61	0,63
Arbeidsmarkt								
- Werkgelegenheid	-0,03	-0,05	-0,07	-0,08	-0,10	-0,11	-0,12	-0,13
- Werkgelegenheid (in 1000)	-1,18	-2,03	-2,81	-3,50	-4,12	-4,69	-5,22	-5,73
- Werkloosheid	0,17	0,29	0,40	0,51	0,61	0,72	0,83	0,96
- Productiviteit per hoofd (marktsector)	-0,05	-0,08	-0,09	-0,09	-0,09	-0,08	-0,08	-0,07
Inkomens								
- Reële brutoloon per hoofd (marktsector)	-0,02	-0,02	-0,01	-0,00	0,00	0,01	0,01	0,01
- Nominale loonkost per hoofd (marktsector)	0,10	0,20	0,29	0,35	0,41	0,44	0,47	0,49
- Reële loonkost per hoofd (marktsector)	-0,02	-0,02	-0,01	-0,00	0,00	0,01	0,01	0,01
- Loonkost per eenheid product (marktsector)	0,15	0,27	0,37	0,44	0,49	0,52	0,54	0,55
- Reëel beschikbaar gezinsinkomen	-0,09	-0,13	-0,17	-0,20	-0,22	-0,24	-0,25	-0,27
- Brutowinstmarge in % van toegevoegde waarde (procentpunt)	-0,43	-0,42	-0,42	-0,42	-0,41	-0,41	-0,40	-0,39
Saldo op de lopende rekening met het buitenland								
- % van het bbp	0,03	0,03	0,04	0,05	0,06	0,07	0,07	0,08
- in miljard euro	0,11	0,13	0,18	0,22	0,26	0,29	0,33	0,36
Financieringscapaciteit of behoefte van de gezamenlijke overheid (+/-)								
- % van het bbp	0,41	0,41	0,42	0,44	0,46	0,47	0,49	0,51
- in miljard euro	1,20	1,25	1,33	1,43	1,54	1,67	1,81	1,96

	t	t+1	t+2	t+3	t+4	t+5	t+6	t+7
Toegevoegde waarde per bedrijfstak								
(basisprijzen, constante prijzen)								
- Industrie	-0,10	-0,15	-0,19	-0,21	-0,23	-0,25	-0,26	-0,27
- Energie	-0,01	-0,01	-0,01	-0,01	-0,01	-0,01	-0,00	-0,00
- Verwerkende nijverheid	-0,12	-0,19	-0,23	-0,25	-0,26	-0,28	-0,28	-0,29
. Intermediaire goederen	-0,10	-0,17	-0,19	-0,20	-0,21	-0,21	-0,21	-0,21
. Uitrustingsgoederen	-0,15	-0,23	-0,27	-0,29	-0,31	-0,32	-0,33	-0,33
. Verbruiksgoederen	-0,12	-0,20	-0,24	-0,27	-0,30	-0,33	-0,34	-0,36
- Bouw	-0,05	-0,06	-0,14	-0,20	-0,25	-0,29	-0,32	-0,35
- Transport en communicatie	-0,09	-0,15	-0,18	-0,20	-0,22	-0,23	-0,24	-0,24
- Andere marktdiensten	-0,07	-0,11	-0,14	-0,16	-0,17	-0,18	-0,18	-0,19
Alle marktbedrijfstacken	-0,08	-0,13	-0,17	-0,19	-0,21	-0,22	-0,23	-0,23
Niet-marktdiensten	-0,00	-0,00	-0,00	-0,00	-0,00	-0,00	-0,00	-0,00
Werkgelegenheid per bedrijfstak								
- Industrie	-0,04	-0,07	-0,10	-0,14	-0,17	-0,20	-0,23	-0,26
- Energie	-0,01	-0,01	-0,02	-0,03	-0,04	-0,04	-0,05	-0,06
- Verwerkende nijverheid	-0,05	-0,09	-0,12	-0,15	-0,19	-0,22	-0,26	-0,29
. Intermediaire goederen	-0,04	-0,08	-0,12	-0,17	-0,24	-0,31	-0,39	-0,47
. Uitrustingsgoederen	-0,05	-0,09	-0,11	-0,12	-0,13	-0,13	-0,14	-0,15
. Verbruiksgoederen	-0,06	-0,11	-0,13	-0,16	-0,18	-0,20	-0,21	-0,23
- Bouw	-0,02	-0,02	-0,07	-0,11	-0,15	-0,18	-0,20	-0,22
- Transport en communicatie	-0,00	-0,02	-0,04	-0,06	-0,08	-0,09	-0,10	-0,11
- Andere marktdiensten	-0,04	-0,06	-0,08	-0,09	-0,10	-0,11	-0,12	-0,13
Alle marktbedrijfstacken	-0,03	-0,06	-0,08	-0,10	-0,12	-0,13	-0,15	-0,16
Niet-marktdiensten	-0,00	-0,00	-0,00	-0,00	-0,00	-0,00	-0,00	-0,00

b. Resultaten in een scenario met vrije reële brutolonen

Activiteit en werkgelegenheid

De resultaten van de invoering van een HTW in het scenario met vrije loonvorming lijken sterk op de resultaten in het scenario met ongewijzigde reële brutolonen. Het grootste verschil schuilt in de indicatoren met betrekking tot de arbeidsmarkt.

In geval van vrije lonen leidt de hogere werkloosheid die voortvloeit uit de invoering van de nieuwe belasting, tot een daling van de reële brutolonen (-0,07 % in t+7 tegenover +0,01 % in geval van ongewijzigde brutolonen¹). Daardoor gaan minder arbeidsplaatsen verloren: 4 800 eenheden in geval van vrije lonen, wat neerkomt op 900 minder verloren arbeidsplaatsen dan in het scenario met ongewijzigde brutolonen.

Voor het overige verschillen de resultaten in geval van vrije loonvorming nauwelijks van die in het scenario met ongewijzigde reële brutolonen. Zo is bijvoorbeeld de daling van het beschikbaar gezinsinkomen slechts iets groter in geval van vrije lonen (-0,29 % in t+7 tegenover -0,27), terwijl de stijging van de particuliere consumptieprijzen iets minder groot is in het scenario met vrije lonen (+0,45 % in t+7 tegenover +0,47 %). De impact van de invoering van een HTW op het saldo

1. Die kleine reële brutoloonstijging in het scenario met 'ongewijzigde reële lonen' kan het gevolg zijn van zowel intersectorale verschuivingen in economische activiteit, als intrasectorale verschuivingen tussen arbeidscategorieën.

van de lopende verrichtingen met het buitenland is identiek ongeacht de loonconfiguratie; het saldo bedraagt +0,08 % van het bbp in t+7).

In totaal daalt het bbp met 0,21 % op het einde van de periode in beide loonscenario's.

Sectorale resultaten

Hoewel alle sectoren hun toegevoegde waarde en hun werkgelegenheid zien dalen als gevolg van de toepassing van een HTW, zijn de meest getroffen sectoren de bouw en de consumptiegoederen op het vlak van activiteit en de intermediaire goederen op het vlak van werkgelegenheid.

Overheidsfinanciën

De gevolgen van de invoering van een HTW op de overheidsfinanciën verschillen nauwelijks in beide loonscenario's. De stijging in het ontvangstenoverschot is ietwat minder groot in geval van vrije loonvorming (wegens de daling van de lonen). De uitgaven daarentegen stijgen iets minder (de toename van de geïndexeerde uitgaven en de sociale uitkeringen is iets minder groot dan in het scenario met ongewijzigde reële brutolonen). In totaal is de verbetering van het vorderingenoverschot van de gezamenlijke overheid vergelijkbaar aangezien het op het einde van de periode 0,51 % bedraagt in geval van ongewijzigde reële brutolonen en 0,50 % in geval van vrije loonvorming.

TABEL 43 - Gedetailleerde resultaten - Invoering van de heffing op de toegevoegde waarde in het scenario met vrije reële brutolonen
(verschillen in % t.o.v. de basissimulatie tenzij anders vermeld)

	t	t+1	t+2	t+3	t+4	t+5	t+6	t+7
Vraag en productie (constante prijzen)								
- Privé verbruik	-0,07	-0,10	-0,11	-0,12	-0,13	-0,13	-0,13	-0,14
- Overheidsverbruik	-0,04	-0,05	-0,05	-0,05	-0,05	-0,05	-0,05	-0,05
- Brutokapitaalvorming	-0,06	-0,07	-0,14	-0,21	-0,26	-0,31	-0,35	-0,39
. Bedrijven	-0,09	-0,14	-0,20	-0,25	-0,29	-0,33	-0,37	-0,41
. Overheid	-0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
. Huisvesting	0,00	0,09	-0,03	-0,15	-0,25	-0,34	-0,42	-0,48
- Binnenlandse absorptie	-0,06	-0,08	-0,11	-0,13	-0,14	-0,15	-0,16	-0,17
- Uitvoer	-0,02	-0,06	-0,08	-0,10	-0,10	-0,11	-0,11	-0,11
- Invoer	-0,00	-0,02	-0,03	-0,05	-0,06	-0,06	-0,07	-0,08
- Bbp	-0,08	-0,12	-0,15	-0,17	-0,18	-0,19	-0,20	-0,21
Prijzen								
- Consumptieprijsindex	0,11	0,21	0,29	0,35	0,39	0,42	0,44	0,45
- Gezondheidsindex	0,12	0,22	0,30	0,36	0,41	0,44	0,46	0,47
- Uitvoer	0,08	0,12	0,14	0,16	0,17	0,18	0,18	0,19
- Invoer	0,01	0,03	0,04	0,04	0,05	0,05	0,06	0,06
- Ruilvoet	0,07	0,09	0,11	0,12	0,13	0,13	0,13	0,13
- Bbp-deflator	0,20	0,33	0,42	0,48	0,53	0,57	0,59	0,60
Arbeidsmarkt								
- Werkgelegenheid	-0,03	-0,04	-0,06	-0,07	-0,09	-0,10	-0,10	-0,11
- Werkgelegenheid (in 1000)	-1,06	-1,82	-2,57	-3,18	-3,70	-4,14	-4,51	-4,81
- Werkloosheid	0,15	0,26	0,37	0,46	0,53	0,61	0,69	0,75
- Productiviteit per hoofd (marktsector)	-0,05	-0,08	-0,09	-0,09	-0,09	-0,09	-0,09	-0,09

	t	t+1	t+2	t+3	t+4	t+5	t+6	t+7
Inkomens								
- Reële brutoloon per hoofd (marktsector)	-0,05	-0,05	-0,04	-0,03	-0,03	-0,03	-0,05	-0,07
- Nominale loonkost per hoofd (marktsector)	0,06	0,16	0,25	0,32	0,36	0,38	0,39	0,38
- Reële loonkost per hoofd (marktsector)	-0,05	-0,05	-0,04	-0,03	-0,03	-0,03	-0,05	-0,07
- Loonkost per eenheid product (marktsector)	0,11	0,23	0,34	0,41	0,45	0,47	0,47	0,46
- Reëel beschikbaar gezinsinkomen	-0,09	-0,14	-0,17	-0,20	-0,22	-0,24	-0,27	-0,29
- Brutowinstmarge in % van toegevoegde waarde (procentpunt)	-0,42	-0,41	-0,41	-0,41	-0,40	-0,39	-0,38	-0,37
Saldo op de lopende rekening met het buitenland								
- % van het bbp	0,03	0,04	0,05	0,05	0,06	0,07	0,07	0,08
- in miljard euro	0,11	0,14	0,18	0,22	0,26	0,29	0,33	0,37
Financieringscapaciteit of behoefte van de gezamenlijke overheid (+/-)								
- % van het bbp	0,41	0,41	0,42	0,44	0,45	0,47	0,49	0,50
- in miljard euro	1,18	1,23	1,32	1,42	1,53	1,65	1,78	1,91
Toegevoegde waarde per bedrijfstak (basisprijzen, constante prijzen)								
- Industrie	-0,09	-0,15	-0,18	-0,21	-0,23	-0,24	-0,25	-0,26
- Energie	-0,01	-0,01	-0,01	-0,01	-0,01	-0,01	-0,01	-0,01
- Verwerkende nijverheid	-0,12	-0,19	-0,22	-0,24	-0,25	-0,26	-0,27	-0,27
. Intermediaire goederen	-0,10	-0,17	-0,19	-0,19	-0,19	-0,19	-0,19	-0,19
. Uitrustingsgoederen	-0,14	-0,22	-0,26	-0,28	-0,29	-0,30	-0,31	-0,31
. Verbruiksgoederen	-0,12	-0,19	-0,23	-0,27	-0,29	-0,31	-0,33	-0,34
- Bouw	-0,05	-0,06	-0,14	-0,21	-0,26	-0,31	-0,35	-0,38
- Transport en communicatie	-0,09	-0,14	-0,17	-0,20	-0,21	-0,22	-0,23	-0,23
- Andere marktdiensten	-0,07	-0,11	-0,14	-0,15	-0,17	-0,18	-0,18	-0,19
Alle marktbedrijfstakken	-0,08	-0,13	-0,16	-0,19	-0,20	-0,21	-0,22	-0,23
Niet-marktdiensten	-0,00	-0,00	-0,00	-0,00	-0,00	-0,00	-0,00	-0,00
Werkgelegenheid per bedrijfstak								
- Industrie	-0,04	-0,07	-0,11	-0,14	-0,18	-0,21	-0,23	-0,26
- Energie	-0,01	-0,01	-0,02	-0,03	-0,04	-0,04	-0,05	-0,05
- Verwerkende nijverheid	-0,05	-0,09	-0,12	-0,14	-0,17	-0,21	-0,24	-0,27
. Intermediaire goederen	-0,04	-0,07	-0,11	-0,16	-0,22	-0,29	-0,36	-0,43
. Uitrustingsgoederen	-0,05	-0,09	-0,10	-0,11	-0,12	-0,13	-0,14	-0,15
. Verbruiksgoederen	-0,06	-0,10	-0,13	-0,15	-0,17	-0,18	-0,19	-0,20
- Bouw	-0,01	-0,02	-0,09	-0,15	-0,19	-0,23	-0,25	-0,26
- Transport en communicatie	0,00	-0,01	-0,03	-0,06	-0,07	-0,09	-0,09	-0,10
- Andere marktdiensten	-0,03	-0,05	-0,07	-0,08	-0,08	-0,09	-0,09	-0,10
Alle marktbedrijfstakken	-0,03	-0,05	-0,07	-0,09	-0,11	-0,12	-0,13	-0,14
Niet-marktdiensten	-0,01	-0,00	-0,00	-0,00	-0,00	-0,00	-0,00	-0,00

c. Resultaten in een scenario met LABMOD-lonen

Sectorale activiteit

Supra werd reeds vermeld dat de effecten op het bbp in de LABMOD- en HERMES-vrijeloonsscenario's nagenoeg identiek zijn en dat het (kleine) banenverlies het kleinst is onder LABMOD-loonvorming. De sectorale gevolgen zijn nagenoeg identiek, zowel qua omvang als rangorde, met het grootste toegevoegde waardeverlies in de uitrustingsgoederen-, verbruiksgoederen- en bouwsector en het grootste banenverlies in de intermediaire goederen-, verbruiksgoederen- en bouwsector.

Openbare financiën

Niet alleen de middellangetermijninvloed op het overheidssaldo is gelijkaardig onder de twee loonhypothese (+0,49 % i.p.v. +0,50 procentpunten van het bbp), ook de componenten van ontvangsten en uitgaven reageren kwalitatief op een analoge manier. Toch noteren we enkele kwantitatieve verschillen aan de ontvangstenzijde: de toegevoegde waardeheffing bedraagt 1 940 (i.p.v. 1 914) miljoen euro; de personeninkomstenbelastingen stijgen met 41 (i.p.v. 120) miljoen euro en de indirecte belastingen met 106 (i.p.v. 128) miljoen euro; de sociale zekerheidsontvangsten stijgen slechts met 76 (i.p.v. 143) miljoen euro. Aan de uitgavenzijde vallen de lagere stijging van het overheidsverbruik (+369 i.p.v. +419 miljoen euro) en de sociale zekerheidsstransfers (+255 i.p.v. +305 miljoen euro) op, allebei een gevolg van de lagere prijsstijgingen.

TABEL 44 - Gedetailleerde resultaten - Invoering van de heffing op de toegevoegde waarde in het scenario met LABMOD-lonen
(verschillen in % t.o.v. de basissimulatie tenzij anders vermeld)

	t	t+1	t+2	t+3	t+4	t+5	t+6	t+7
Vraag en productie (const,ante prijzen)								
- Privé verbruik	-0,06	-0,10	-0,13	-0,14	-0,15	-0,15	-0,15	-0,15
- Overheidsverbruik	-0,04	-0,05	-0,05	-0,04	-0,04	-0,04	-0,03	-0,03
- Brutokapitaalvorming	-0,06	-0,07	-0,15	-0,21	-0,26	-0,29	-0,32	-0,35
. Bedrijven	-0,09	-0,14	-0,20	-0,25	-0,28	-0,31	-0,35	-0,38
. Overheid	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
. Huisvesting	0,00	0,11	-0,04	-0,18	-0,26	-0,32	-0,37	-0,40
- Binnenlandse absorptie	-0,06	-0,08	-0,12	-0,14	-0,15	-0,16	-0,16	-0,17
- Uitvoer	-0,02	-0,07	-0,08	-0,09	-0,09	-0,10	-0,10	-0,10
- Invoer	0,00	-0,02	-0,04	-0,06	-0,06	-0,07	-0,08	-0,08
- Bbp	-0,08	-0,12	-0,15	-0,16	-0,17	-0,18	-0,19	-0,19
Prijzen								
- Consumptieprijsindex	0,12	0,22	0,28	0,32	0,35	0,37	0,39	0,40
- Gezondheidsindex	0,13	0,23	0,29	0,34	0,37	0,39	0,40	0,42
- Uitvoer	0,09	0,12	0,14	0,15	0,16	0,16	0,17	0,17
- Invoer	0,02	0,03	0,03	0,04	0,04	0,05	0,05	0,05
- Ruilvoet	0,07	0,09	0,10	0,11	0,11	0,11	0,12	0,12
- Bbp-deflator	0,22	0,33	0,40	0,44	0,47	0,49	0,51	0,52
Arbeidsmarkt								
- Werkgelegenheid	-0,03	-0,04	-0,05	-0,05	-0,05	-0,06	-0,06	-0,06
- Werkgelegenheid (in 1000)	-1,45	-1,75	-1,94	-2,14	-2,33	-2,47	-2,60	-2,75
- Werkloosheid	0,21	0,25	0,28	0,31	0,34	0,37	0,40	0,43
- Productiviteit per hoofd (marktsector)	-0,04	-0,08	-0,11	-0,12	-0,12	-0,13	-0,13	-0,13
Inkomens								
- Reële brutoloon per hoofd (marktsector)	0,01	-0,06	-0,16	-0,19	-0,20	-0,21	-0,21	-0,22
- Nominale loonkost per hoofd (marktsector)	0,14	0,16	0,12	0,13	0,15	0,16	0,17	0,17
- Reële loonkost per hoofd (marktsector)	0,01	-0,06	-0,16	-0,19	-0,20	-0,21	-0,21	-0,22
- Loonkost per eenheid product (marktsector)	0,17	0,23	0,22	0,24	0,27	0,29	0,30	0,31
- Reëel beschikbaar gezinsinkomen	-0,08	-0,14	-0,20	-0,23	-0,25	-0,26	-0,28	-0,30
- Brutowinstmarge in % van toegevoegde waarde (procentpunt)	-0,44	-0,41	-0,37	-0,35	-0,35	-0,34	-0,34	-0,33
Saldo op de lopende rekening met het buitenland								
- % van het bbp	0,03	0,04	0,05	0,06	0,07	0,07	0,08	0,08
- in miljard euro	0,11	0,13	0,19	0,23	0,27	0,30	0,34	0,37
Financieringscapaciteit of behoefte van de gezamenlijke overheid (+/-)								
- % van het bbp	0,42	0,41	0,41	0,42	0,43	0,45	0,47	0,49
- in miljard euro	1,20	1,24	1,28	1,36	1,47	1,59	1,73	1,88

	t	t+1	t+2	t+3	t+4	t+5	t+6	t+7
Toegevoegde waarde per bedrijfstak								
(basisprijzen, constante prijzen)								
- Industrie	-0,10	-0,15	-0,18	-0,20	-0,21	-0,22	-0,23	-0,24
- Energie	-0,01	-0,01	-0,01	-0,01	-0,01	-0,01	-0,01	-0,01
- Verwerkende nijverheid	-0,12	-0,19	-0,22	-0,22	-0,23	-0,23	-0,24	-0,24
. Intermediaire goederen	-0,10	-0,17	-0,18	-0,18	-0,18	-0,17	-0,17	-0,17
. Uitrustingsgoederen	-0,15	-0,23	-0,26	-0,26	-0,27	-0,27	-0,27	-0,28
. Verbruiksgoederen	-0,13	-0,20	-0,23	-0,25	-0,27	-0,28	-0,30	-0,31
- Bouw	-0,05	-0,06	-0,14	-0,21	-0,26	-0,29	-0,31	-0,34
- Transport en communicatie	-0,09	-0,15	-0,18	-0,19	-0,20	-0,21	-0,21	-0,22
- Andere marktdiensten	-0,07	-0,11	-0,14	-0,15	-0,16	-0,16	-0,17	-0,17
Alle marktbedrijfstakken	-0,09	-0,13	-0,16	-0,18	-0,19	-0,20	-0,20	-0,21
Niet-marktdiensten	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Werkgelegenheid per bedrijfstak								
- Industrie	-0,04	-0,07	-0,09	-0,11	-0,13	-0,15	-0,17	-0,19
- Energie	-0,01	-0,02	-0,02	-0,03	-0,03	-0,03	-0,04	-0,04
- Verwerkende nijverheid	-0,05	-0,09	-0,12	-0,14	-0,16	-0,17	-0,19	-0,21
. Intermediaire goederen	-0,04	-0,08	-0,11	-0,15	-0,21	-0,26	-0,32	-0,38
. Uitrustingsgoederen	-0,05	-0,09	-0,10	-0,10	-0,10	-0,09	-0,09	-0,08
. Verbruiksgoederen	-0,06	-0,11	-0,13	-0,14	-0,15	-0,15	-0,15	-0,15
- Bouw	-0,03	-0,01	-0,03	-0,07	-0,10	-0,12	-0,13	-0,14
- Transport en communicatie	-0,01	-0,01	-0,01	-0,01	-0,02	-0,03	-0,03	-0,04
- Andere marktdiensten	-0,05	-0,05	-0,05	-0,05	-0,04	-0,04	-0,04	-0,04
Alle marktbedrijfstakken	-0,04	-0,05	-0,06	-0,06	-0,07	-0,07	-0,07	-0,08
Niet-marktdiensten	0,00	-0,01	-0,01	-0,01	0,00	0,00	0,00	0,00

4. Invoering van een Algemene Sociale Bijdrage (ASB)

a. Resultaten in een scenario met ongewijzigde reële brutolonen

Activiteit en werkgelegenheid

De negatieve macro-economische impact van de invoering van een ASB is vooral toe te schrijven aan de vermindering van het reëel beschikbaar gezinsinkomen als gevolg van die nieuwe heffing (-0,80 % in t+7). Er wordt een daling vastgesteld van de consumptieve bestedingen (-0,73 % in t+7) en van de investeringen van de gezinnen (-0,82 % in t+7).

De invoering van een ASB remt tevens de bedrijfsinvesteringen af (-0,46 % in t+7), enerzijds door een inkrimping van de binnenlandse afzetmarkten en anderzijds door de daling van de kapitaalrendabiliteit die voortvloeit uit de invoering van de ASB op de vennootschapsinkomens.

De invoering van een ASB heeft een tweevoudige impact op het prijspeil. Enerzijds proberen de bedrijven zoveel mogelijk de hogere lasten te verrekenen in de verkoopprijzen, waardoor die prijzen stijgen. Anderzijds leidt de terugval van de activiteit en van de vraag als gevolg van die nieuwe bijdrage, tot een lagere gebruiksgraad, waardoor de prijzen dalen. In totaal is het netto-effect op de prijzen negatief en bedraagt op het einde van de periode -0,06 %.

Wat de buitenlandse handel betreft, leidt de invoering van de ASB tot geen enkele wijziging, noch van de uitvoer- en invoerprijzen, noch van het uitvoervolume. Het invoervolume daarentegen wordt beïnvloed door de daling van de binnenlandse activiteit en de consumptie. Het saldo op de lopende verrichtingen met het buitenland stijgt met 0,29 % van het bbp op het einde van de periode.

In totaal leidt de invoering van een ASB tot een daling van het bbp in volume met 0,13 % vanaf het eerste jaar dat de maatregel wordt toegepast. Die daling bedraagt 0,20 % op het einde van de periode. De werkgelegenheid daalt met iets meer dan 3 000 eenheden het eerste jaar en met bijna het dubbele op het einde van de periode.

Sectorale resultaten

Zowel wat de werkgelegenheid als de toegevoegde waarde betreft, is het de bouwsector die het meest te lijden heeft onder de invoering van een ASB. De sector van de intermediaire goederen daarentegen ondergaat, in relatieve termen, slechts een lichte daling van zijn toegevoegde waarde (-0,04 % in t+7) en zijn werkgelegenheid (-0,02 % in t+7).

Overheidsfinanciën

De vertraging van de activiteit als gevolg van de nieuwe bijdrage leidt tot een daling van alle ontvangstenposten, terwijl enkel de ontvangsten uit de ASB positief zijn. Het banenverlies en het lager beschikbaar gezinsinkomen verklaren de vermindering van de directe en indirecte gezinsbelastingen en van de socialezekerheidsbijdragen. Ook de directe belastingen die door de ondernemingen worden betaald, dalen. Die geringere ontvangsten worden echter meer dan gecompenseerd door de opbrengst van de nieuwe bijdrage (2,1 miljard in t+7) zodat, op het einde van de periode, de totale ontvangsten stijgen met 1,6 miljard.

Wat de uitgaven zonder rentelasten betreft, leidt de daling van de economische activiteit (en de grotere werkloosheid die eruit voortvloeit) tot een toename van het uitgavenvolume. Daartegenover staat dat de (lichte) daling van het prijspeil leidt tot een vermindering van de geïndexeerde uitgaven. In totaal heffen die twee effecten elkaar bijna helemaal op zodat het niveau van de verschillende primaire uitgavenposten vrijwel ongewijzigd blijft ten opzichte van het basisscenario. De rentelasten daarentegen dalen fors op het einde van de periode dankzij de constante verbetering van het primair saldo. In totaal dalen de uitgaven met 0,4 miljard op het einde van de periode.

Een toename van de overheidsontvangsten in combinatie met een daling van de uitgaven leidt noodzakelijkerwijs tot een verbetering van het vorderingenoverschot van de overheid. De toename in het overschot bedraagt iets meer dan 2 miljard op het einde van de periode, wat overeenstemt met 0,53 % van het bbp.

TABEL 45 - Gedetailleerde resultaten - Invoering van de algemene sociale bijdrage in het scenario met ongewijzigde reële brutolonen
(verschillen in % t.o.v. de basissimulatie tenzij anders vermeld)

	t	t+1	t+2	t+3	t+4	t+5	t+6	t+7
Vraag en productie (constante prijzen)								
- Privé verbruik	-0,43	-0,50	-0,56	-0,61	-0,65	-0,68	-0,71	-0,73
- Overheidsverbruik	0,00	-0,01	-0,01	-0,01	-0,01	-0,01	-0,01	-0,01
- Brutokapitaalvorming	-0,11	-0,26	-0,30	-0,34	-0,38	-0,42	-0,46	-0,50
. Bedrijven	-0,16	-0,22	-0,25	-0,29	-0,34	-0,38	-0,42	-0,46
. Overheid	0,00	0,00	0,00	-0,00	-0,00	-0,00	-0,00	-0,00
. Huisvesting	0,00	-0,49	-0,54	-0,60	-0,66	-0,72	-0,77	-0,82
- Binnenlandse absorptie	-0,27	-0,34	-0,38	-0,42	-0,45	-0,48	-0,50	-0,52
- Uitvoer	-0,00	-0,00	-0,01	-0,01	-0,01	-0,00	-0,00	-0,00
- Invoer	-0,16	-0,20	-0,23	-0,25	-0,27	-0,28	-0,29	-0,30
- Bbp	-0,13	-0,16	-0,17	-0,18	-0,19	-0,20	-0,20	-0,20
Prijzen								
- Consumptieprijsindex	-0,01	-0,02	-0,03	-0,03	-0,04	-0,05	-0,06	-0,06
- Gezondheidsindex	-0,01	-0,02	-0,03	-0,04	-0,04	-0,05	-0,06	-0,07
- Uitvoer	-0,00	0,01	0,00	0,00	0,00	-0,00	-0,00	-0,00
- Invoer	-0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
- Ruilvoet	0,00	0,00	0,00	0,00	-0,00	-0,00	-0,00	-0,01
- Bbp-deflator	-0,00	-0,01	-0,02	-0,02	-0,03	-0,04	-0,05	-0,05
Arbeidsmarkt								
- Werkgelegenheid	-0,07	-0,09	-0,10	-0,11	-0,12	-0,12	-0,13	-0,13
- Werkgelegenheid (in 1000)	-3,06	-3,81	-4,22	-4,63	-5,00	-5,33	-5,62	-5,90
- Werkloosheid	0,44	0,55	0,61	0,68	0,74	0,81	0,90	0,99
- Productiviteit per hoofd (marktsector)	-0,06	-0,06	-0,06	-0,06	-0,06	-0,06	-0,06	-0,06
Inkomens								
- Reële brutoloon per hoofd (marktsector)	0,01	0,01	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
- Nominale loonkost per hoofd (marktsector)	-0,01	-0,01	-0,02	-0,03	-0,04	-0,04	-0,05	-0,06
- Reële loonkost per hoofd (marktsector)	0,01	0,01	0,01	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
- Loonkost per eenheid product (marktsector)	0,05	0,04	0,03	0,02	0,01	-0,00	-0,01	-0,02
- Reëel beschikbaar gezinsinkomen	-0,60	-0,65	-0,68	-0,72	-0,74	-0,76	-0,78	-0,80
- Brutowinstmarge in % van toegevoegde waarde (procentpunt)	-0,03	-0,03	-0,03	-0,03	-0,03	-0,02	-0,02	-0,02
Saldo op de lopende rekening met het buitenland								
- % van het bbp	0,13	0,18	0,21	0,23	0,25	0,27	0,28	0,29
- in miljard euro	0,37	0,51	0,62	0,72	0,81	0,90	0,98	1,07
Financieringscapaciteit of behoefte van de gezamenlijke overheid (+/-)								
- % van het bbp	0,46	0,45	0,46	0,48	0,49	0,50	0,51	0,53
- in miljard euro	1,34	1,38	1,46	1,56	1,66	1,77	1,88	2,01
Toegevoegde waarde per bedrijfstak (basisprijzen, constante prijzen)								
- Industrie	-0,11	-0,14	-0,14	-0,14	-0,15	-0,15	-0,16	-0,16
- Energie	-0,08	-0,08	-0,09	-0,10	-0,10	-0,11	-0,11	-0,12
- Verwerkende nijverheid	-0,11	-0,11	-0,09	-0,09	-0,09	-0,08	-0,08	-0,08
. Intermediaire goederen	-0,06	-0,06	-0,05	-0,05	-0,04	-0,04	-0,04	-0,04
. Uitrustingsgoederen	-0,11	-0,11	-0,11	-0,10	-0,10	-0,10	-0,10	-0,10
. Verbruiksgoederen	-0,18	-0,16	-0,13	-0,13	-0,12	-0,12	-0,11	-0,11
- Bouw	-0,11	-0,32	-0,36	-0,40	-0,43	-0,46	-0,49	-0,51
- Transport en communicatie	-0,18	-0,19	-0,20	-0,21	-0,21	-0,21	-0,21	-0,21
- Andere marktdiensten	-0,14	-0,17	-0,19	-0,20	-0,21	-0,22	-0,22	-0,23
Alle marktbedrijfstakken	-0,14	-0,17	-0,18	-0,19	-0,20	-0,20	-0,21	-0,21
Niet-marktdiensten	-0,02	-0,01	-0,01	-0,02	-0,02	-0,02	-0,02	-0,02

	t	t+1	t+2	t+3	t+4	t+5	t+6	t+7
Werkgelegenheid per bedrijfstak								
- Industrie	-0,05	-0,09	-0,09	-0,10	-0,11	-0,11	-0,12	-0,12
- Energie	-0,05	-0,06	-0,07	-0,08	-0,10	-0,11	-0,12	-0,13
- Verwerkende nijverheid	-0,05	-0,06	-0,05	-0,05	-0,05	-0,05	-0,05	-0,05
. Intermediaire goederen	-0,02	-0,02	-0,02	-0,02	-0,02	-0,02	-0,02	-0,02
. Uitrustingsgoederen	-0,04	-0,05	-0,05	-0,05	-0,05	-0,05	-0,05	-0,05
. Verbruiksgoederen	-0,09	-0,10	-0,08	-0,08	-0,08	-0,08	-0,07	-0,07
- Bouw	-0,06	-0,17	-0,19	-0,21	-0,23	-0,25	-0,27	-0,28
- Transport en communicatie	-0,06	-0,07	-0,08	-0,10	-0,11	-0,12	-0,12	-0,13
- Andere marktdiensten	-0,10	-0,12	-0,13	-0,14	-0,15	-0,16	-0,17	-0,17
Alle marktbedrijfstakken	-0,08	-0,11	-0,12	-0,13	-0,13	-0,14	-0,15	-0,15
Niet-marktdiensten	-0,04	-0,03	-0,04	-0,04	-0,04	-0,04	-0,05	-0,05

b. Resultaten in een scenario met vrije reële brutolonen

Activiteit en werkgelegenheid

De resultaten van de invoering van een ASB in geval van vrije loonvorming verschillen in het algemeen weinig van de resultaten in een scenario met ongewijzigde reële brutolonen, behalve wat de arbeidsmarkt betreft.

Terwijl in een scenario met ongewijzigde reële brutolonen de 3 000 arbeidsplaatsen die vanaf het eerste jaar verloren gingen, geen enkele impact hebben op de reële brutolonen, is dat niet het geval in een scenario met vrije reële brutolonen. In die looncontext wordt rekening gehouden met de neerwaartse druk van de toegenomen werkloosheid op de reële brutolonen. Dat leidt tot een daling van de reële loonkosten van -0,28 % in t+7. Door die daling kan het verlies aan banen fors worden beperkt tot nog slechts 1 700 eenheden in t+7. In geval van vrije loonvorming gaan er dus geleidelijk minder banen verloren, in tegenstelling tot de ongewijzigde reële brutolonen, waar het verlies aan arbeidsplaatsen oploopt tot 5 900 eenheden op het einde van de periode.

Voor het overige lijken de resultaten bij vrije loonvorming sterk op die bij ongewijzigde reële brutolonen. Als gevolg van de invoering van een ASB is de daling van het reële beschikbare gezinsinkomen ietwat groter in geval van vrije loonvorming (-0,84 % in t+7 tegenover -0,80 %). De daling van het particuliere prijspeil is ook iets groter bij vrije lonen (-0,16 % in t+7 tegenover -0,06 %). In die looncontext is de stijging van het overschot van het saldo van de lopende verrichtingen met het buitenland eveneens ietwat groter (+0,30 % van het bbp tegenover +0,29 %).

In totaal is de vertraging van de activiteit minder groot in geval van vrije loonvorming (-0,17 % in t+7) dan bij ongewijzigde reële brutolonen (-0,20 % in t+7).

Sectorale resultaten

De maatregel benadeelt vooral de sectoren die zich richten op het binnenland (zoals de bouwsector en de dienstensector). De sectoren van de verwerkende nijverheid daarentegen zien hun werkgelegenheid lichtjes toenemen op het einde van de periode aangezien zij als aan concurrentie blootgestelde sectoren profiteren van de lagere uitvoerprijzen.

Overheidsfinanciën

Terwijl in geval van ongewijzigde reële brutolonen de invoering van een ASB leidt tot een verhoging van het vorderingenoverschot van de gezamenlijke overheid met 0,53 % van het bbp op het einde van de periode, bedraagt die stijging nog slechts 0,50 % van het bbp in een context van vrije lonen.

De vermindering van de totale uitgaven is nochtans groter in geval van vrije lonen (wegens het negatievere prijseffect en het kleiner verlies aan arbeidsplaatsen). De ontvangsten daarentegen stijgen minder: de daling van de reële lonen in het scenario met vrije reële brutolonen leidt inderdaad tot een inkrimping van de fiscale en parafiscale aanslagbasis van de gezinnen en dus tot kleinere ontvangsten.

TABEL 46 - Gedetailleerde resultaten - Invoering van de algemene sociale bijdrage in het scenario met vrije reële brutolonen
(verschillen in % t.o.v. de basissimulatie tenzij anders vermeld)

	t	t+1	t+2	t+3	t+4	t+5	t+6	t+7
Vraag en productie (constante prijzen)								
- Privé verbruik	-0,43	-0,51	-0,58	-0,63	-0,67	-0,70	-0,73	-0,76
- Overheidsverbruik	0,00	-0,00	-0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
- Brutokapitaalvorming	-0,11	-0,26	-0,29	-0,33	-0,36	-0,40	-0,42	-0,45
. Bedrijven	-0,15	-0,21	-0,25	-0,28	-0,32	-0,35	-0,39	-0,43
. Overheid	0,00	0,00	0,00	-0,00	-0,00	-0,00	-0,00	-0,00
. Huisvesting	0,00	-0,50	-0,55	-0,59	-0,63	-0,67	-0,70	-0,73
- Binnenlandse absorptie	-0,27	-0,34	-0,39	-0,42	-0,45	-0,48	-0,50	-0,52
- Uitvoer	0,00	-0,00	0,00	0,00	0,01	0,01	0,02	0,02
- Invoer	-0,16	-0,21	-0,24	-0,26	-0,28	-0,29	-0,30	-0,30
- Bbp	-0,13	-0,16	-0,16	-0,17	-0,17	-0,17	-0,17	-0,17
Prijzen								
- Consumptieprijsindex	-0,02	-0,04	-0,06	-0,08	-0,10	-0,13	-0,15	-0,16
- Gezondheidsindex	-0,02	-0,04	-0,06	-0,09	-0,11	-0,13	-0,15	-0,17
- Uitvoer	-0,00	-0,00	-0,01	-0,02	-0,02	-0,03	-0,04	-0,04
- Invoer	-0,00	-0,00	-0,00	-0,00	-0,00	-0,01	-0,01	-0,01
- Ruilvoet	-0,00	-0,00	-0,01	-0,01	-0,02	-0,02	-0,03	-0,03
- Bbp-deflator	-0,01	-0,04	-0,07	-0,09	-0,12	-0,15	-0,17	-0,19
Arbeidsmarkt								
- Werkgelegenheid	-0,07	-0,08	-0,07	-0,07	-0,06	-0,06	-0,05	-0,04
- Werkgelegenheid (in 1000)	-2,83	-3,21	-3,15	-3,00	-2,74	-2,41	-2,04	-1,66
- Werkloosheid	0,40	0,46	0,45	0,43	0,40	0,36	0,31	0,26
- Productiviteit per hoofd (marktsector)	-0,06	-0,08	-0,09	-0,10	-0,11	-0,12	-0,13	-0,14
Inkomens								
- Reële brutoloon per hoofd (marktsector)	-0,03	-0,08	-0,13	-0,17	-0,20	-0,23	-0,26	-0,28
- Nominale loonkost per hoofd (marktsector)	-0,05	-0,12	-0,18	-0,24	-0,30	-0,36	-0,40	-0,44
- Reële loonkost per hoofd (marktsector)	-0,03	-0,08	-0,12	-0,16	-0,20	-0,23	-0,26	-0,28
- Loonkost per eenheid product (marktsector)	0,01	-0,05	-0,11	-0,16	-0,21	-0,25	-0,28	-0,31
- Reëel beschikbaar gezinsinkomen	-0,60	-0,66	-0,70	-0,74	-0,77	-0,80	-0,82	-0,84
- Brutowinstmarge in % van toegevoegde waarde (procentpunt)	-0,01	-0,00	0,01	0,02	0,03	0,04	0,04	0,05
Saldo op de lopende rekening met het buitenland								
- % van het bbp	0,13	0,18	0,21	0,23	0,25	0,27	0,29	0,30
- in miljard euro	0,37	0,52	0,62	0,72	0,81	0,90	0,99	1,08

	t	t+1	t+2	t+3	t+4	t+5	t+6	t+7
Financieringscapaciteit of behoefte van de gezamenlijke overheid (+/-)								
- % van het bbp	0,46	0,45	0,45	0,46	0,47	0,48	0,49	0,50
- in miljard euro	1,33	1,35	1,42	1,50	1,59	1,68	1,79	1,90
Toegevoegde waarde per bedrijfstak (basisprijzen, constante prijzen)								
- Industrie	-0,10	-0,13	-0,13	-0,12	-0,12	-0,12	-0,12	-0,12
- Energie	-0,08	-0,09	-0,09	-0,10	-0,11	-0,11	-0,12	-0,12
- Verwerkende nijverheid	-0,11	-0,10	-0,07	-0,06	-0,05	-0,04	-0,04	-0,03
. Intermediaire goederen	-0,05	-0,05	-0,04	-0,03	-0,02	-0,01	-0,00	-0,00
. Uitrustingsgoederen	-0,10	-0,09	-0,08	-0,07	-0,06	-0,06	-0,05	-0,05
. Verbruiksgoederen	-0,18	-0,15	-0,12	-0,10	-0,09	-0,07	-0,06	-0,05
- Bouw	-0,11	-0,32	-0,35	-0,38	-0,41	-0,43	-0,44	-0,46
- Transport en communicatie	-0,18	-0,18	-0,19	-0,20	-0,19	-0,19	-0,19	-0,18
- Andere marktdiensten	-0,13	-0,17	-0,18	-0,19	-0,20	-0,20	-0,20	-0,20
Alle marktbedrijfstakken	-0,14	-0,16	-0,17	-0,17	-0,18	-0,18	-0,18	-0,18
Niet-marktdiensten	-0,02	-0,01	-0,02	-0,02	-0,02	-0,02	-0,02	-0,02
Werkgelegenheid per bedrijfstak								
- Industrie	-0,04	-0,07	-0,06	-0,06	-0,05	-0,04	-0,03	-0,02
- Energie	-0,05	-0,06	-0,07	-0,09	-0,10	-0,11	-0,13	-0,14
- Verwerkende nijverheid	-0,05	-0,05	-0,04	-0,03	-0,02	-0,01	0,01	0,03
. Intermediaire goederen	-0,02	-0,02	-0,01	-0,00	0,01	0,02	0,04	0,05
. Uitrustingsgoederen	-0,03	-0,04	-0,04	-0,03	-0,02	-0,01	0,00	0,01
. Verbruiksgoederen	-0,08	-0,09	-0,07	-0,06	-0,04	-0,03	-0,00	0,02
- Bouw	-0,03	-0,11	-0,11	-0,11	-0,11	-0,12	-0,12	-0,13
- Transport en communicatie	-0,06	-0,06	-0,07	-0,07	-0,07	-0,07	-0,07	-0,07
- Andere marktdiensten	-0,09	-0,10	-0,10	-0,09	-0,08	-0,06	-0,05	-0,03
Alle marktbedrijfstakken	-0,08	-0,09	-0,08	-0,08	-0,07	-0,06	-0,05	-0,04
Niet-marktdiensten	-0,04	-0,03	-0,04	-0,04	-0,04	-0,05	-0,05	-0,05